MARINELA PORUMB

Iluzii din pulbere

foto: Teodor Porumb
design coperta: Tudor Porumb

Editat de **Editura Anastasis**

Toate drepturile asupra prezentei ediţii aparţin autorului.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al autorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PORUMB, MARINELA
Iluzii din pulbere / Marinela Porumb. - Sibiu : Anastasis, 2011

ISBN 978-606-8034-51-5

821.135.1-32

MARINELA PORUMB

Iluzii din pulbere

- roman -

„Ştii tu, frumoaso, că ulciorul
Din care bei înfrigurată
E făurit din taina sfintă
Din taina unui trup de fată.
L-a făurit cîndva olarul
Cel inspirat de duhul rău
Din taina unui trup de fată
Frumos şi cald ca trupul tău.
.....
Iubeşte-mă acum căci anii
Nebănuiţi vor pune frâu,
Iar clipele iubirii noastre
Se scurg ca undele pe râu.
Ca mâine-om putrezi-n morminte
Uitati, nepomeniţi de nimeni,
Ca mâine vor veni olarii
Să fure lut din ţintirime.
Iar trupul tău care mi-e astăzi
Cel mai iubit dintre limanuri
Va fi un biet ulcior din care
Vor bea drumeţii pe la hanuri.

OMAR KHAYAM

1

- Închide ochii şi imaginează-ţi un loc unde ai dori să te întorci.

Era blond, uscăţiv şi mă privea curios prin ochelarii cu ramă de baga. Era psihiatru sau psiholog, niciodată nu am făcut deosebirea între cele două. Dacă aveam nevoie de un medic, acesta ar fi trebuit să se ocupe de sufletul meu. Sufletul îmi era bolnav, bolnav de dragoste. Există oare vreun leac care să mă poată vindeca?

- Unde ai vrea să te întorci? insistă.

„În braţele lui Victor. Pentru că eu tot pe el îl iubesc şi dacă s-ar reîntoarce la mine l-aş ierta din nou...” am gândit automat, dar am răspuns cu totul altceva:

- Nicăieri. Nu vreau să retrăiesc o nouă decepţie. Nu mai am încredere, nu-mi mai doresc nimic.

Am oftat. Pleoapele mi-au coborât obosite, aşternând între mine şi lume despărţirea. Voiam să mă retrag, să fiu lăsată în pace, cu durerea, cu neliniştile şi suferinţa mea.

- Numai tu poţi avea control asupra vieţii tale. Nimeni altcineva.

Părea o remarcă potrivită să mă încurajeze. Doar că în situaţia de faţă nu eram în stare să mă controlez, nici măcar fizic. O greaţă puternică îmi aducea în gură gustul arzător al stomacului, cu o senzaţie de vomă. Nu mai aveam ce da

afară, îmi făcuseră spălături, dar râgâiam şi mă cutremurau frisoane.

- Nu putem vorbi mâine? l-am întrebat cu un efort, sperând să mai câştig timp, să mă întorc la starea mea de lâncezeală.

Doream mai degrabă să mă întind pe patul tare din salon, în poziţia mea preferată, pe burtă, să-mi duc braţele sub pernă şi să simt pe obraji ghemotoacele de melană din burduf, care mă inervaseră de când am început să fiu conştientă de discomfortul ce mi-l creau şi am aruncat perna la picioare. Voiam dulcea alunecare în somnul fără vise, fără remuşcări, fără întrebări şi mai ales fără destăinuirile, care duc la explicaţii, lămuriri, justificări.

O discuţie, se înţelege de la sine implica gândirea, concentrarea, selectarea răspunsurilor. Nu mă simţeam capabilă de atâta efort.

Doctorul a ieşit pentru scurtă vreme, chemat la vreo urgenţă sau doar ca să-mi dea timp de gândire. Poate pauza făcea parte din metoda lui de tratament, nu mă pricep la asta şi nici n-am cum să aflu.

Stând cu ochii închişi mă liniştisem şi mă gândeam că ar fi mai bine să cooperez. De vreme ce tot mă salvaseră, îmi puseseră perfuzii, o asistentă nepricepută se chinuise şi mă chinuise să îmi găsească vena, trebuia să mă fac bine. Psihic. Numai că nu aveam nici un gând care să se contureze în mintea mea. Capul mi-l simţeam la fel de gol ca şi stomacul, ca şi sufletul.

Nici o amintire.

Din cât am înţeles medicul îmi cerea să mă reîntorc în trecut. Singura soluţie ar fi fost să pornesc de la ceva, de la o senzaţie sau o imagine şi apoi să reconstruiesc.

Mi-am căutat o poziţie mai stabilă. Fotoliul pe care mă aşezasem nu era confortabil; ca să nu alunec de pe şezutul

uşor înclinat trebuia să mă sprijin bine pe tălpi.

Pielea cu care era tapisat îmi trasnmitea o senzaţie de răceală şi mă înfiora ideea că şedeam pe un animal mort... poate o vacă sau un cal... calul moşului... cel care căzuse în prăpastie în toamna când m-a luat la el acasă...

...îmi amintesc că moşu era foarte credincios şi nu lucra duminica sau în zi de sărbătoare. Atunci, în toamna aceea a fost singura dată când nu şi-a putut respecta credinţa, nu s-a putut împotrivi şi s-a lăsat târât în jocul hazardului ce putea să-l coste viaţa. Nenorocirea s-a petrecut în ziua de 8 noiembrie, de Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril.

Cu două zile înainte se discuta să se formeze un convoi de olari care să urce sus la Bistra, de unde li se îngăduia să încarce câte un car cu lemne de brad necesare pentru arderea oalelor în cuptor. Aprobarea de la raion, aşteptată din primăvară, venise destul de târziu, aproape de sfârşitul anului, parcă anume să le facă nişte greutăţi în plus olarilor; vremea rea să-i înduplece să renunţe la cota aprobată.

Cu totul altfel ar fi fost să aducă lemnele vara, uscate, nu îngreunate de apa ploilor mocăneşti. Transportul ar fi fost mai uşor pe drumul bătătorit şi zvântat de căldura soarelui, decât prin ogăjile lăsate de roţile carelor, prin valurile de pământ lipicios şi alunecos, prin bălţile adunate din ploile toamnei.

„Trebuie să fii smintit la cap, să pleci acum la drum, când negurile te împresoară din toate părţile” le repeta el ortacilor, încercând să-i înduplece să-şi schimbe planurile. Olarii nu s-au lăsat convinşi, au insistat să meargă, spuneau ei că dacă nu-şi luau cota, cine ştie când mai primeau alte lemne şi nu mai aveau cu ce arde cuptoarele.

În ajunul plecării, moşu încă şovăia, nu-i venea să se ducă, era îngrijorat şi de semnele rău prevestitoare: „când

se ridică negurile de pe Mureş spre munte, fumul se înalţă de la horn spre cer, iar funinginea arde pe căldare, atunci se face vreme rea”... „dacă e toamnă sau iarnă şi fulgeră va veni curând zăpada”. Toate semnele astea ştia că sunt de rău şi trebuia să ţină cont de ele, mai ales că o sărbătoare creştinească îi prindea pe drum.

Mare păcat, să lucrezi în zi de sărbătoare, nu numai că munca nu-ţi aduce câştig, dar paguba poate fi înzecită sau însutită.

Până la urmă, cu sufletul plin de nelinişti moşu a acceptat şi au pornit la drum lung imediat după al doilea cântat al cocoşilor.

Cerul plumburiu nu prevestea nimic bun. Apăsători, nori negrii aducători de zăpadă se ridicau de pe munte şi luau în stăpânire văile. O burniţă măruntă cernea.

Ajunşi la Bistra au încărcat căruţele şi spre seară s-au grăbit pe drumul de întoarcere. Începuse să ningă, se formase mâzgă, era cum e mai rău; roţile se împotmoleau în mocirla drumului desfundat de ploile toamnei. Olarii se opinteau, puneau umărul şi împingeau din greu să scoată căruţele.

Zăpada se aşternuse subţire pe pământul neîngheţet, nepregătit încă să o primească. Pădurea fremăta de vânt.

Obosiţi şi zgribuliţi de frig au poposit după miezul nopţii la o colibă într-o poiană mai largă să se odihnească şi ei şi caii. S-au încălzit cu ţuică fiartă.

La lumina lămpaşelor au mai controlat roţile, ruda şi jugul, apoi înveliţi în sumane din blană de oaie au adormit.

A doua zi dimineaţa convoiul s-a pus în mişcare mai devreme şi moşu a observat că îi lipseşte cuiul de la o roată. Nu-şi amintea să fi lipsit seara, când verificase căruţa. A legat el cu o sârmă, cum s-a priceput, a făcut o improvizaţie care să-l ajute să ajungă cu bine în vale. Pericolul era foarte mare pentru că treceau pe lângă o râpă abruptă, unde drumul

era îngust şi alunecos.

Trebuia să meargă foarte încet. A pornit în urma celorlalţi, să nu-i încurce, ducând o vreme calul de căpăstru şi rugându-se să ajungă cu bine acasă.

Când a ajuns în dreptul râpei, roata din spate s-a poticnit de o piatră, moşu s-a întors şi s-a aplecat să o înlăture.

Atunci calul s-a speriat de ceva, de-o momâie, de-o pocitură. I-a sărit în faţă, poate era un urs sau o vieţuitoare mare, moşu n-a apucat să o vadă.

Calul s-a ridicat în două picioare a zmuncit căruţa care a patinat, greutatea buştenilor s-a adunat într-o parte, sârma cu care era prinsă roata s-a rupt. Buştenii s-au rostogolit în râpă trăgând în prăpastia adâncă, deopotrivă - căruţă şi cal.

A fost un noroc că moşu a scăpat cu zile, că n-a fost în faţă lângă cal în clipa nenorocită; deşi moşu spunea că dacă i-ar fi fost alături şi l-ar fi ţinut de căpăstru, calul nu s-ar fi speriat aşa tare.

Eu am crezut că a fost un accident, însă moşu susţinea că îşi pregătise bine căruţa. El nu credea în coincidenţe şi nu accepta două sau chiar trei potriviri întâmplătoare.

Dacă ar fi avut la el săculeţul cu amulet, atunci ar fi fost mai uşor de aflat, dar nu l-a avut. Când a plecat de dimineaţă de la colibă nu şi-a găsit traista în care îl purta.

Amuletul îl făcea în fiecare vară, când soarele era în semnul Leului: rupea o bucată de floarea soarelui, lua un dinte de lup şi le învelea în nişte frunze de scumpie (liliac). Le punea într-un săculeţ de pânză. Purta la el toată vremea săculeţul şi dacă avea pagubă îl punea sub pernă şi-l visa pe acela care i-a furat.

De data asta doar bănuia, cine a pus la cale ,,accidentul". L-am auzit sfătuindu-se cu liţa Maria şi cu un bun prieten olar cum ar putea afla; pentru că nu voia să-şi facă păcate, trăind din presupuneri, propunându-se pe unul, pe altul,

vorba aceea: ,,hoţul cu un păcat şi păgubaşul cu o sută".

Cum s-au întâmplat lucrurile i s-a relatat în duminica următoare de către copiii care au ,,văzut" totul în ciubărul cu apă.

Mi-am dorit să iau şi eu parte la desfăşurarea ritualului, dar n-am fost acceptată pentru că eu nu cunoşteam încă oamenii din sat şi nu l-aş fi putut identifica pe făptuitor.

Aşa că am stat în tinda casei tot timpul cât s-au citit rugăciunile deasupra copiilor care stăteau acoperiţi cu o pătură şi priveau în oglinda apei din ciubăr. Vedeau acolo în ea şi povesteau cum unul din tovarăşii de drum al moşului s-a trezit noaptea, i-a scos cuiul de la roata căruţei şi s-a dus apoi la culcare. A doua zi, s-a aşezat penultimul din convoi, în faţa moşului şi după ce a trecut cu căruţa de râpă a rostogolit nişte pietre în drum, şi-a pus o pătură în cap şi i-a speriat calul.

Pe mine m-a înfricoşat întâmplarea. Mi se revela o dezvăluire a unei lumi misterioase, a unei puteri magice, adusă prin rugăciuni din întuneric, spre cunoaştere, ca developarea unor fotografii într-o cameră obscură. Copiii, ,,suflete nevinovate" puteau ,,vedea" o desfăşurare de fapte necunoscute lor, petrecute în realitate cu mai multe zile în urmă, imprimate în memoria universului şi proiectate pe oglinda apei.

Era primul meu contact cu forţele misterioase, cu magia şi aveam să înţeleg şi să accept mult mai târziu că ea există şi ne înconjoară, că ne guvernează viaţa mai mult decât credem.

Acum asistenta îşi făcea de lucru în cabinetul alăturat şi percepând zgomotul metalic-ascuţit al unor instrumente, pe care le punea la sterilizat m-am reîntors în realitatea din care evadasem cât timp rămăsesem singură..

La scurt timp medicul s-a întors zâmbitor, s-a aşezat la birou şi a deschis o agendă în care a notat câteva rânduri. Apoi m-a ţintuit cu privirea, prin ochelarii cu rama de baga.

- Ei, ai avut timp să te gândeşti? Începem? Săptămâna viitoare sunt plecat la o conferinţă... Trebuie să fie un început, nu te poţi eschiva mereu.

Am pufnit neîncrezătoare.

Ce început să mai fie pentru mine, la cei 41 de ani? În faţă văd doar neguri, un drum pe care nu doresc să merg. Nu am nimic, nu am o familie, nu mă aşteaptă nimeni şi nu sunt dragă nimănui. Cum bine spunea cineva: „E singur acela care nu este numărul unu pentru nimeni". Nici măcar un câine nu aveam sau o pisică!

Ţineam ochii închişi ca să păstrez zidul ce îmi asigura libertatea. Coboram în adâncul meu şi mă chirceam speriată ca în copilărie. Credeam că nimeni nu mă poate vedea şi nu se apropia de mine dacă nici eu nu-i vedeam. Securitatea mi-o asiguram ca struţul care-şi ascunde capul în nisip când se apropie pericolul.

S-a ridicat de la birou, i-am auzit paşii cum se depărtau. Am auzit cum se deschide o uşă, a deschis uşa spre hol.

L-am privit surprinsă. Pleca? Pleca din nou? Îşi pierduse răbdarea? Schimba tactica?

Aştepta. Mie îmi deschisese uşa, eu trebuia să plec.

- Dacă vrei poţi să te întorci în salon. Peste câteva zile vei fi externată sau vei fi transferată la un sanatoriu. Depinde de tine.

Am tresărit, speriată. Medicul psihiatru, (sau psiholog) singurul om care îmi arătase un interes, chiar dacă profesional vorbind, acum îmi indica uşa larg deschisă.

- La un sanatoriu, adică la o casă de nebuni? De ce? Eu nu am probleme psihice... Nu mă scoateţi voi nebună... Poate am avut o rătăcire...

- Să-i spunem şi aşa. Dar trebuie să ştiu ce a determinat gestul tău. Din ansamblul de valori ale comportamentului uman a fost o anomalie.

- Comportament uman, o exprimare mult prea vastă...

- Manifestările obiective prin care ţi-ai exteriorizat viaţa ta psihică. Comportamentul uman este în general previzibil. Dar există ceva care declanşează o atitudine anormală. Vreau să înţeleg în cazul tău ce a fost. Ca să te pot ajuta, să te întorci la normalitate. Voi încerca să găsesc o motivaţie.

- Cum ar fi?

- O medicaţie pe care o luai, o traumă ascunsă din copilărie, stresul exagerat, un şoc; sunt nenumărate motivele care pot transforma un om blând într-o fiară. Ceva îl face să acţioneze într-o sferă a anormalului. Oamenii buni pot ajunge să facă lucruri rele, chiar dacă nu sunt conştienţi de asta. În condiţii normale ai fost labilă?

- Ştiu eu? Nu cred. Nu pot sintetiza... Nu-mi dau seama, depinde de situaţie. Depinde cu ce mă confrunt. Sigur că am luat anumite decizii şi apoi m-am răzgândit dacă au apărut alte conjuncturi. Intervine un factor obiectiv sau subiectiv şi acţionezi în alt mod. Îmi place să cred că am fost o persoană echilibrată care am cântărit toate oportunităţile înainte de a lua o decizie, dar... uneori nu mă recunosc...

Mintea are căi încurcate. Primejdioase.

„Poate am în mine o sămânţă a răului. Ca buna Sina. Cum spusese doctorul? Că <oamenii buni pot să facă lucruri rele>? Pot să facă o crimă?”...

- Îmi amintesc o întâmplare la care nu m-am gândit. până acum şi n-am spus-o nimănui...

- Da? ...

Îi stârnisem interesul. Nu mai eram inaccesibilă.

El ştia că odată pornite destăinuirile, vor curge, dacă pacientul are încredere în terapeut îi încredinţează cele mai

intime gânduri. Chiar simte nevoia să îl ia drept confident, mai ales dacă nu face exerciţii de întărire în virtuţi şi îndepărtare de la păcat; mărturisirea păcatelor, adică spovedania.

- Am vrut să omor un om. Aveam 12 ani. Unchiul meu încercase să mă violeze. Stăteam la ei, mătuşa era acasă, dar era surdă. Unchiul meu săpa o fântână în grădină. Zicea că i s-a făcut sete şi m-a strigat să îi duc apă. Dar eu nu l-am auzit. Atunci a venit singur să-şi ia. Eu stăteam în pat, îmi venise ciclul şi mă durea tare burta, mă simţeam rău. Norocul meu a fost că s-a întors mai repede Viorel de la şcoală şi a dat buzna peste noi... altfel mi s-ar fi întâmplat...

- Ce-ai făcut apoi?

- Am clocotit ca un vulcan ce stă gata să erupă. Unchiul ne teroriza pe toţi şi nimeni nu făcea nimic. Nimeni nu i se împotrivea şi nu era tras la răspundere. Asta nu era viaţă.

- În cele din urmă te-ai liniştit. Erai un copil, nici tu nu puteai face altceva.

- Nu! M-am gândit să-l omor. M-am dus în grădină unde săpa fântâna, am luat o cărămină şi am vrut să-l pocnesc cu ea în cap, cum stătea aplecat la aproape doi metri mai jos în groapa fântânii. Învăţasem la anatomie că cerebelul e un punct vulnerabil, o lovitură acolo poate provoca moartea. Credeam că nimeni nu m-ar fi bănuit, eram orfană, cuminte, premiantă, nu, nimeni nu s-ar fi gândit că un copil poate pune la cale o crimă. Oare amprentele de pe cărămidă m-ar fi acuzat?... Mult mai târziu am auzit teoria despre obiectele care au porozitate, cum sunt cărămizile, de pe care nu se pot lua amprentele. Nu, atunci dacă murea cineva, murea, nu se făceau cercetări, nici în cazurile evidente de crimă, cum a fost cel al vecinului Gavarici care şi-a ucis nevasta şi a ascuns-o în pivniţă după uşă. Când s-a descoperit cadavrul şi vorba a zburat în oraş, pe strada lui şi pe cele învecinate s-a strâns lumea buluc să îl linşeze, vecinul devenise din

criminal o victimă şi poliţia îl apăra... l-au ţinut o vreme închis până s-a liniştit furia oamenilor şi i-au dat drumul. Se povestea că a avut mult aur şi l-a împărţit miliţienilor... nu cred că existau detectivi cum am citit în cărţile poliţiste, nu la noi.

- Dacă ai crezut că lucrurile stau aşa, de ce nu ai făcut-o? m-a iscodit privindu-mă pe deasupra ochelarilor, foarte atent.

- Mi-a fost teamă că dau greş şi nu va muri. Şi m-ar fi omorât el în bătaie. Era foarte violent.

- A mai încercat şi altădată?

- De atunci am trăit la ei într-o neîntreruptă panică... Nu vreau să mai vorbim despre asta.

A schimbat subiectul.

- În viaţă există şi lucruri frumoase. Pentru care să vrei să trăieşti.

- Pentru dumneavoastră vor fi... eu nu am la ce sau la cine să mă întorc, nu mai sper să mi se întâmple nimic bun, am obosit.

- Sunt sigur că mai ai o speranţă. Chiar gestul tău disperat îmi confirmă asta. Ai fi putut să-ţi iei viaţa în singurătate. Dar tu ai dat foc apartamentului în care locuiai, pentru ca lumea să se alarmeze şi să fi găsită. Poate nu voiai să mori, doar să atragi atenţia cuiva.

- Ei bine, nu se pune aşa problema. Lucrurile sunt mult mai simple. Îmi amintesc că fumam o ţigară încercând să mă liniştesc. Victor mă alungase brusc şi fără nici un motiv din viaţa lui şi nu mă puteam obişnui cu ideea. Nu o puteam accepta, nimic nu prevestise despărţirea noastră. Pentru mine a fost ca moartea cuiva drag într-un accident de circulaţie. O trecere bruscă de la existenţă la nonexistenţă. Făcusem dragoste mai înainte, apoi mi-a spus că nu mai poate rămâne, că are o şedinţă sau ceva asemănător şi trebuie să plece.

- Era prima oară când se grăbea?

- De obicei întâlnirile noastre se rezumau la câteva ore. Era o persoană foarte ocupată, cu multe responsabilităţi şi eu l-am înţeles... Uneori când pleca în delegaţie la Baia Mare mă lua cu el. Nu mergea singur, întotdeauna era şi şoferul cu noi... Am fost odată împreună la Oradea. Mi-a luat o cameră, dar n-a rămas toată noaptea, n-a dormit cu mine, cred că voia să păstreze aparenţele, deşi nu se poate ca şoferul să nu fi intuit sentimentele noastre. Dar aşa era Victor.

- Ţi-a spus că nu mai vrea să vă întâlniţi. Ţi-a dat un motiv?

- Nu. Mi-a spus doar că nu ne mai putem vedea. Că trebuie să aleagă între mine şi soţia lui. Că eu sunt puternică şi mă voi descurca, dar soţia lui are nevoie de el, nu se poate descurca singură.

- O cunoşteai?

- Nu. Pentru mine nu exista. Victor mi-a povestit că era medic veterinar la o mare fermă. Nu aveau copii.

- Nu e o meserie uşoară. Ca medic veterinar nu-mi pot imagina o persoană delicată.

- Nici nu era. Victor spunea că îl înjura ca un birjar, dar se obişnuise cu scandalurile, cu certurile, cu reproşurile. Îi reproşa mai ales că e prea cinstit şi nu profită de funcţia şi relaţiile lui.

- Să revenim la seara aceea.

- Da. Gândurile negre mă împresurau. Întotdeauna durerea şi disperarea sunt mai grele noaptea. Poate organismul e mai slăbit, mai obosit şi nu găseşte puterea să lupte cu fantasmele.

- Ai des asemenea stări?

- De teamă? Da. Mă tem că voi pierde pe cineva drag.

- Nu e anormal. Tuturor ne e teamă, pentru că viaţa însăşi ne oferă surprize neprevăzute.

- Dar pe mine teama mă face să îmi imaginez tot felul de nenorociri care mi s-ar putea întâmpla mie sau celor din jurul meu. E cumplit! Imagini vizuale bizare produs al imaginaţiei...

- Obişnuieşti să iei somnifere?

- Da, seara când sunt deprimată şi nu pot să-mi îndepărtez gândurile negre ce-mi alungă somnul. În ultimul timp în fiecare seară.

- Câte somnifere ai luat?

- Cred că 28, începusem o cutie nouă.

- Era prima dată când ai încercat să te sinucizi?

- Prima dată aşa. De fapt am vrut doar să dorm. Mi se mai întâmplase să trec prin stări de depresie, dar dacă trecea noaptea, a doua zi îmi reveneam. Vorbeam cu Victor la telefon, povesteam, râdeam, era un om vesel şi îmi alunga uşor temerile. Numai faptul că îi auzeam glasul calm, calculat, însemna pentru mine foarte mult. Ştiam că am pe cine să mă bazez. Am încercat şi acum să îl sun la serviciu, câteva zile la rând, dar la celălalt capăt al firului nu-mi răspundea nimeni. Poate îşi luase concediu. În seara aceea l-am sunat acasă, deşi convenisem să nu sun niciodată acolo. Am auzit cum ridică receptorul şi o înjurătură urâtă mi-a răsunat în urechi. Era o voce de femeie. Eu... n-am înjurat niciodată. Am rămas perplexă. De unde ştia că ,,eu, cealaltă femeie" sunt la capătul firului? Putea fi oricine. Cum m-a simţit? I-a povestit el despre noi? Duritatea ei a fost ca lovitura unui bici peste faţă. Atunci am înţeles că Victor e însurat. Foarte însurat. Eram într-o stare de surescitare, ce îmi depăşea orice posibilitate de control. Eram înebunită.

- Şi atunci ţi-a venit ideea să te sinucizi?

- Nu. Nici atunci. Am vrut să dorm. Dar cum să dormi când simţi nervii încordaţi ca nişte spire metalice gata să plesnească? Eram obosită, toată ziua mi-am împachetat

lucrurile. Trebuia să mă mut. Cred că eram confuză, nu mai gândeam logic. Am luat o tabletă să mă liniştesc şi nu s-a întâmplat nimic; am mai luat una, la a treia am băut o cană cu vin şi mi-am aprins o ţigară. Dar în loc să mă calmez eram tot mai agitată. Asta îmi amintea de câinele nostru Ursu... pot să povestesc o întâmplare?

- Dacă e relevantă...

- Pe Ursu l-am găsit când mă întorceam cu moşu de pe Vale. Era mic, un ghemotoc lăţos, dormea în praful drumului de ţară. Supărat că i-am deranjat somnul ne-a lătrat, încercând să pară fioros. Avea cerul gurii negru, semn că era un câine rău. L-am luat în braţe şi n-am vrut să mă mai despart de el. Moşu a plătit un preţ mare pentru că nu dorea să mă vadă plângând tot drumul spre casă. Stăpânii căţelului i-au simţit slăbiciunea şi l-au taxat. Ajunşi acasă i-am făcut baie, se scărpina continuu, moşu mi-a spus că are râie şi în joia următoare i-a luat alifie de la oraş. Ursu a crescut, era un pui de ciobănesc mioritic, sălbatic şi fioros. Doar pe mine mă asculta. Era agitat, neliniştit, locul lui nu era în lanţ, era un câine de stână. Când l-a muşcat pe moşu, a trebuit să fiu de acord să-l dăm unui cioban. Presimţea probabil că vrem să scăpăm de el, nu voia să iasă din curte. Liţa Maria ne-a dat trei pastile de somn ca să-l adormim, dar în loc să doarmă Ursu parcă înnebunise. În cele din urmă l-au prins într-un sac şi l-au dus. Am auzit până departe cum se tânguia...

- Deci trei pastile nu au avut efect nici asupra ta.

- Da, mai mult m-au agitat, nici vinul nu m-a ameţit.

- Şi celelalte pastile?

Încerca să mă aducă pe un drum trasat de el.

- Ajung şi la ele. Dar poate vreţi să ştiţi de ce le-am luat?

- Te ascult.

- Nu mai întrezăream nici o ieşire din situaţia mea. Conştientizam treptat că tragedia nu era numai plecarea lui Victor ci şi situaţia materială dezastruoasă în care mă aflam. Toată viaţa mea era un fiasco. Nu mai avea nici un sens. Eram în baie şi mă priveam în oglindă. Vedeam o imagine străină mie, vedeam ceea ce făcuse Victor din mine.

- E mai uşor să nu ne asumăm răspunderea, să considerăm vinovat pe altcineva...

S-a oprit aşteptând replica mea.

M-am gândit: „Corb la corb nu-şi scoate ochii", e bărbat şi ia apărarea altui bărbat. M-am făcut că nu observ întreruperea şi mi-am continuat şirul faptelor:

- Am spart oglinda lovind-o cu scrumiera şi am plesnit cu dosul palmei toate sticluţele cu parfum, cutiile cu creme, tuburile, flacoanele cosmetice, împrăştiindu-le pe gresie. Singura care a rămas pe etajeră a fost cutiuţa cu somnifere. Am avut o revelaţie: poate asta era soluţia. Le-am turnat în palmă pe toate, m-am aplecat şi am băut apa de la robinet. Eram convinsă că voi muri. Mi-am aprins la capul patului o lumânare.

A ridicat sprâncenele surprins.

- Să nu mor fără lumină, la noi aşa e obiceiul, să-mi lumineze calea „dincolo", am încercat să îi dau lămuriri.

- Asta îmi explică incendiul, credeam că e de la ţigară. Îmi sugerezi că erai nefericită. Ce înseamnă pentru tine fericirea?

- Fericire... Fericirea nu e un dar, e o dobândire. E o stare de mulţumire sufletească deplină, prin împlinirea unui vis.

- Visul?

- Visele sunt plăsmuiri tainice ale sufletului nostru, ale gândurilor, sunt dorinţe împletite cu imagini reale şi clare, fixate în subconştient...

M-am oprit o clipă. Aveam senzaţia că nu mă ascultă. Poate se gândea la altceva mai concret decât „visele" mele.

- ...Cred că drumul spre realizarea lor îl aflăm trecând prin momente dificile, prin suferinţe, renunţări şi dezamăgiri. Sunt idealuri spre care tindem din copilărie, cel mai adesea, dorind o transformare în realitate a aspiraţiilor.

- Nu mi-ai răspuns la întrebare. Să te întreb altfel: eşti nefericită?

- Sunt mai mult decât nefericită. Sunt neîmplinită. Nu am o motivaţie. Nu am de ce să mă agăţ, simt că m-a luat şuvoiul şi nu am cum ieşi din el. Alunec în jos. Poate am obosit să mai caut. La anii mei ar trebui să am o familie, un soţ, copii, poate chiar nepoţi. Iar eu nu am făcut decât să aştept. Să-l aştept.

- Revii din nou la Victor. Exista un motiv pentru care a trebuit să aştepti. Un motiv pentru care nu puteaţi fi împreună.

- Da. Era căsătorit, am mai spus asta. Dar mi-a promis că se va despărţi de soţia lui.

Doctorul a zâmbit. Nu puteam fi luată drept naivă la anii mei.

- În 90 % din cazuri, bărbaţii nu divorţează, se întorc la soţiile lor. Cât timp a durat legătura voastră?

- Să-i spunem... iubire. Pentru că ne-am iubit... ca doi nebuni!

Mi s-a părut nepotrivită comparaţia şi am încercat să găsesc o altă formulare:

- N-am vrut să spun asta... adică nu aşa cum a sunat.

- Am înţeles. Era o altfel de nebunie.

- Da. Dacă-mi era dor îl chemam şi venea la mine. Dacă mă dorea alergam la el. Ne vedeam cel puţin o dată pe săptămână. Vorbeam la telefon în fiecare dimineaţă, era ceasul meu deşteptător. Iar restul era aşteptare.

- Spui că l-ai iubit, iar asta ar însemna că aşteptarea era de fapt trăire.

- Aşteptarea era dor, durere... patru ani... Nu! Greşesc. L-am cunoscut din copilărie. A fost tot timpul cu mine. L-am pierdut când am plecat la facultate, apoi l-am regăsit şi am crezut că vom fi toată viaţa împreună, dar l-am pierdut din nou. M-a părăsit. Definitiv. Şi nu pot merge mai departe. Visele mele s-au transformat în pulbere.

- Mi-ai spus că ai avut adesea o teamă care te urmărea. Teama că vei pierde pe cineva drag. E doar o iluzie sau are o rădăcină în realitate?

- Am pierdut-o pe mama. Aveam zece ani...

Soneria telefonului mi-a întrerupt destăinuirea.

Doctorul a răspuns confirmând că nu se va lăsa aşteptat. Am înţeles că punea punct întrevederii noastre.

- Am o urgenţă. Trebuie să plec.

M-am ridicat nesigură, mă simţeam frustrată. Aveam atât de multe întrebări la care nu găsisem un răspuns şi pe care aş fi vrut să i le pun, crezând că e interesat de viaţa mea nenorocită... Plecarea lui precipitată m-a readus la realitate:- de fapt nu eram decât un pacient şi el făcea o muncă de rutină. Poate nici nu auzise nimic din ce-i spusesem.

M-am îndreptat spre salon. Pe hol mirosea a mâncare, infirmiera împărţea porţiile bolnavilor.

Pe noptiera mea, supa transparentă de regim se limpezise şi mai mult, cele câteva legume se aşezaseră cuminţi pe fundul farfuriei.

Nu-mi era foame. Nu-mi era nimic.

Am intrat sub pătură şi m-am acoperit cu perna pe cap, să nu mai văd lumină, să nu mai aud zgomote, să nu mai văd pe nimeni şi nimic să nu mă mai tulbure. Durerile, gândurile îmi erau răscolite.

Amintirile fuseseră dezlănţuite şi mă năpădeau. Mă

întorceam într-un timp trecut, scormonind şi căutând ceva, ceea ce căutăm întotdeauna în afara noastră, când de fapt numai în noi putem găsi. Echilibrul.

1962, noiembrie.

Mă simţeam ca o stalacmită. Frigul mă pătrunsese până în suflet şi vântul mă înfăşura - voal subţire, fuior transparent ca un şal ce se strângea în jurul meu. Mîinile îmi atârnau îngheţate pe lângă buzunarele bundiţei din blăniţă de urs şi făceam efortul de a mă abţine să le îndes în buzunare, aşa cum aveam obiceiul. Mă străduiam pentru că mama, dacă m-ar mai fi văzut mi-ar fi dezaprobat gestul, mi-ar fi spus dojenitor că se cuvine să mă comport ca o domnişoară, aşa cum devenisem în ultimile luni, de când mi se întâmplase cel mai important lucru ce despărţea pentru o fată copilăria de adolescenţă: ciclul.

Împlinisem zece ani în urmă cu două zile, dar cine să-şi mai aducă aminte de o aniversare, când peste noi se abătuse o asemenea nenorocire?

Ar fi fost normal să plâng, să plâng neîntrerupt, însă după şocul iniţial nu mai simţeam nici o durere în suflet.

Eram în clasa a IV-a, aveam cursuri de după-amiază. Geta, verişoara mea a venit la şcoală şi a intrat la noi în clasă în timpul orei de geografie. Nu s-a uitat deloc la mine, chiar dacă am întins mâna spre ea şi am strigat-o de câteva ori încetişor, s-a dus direct la tovarăşa învăţătoare şi au povestit câteva clipe.

- Melania, eşti învoită trei zile. Ia-ţi ghiozdanul şi du-te acasă.

Nedumerită, mi-am strâns cărţile şi am ieşit. Colegele mă priveau invidioase că plec mai repede, deşi mai aveam două ore.

Geta mă aştepta în curtea şcolii. Plângea. Mi-a spus că mama ,,s-a stins”. Exact aşa mi-a spus: ,,tanti Pia s-a stins”.

Mi-am imaginat o lumânare, o lumânare albă, ce arde intens şi apoi flacăra se face mică, tot mai mică şi se stinge, rămânând în vârful fitilului o scânteie, din care tremurând uşor, o şuviţă de fum ca înălţarea unui suflet se pierde spre stele.

Îmi îngheţase durerea, mă tulbura doar disperarea şi teama de necunoscut, de ce se va întâmpla când toate acestea se vor termina şi viaţa mea va trebui să reintre în normal. În care normal? Oare ce se va schimba? Totul?

Încă nu ştiam cum, dar mă amăgeam că cineva trebuia să aibă grijă de mine. Trebuia să am în continuare o cameră a mea, un pat în care să dorm, cineva care să-mi pregătească dimineaţa cana cu lapte şi felia de franzelă unsă cu unt şi miere, sandviciul pentru pauza mare, uniforma pepit cu şorţul alb călcat şi apretat, părul lung împletit în cele două codiţe cu funde mari la capete, caietele învelite în hârtie albastră, pantofii lustriţi cu cremă Guban, o câte lucruri încă nu ştiam să le fac singură!

...La Casa pionierului, aveam rolul principal în ,,Lacul lebedelor”, cu spectacol peste numai două săptămâni! Cine mă va însoţi şi mă va încuraja din culise?

...Cine o să-mi mai coase costumul de carnaval, în fiecare an reprezentând alt personaj din basme?

...Cine îmi va citi în fieare seară o poveste şi crezând că am adormit mă va înveli cu plapuma şi mă va săruta pe frunte urându-mi ,,noapte bună, purecii să te sărute, tot din cinci în cinci minute”... nu, nu se poate, mama nu ,,s-a stins” nici o mamă nu se poate stinge lăsându-şi copilul aşa, al nimănui... pentru că eu nu mai aveam pe nimeni...

Frigul mă scutura, făcând să-mi clănţăne dinţii în gură.

Uitasem să-mi înfăşor fularul la gât, bundiţei i se rupsese un nasture şi nu puteam să o mai închei.

Parcă nu mie mi se întâmplau toate acestea, nu eu stăteam lângă groapa ce se căsca adâncă, să cuprindă în măruntaiele ei sicriul în care încleştaseră frumuseţea palidă a mamei mele. Nu îndrăzneam să privesc cutia lăcuită, sculptată, din care borangicul giulgiului diafan atârnând în afară se năclăise de la pământul lipicios şi ud.

Străină, fixam cu privirea grămada gălbuie de lut, în care bulgării sticleau lucioşi, stropiţi de ploaia mocănească ce ne biciuia pe toţi. Se adunase puţină lume; câteva vecine, tanti Olga propietăreasa, mătuşa Lucreţia cu bărbatul ei întotdeauna beat şi cei patru veri, rebegiţi de frig.

- Ce vreme câinească! Norii plâng, se vede că i-a părut rău să moară! am auzit lângă mine comentând o bătrână.

La căpătâi preotul cânta tărăgănat:

- ...Căci din pământ suntem şi în pământ ne vom întoarce...

Din când în când cantorul intervenea şi el prelungind cântecul cu vocea lui dogită:

- Doamne miluieşte!

Alături de ei, un bătrân cu o ţinută dreaptă, neclintit ca un stâlp, privea spre noi, cei adunaţi în partea din jos a gropii şi ne cântărea din ochi pe fiecare, absent ca şi mine, la predica preotului.

Eu aveam o scuză: eram copil şi nu înţelegeam, dar el? Privirea lui încrâncenată aş fi explicat-o prin vorbele ce aveam să le aud din gura lui în anii următori: ,,Aşa se întâmplă când copii nu ascultă de părinţi". Ştiuse de când l-a văzut pe tatăl meu că lucrurile se vor termina prost pentru Pia.

Şi ca întotdeauna avusese dreptate.

- Se duce şi ea sărmana lângă bărbatul ei, am auzit o

şoaptă în spatele meu.

Am vrut să mă întorc să-i spun că tata, rămăşiţele lui pământeşti nu erau îngropate în mormântul alăturat. Rămăsese în munţi, lângă Ceahlău, acolo unde căzuse avionul lui. Aici avea doar o cruce şi nimic altceva.

Mi-era prea frig să mai dau explicaţii, îmi simţeam maxilarele încleştate, aşa că am tăcut.

Băteam mărunt cu picioarele îngheţate şi începusem să patinez pe lutul cleios, când mi-am ridicat ochii şi-am întâlnit privirea mustrătoare a bătrânului fixată asupra mea.

Ochii lui adânciţi în orbite sub sprâncenele stufoase, întunecaţi şi trişti, sticleau în lacrimi. O cicatrice îi brăzda fruntea, ca urma unui fulger. Lucea dezvelită de sub şuviţele de păr cărunt, acum ude de ploaie, răsfirate.

- El e moşu! Androne Medrea. Ai auzit de el? Le-a renegat pe amândouă fetele lui, pe mama mea şi pe mama ta. N-am crezut că vine, dar uite că a venit... îmi şopti Getuţa şi mă strânse uşor de mână

Moşu? Privirea mea alunecă cu greu de pe fruntea lui şi coborî încet pe obrajii palizi, pe mustaţa stufoasă, tunsă pe oală; căutam să regăsesc ceva din trăsăturile mamei, ceva care să mi-l facă mai puţin înspăimântător.

Era îmbrăcat în portul popular, cu cizme înalte în picioare şi cu o haină groasă, ţesută în casă, cenuşie şi aspră, fără nasturi, legată cu un şnur. Deasupra legăturii, pe gâtul lui îngroşat atârna dizgraţios o diformitate ca un măr mare învelit în piele. Moşu nu părea stânjenit de privirile care îl cercetau curioase şi nu încercase să îşi acopere ,,guşa" cu un fular.

Se uita la mine, direct, mă privea fără să clipească din genele palide şi sub intensitatea căutăturii lui i-am susţinut privirea şi nu mi-am plecat capul. Cred că îndârjirea mea l-a surprins, obişnuit ca toţi cei din jur să-l cerceteze pe furiş.

Au fost clipe ce mi s-au părut nesfârşite. Concentrarea era atât de mare încât atunci câmd privirea lui s-a desprins de pe făptura mea şi s-a aţintit în zare, m-am simţit ca hipnotizată. Nu mă mai durea nimic, nu-mi mai era nici frig, nici jale, mă cuprinsese doar o oboseală, o sfârşeală pe care nu o înţelegeam.

Mi s-a făcut milă de mine.

Şi-am înţeles că atunci când pierzi pentru totdeauna pe cineva drag nu plângi pentru cel ce s-a dus ci pentru ceea ce-ţi aparţinea şi a luat cu el. Pentru toată oferta de bunătate, grijă, înţelegere, iubire pe care nu o vei mai primi necondiţionat, aşa cum ţi-a fost dată. Cel ce pleacă renunţă la tot, nu mai are nevoie de tine, dar tu cel rămas cum vei putea să trăieşti doar amintindu-ţi? Fără să-i mai simţi mângâierea? Fără să-i mai vezi chipul ? Fără să-i mai auzi glasul?

M-am prins cu amândouă mâinile de mijlocul Getuţei şi am început să plâng atât de sfâşietor că femeile adunate au izbucnit în bocete de mila mea.

Am auzit un trosnet, o zdruncinătură şi am mai apucat să văd peste umăr cum coborau sicriul în groapă, pe frânghiile groase. S-a făcut linişte.

Moşu s-a aplecat, a luat un bulgăre de pământ lutos şi l-a aruncat în groapă. Apoi s-a aplecat din nou, şi-a mai luat unul... mă aşteptam să-l arunce, să-l aud trosnind pe capacul sicriului, distinct în zgomotul pe care îl făceau toţi bulgării de pământ ce cădeau. Groparii azvârleau cu lopeţile pământul ce duduia acoperind cutia de lemn.

Ploaia se oprise. Oamenii uşuraţi că totul se terminase coborau grăbiţi spre poarta de jos a cimitirului unde două vecine împărţeau din coşurile acoperite cu ştergare albe, colacii de pomană, rumeni.

Moşu rămăsese pe loc şi frământa în mâini bulgărul de lut. Apoi s-a întors brusc şi a plecat spre poarta de sus

a cimitirului. Statura lui dreaptă mi s-a părut dintr-o dată împovărată de ani şi de griji. Nu mai era omul de care mi-era frică, de care auzisem că se vorbea cu teamă, pentru că era iute la mânie şi zgârcit la vorbă.

M-am uitat lung în urma lui şi-mi părea rău că pleacă, mă aşteptam să se apropie de mine, să mă mângâie pe creştet şi să-mi spună câteva cuvinte de îmbărbătare. Îmi doream atingerea lui de încurajare, pentru că toţi se grăbiseră să părăsească locul acela, doar el şi Geta rămăseseră până la sfârşit cu mine. Doar pe ei doi îi durea durerea mea.

- Moşu a vorbit cu mama să locuieşti la noi. Nu ai unde sta în altă parte. Mergem să îţi iei lucrurile, îmi spuse Getuţa când am rămas doar noi două şi mă cuprinse ocrotitoare pe după umeri.

I-am căutat mâna. Palma ei era caldă, aspră şi am simţit cum mă agăţ de ea cu nădejde. Pierdusem totul, dar încă nu eram conştientă de asta. Mai speram în adâncul sufletului că poate ceea ce mi se întâmplă nu e decât un coşmar din care va trebui la un moment dat să mă trezesc. Pînă atunci, realitate sau vis urât, verişoara mea era singura călăuză spre lumea în care intram.

Deşi Getuţa era mai mică decât mine cu câteva luni, eu îi ajungeam numai până la umăr. Părea şi mai matură, pentru că aproape preluase responsabilităţile casei. Nu-i plăcea şcoala, nu-i plăceau cărţile, abia dacă trecea clasa, după multe corigenţe.

Se obişnuise de mică să aibă grijă de fraţii ei şi asta îi dădea o anume autoritate, mai mare oricum decât a mătuşii. Pe ea nu o puteau maimuţării pe la spate Rodica şi cei doi fraţi mai mici şi nici nu i se puteau împotrivi sau sustrage prin neascultare de la micile obligaţii cum făceau cu mama lor. Era iute de picior, îi prindea din urmă şi îi plesnea.

Mătuşa Lucreţia, sora mamei, nu era atentă la ce se

petrecea în jurul ei; pentru că era surdă, părea ruptă de realitate. Nu înţelegea multe lucruri care se întâmplau şi nimeni nu avea răbdare să-i explice.

Nici nu te puteai baza pe ea în multe privinţe. Era diferită de ei toţi, liniştită şi resemnată. Harnică, toată ziua robotea prin casă, curte şi grădină. O asociam în mintea mea cu ,,fata moşului" din povestea ,,fata moşului şi fata babei", bineînţeles că baba era bătrâna Zânca, soacra ei, brunetă-corb, ochioasă şi certăreaţă.

Copiii Lucreţiei veniseră pe lume unul după altul, în fiecare toamnă. Bătrâna Zânca bombănea că nora ei şi-a socotit astfel naşterile, să nu muncească în perioada de strângere a recoltei, dar cred că unchiul meu,, miliţianul era mai dornic iarna de căldură şi de îmbrăţişările femeii. Verişorii mei, toţi bruneţi şi ochioşi, nu-i moşteniseră nici frumuseţea, nici agerimea minţii, nici idealurile. Toţi semănau cu tatăl lor şi cu bătrâna Zânca.

Zâzania între cele două familii nu era de ieri, de azi, îşi avea rădăcini mai vechi şi supărarea soacrei se amplifica la gândul că Lucreţia nu-i putea auzi cuvintele grele. În lumea ei tăcută, nu pătrundeau cârcotelile, răutăţile şi blestemele, pentru că vorbele grele sunt spuse cel mai adesea când te întorci cu spatele, rar de tot în faţă.

Ca să-i facă viaţa suportabilă, destinul îi luase Lucreţiei auzul, într-o toamnă târzie, în cel de al patrulea an al traiului ei cu miliţianul când femeia aştepta să aducă pe lume al patru-lea copil.

Se lăsase un frig amarnic, plouase, zile şi nopţi la rând, ploaie măruntă mocănească. Recolta pe câmp era aproape compromisă, oameni la cules se găseau cu greu şi cereau mulţi bani pe ziua de lucru.

Când printr-o spărtură de nori soarele s-a îmbunat să oprească ploile, de voie, de nevoie, mai mult de gura rea a

soacrei, mătuşa Lucreţia a ieşit şi ea la strânsul porumbului, pe tarlaua de dincolo de Moldiţă, cale de vreo 5 km.

Au muncit din greu, câteva zile la rând, sperând să adune recolta până nu se vor porni din nou ploile. În ultima zi, au rămas şi după asfinţitul soarelui, pe lună plină, până spre miezul nopţii. Au încărcat carul şi într-un târziu au pornit spre casă

În veselia care i-a cuprins pe toţi, de bucurie că au terminat recoltatul, povestind şi glumind n-au observat că mătuşa, pe care o încercau durerile înainte de soroc, din pudoare s-a tras mai deoparte şi a rămas acolo.

Târziu când s-au zărit luminile oraşului, i-au observat lipsa şi s-au întors să o caute.

Mătuşa l-a născut pe Neluţu pe câmp şi l-a înfăşat în pulovărul ei să îl ferească de răcoare.

Pe ea, slăbită şi obosită o înfăşurase vălul nopţii şi vântul subţire de apus.

Doctorul de la sanatoriul unde a fost internată a spus că doar o minune a salvat-o. Pentru minunea asta a plătit totuşi un preţ: a asurzit.

„Soacra, soacră, poamă acră" nu avea nici un fuior de îngăduinţă pentru nora ei ce adusese o zestre bogată în pământuri, pe care acum le socotea o pacoste, pentru că Lucreţia după patru naşteri şi mai multe avorturi rămăsese slăbită şi firavă şi nu mai putea munci la câmp. Mai cosea uneori, destul de rar, câte o rochie sau un şorţ la vreo vecină, pe bani puţini sau pentru formula: „mulţumesc, vecină, îţi rămân datoare".

Cu toată străduania ei nu deprinsese bine croitoria şi nu avea clientelă.

Unchiul Ghiţă era prototipul omului plesnit de noroc peste noapte sau cum concluzionau prietenii lui de beţie:-

mâncase probabil mult „rahat” când a fost copil mic. „Cu lingura” ziceau unii. „Nu, cu polonicul” susţineau alţii, mai invidioşi. Altfel nu-şi explicau ei cum luase de nevastă o fată atât de frumoasă şi bogată ca Lucreţia.

Norocul nu e întotdeauna binecuvântare, cu cât e mai mare cu atât striveşte mai greu. Sunt oameni lipsiţi de sentimentul bucuriei, care în loc să fie fericiţi şi să mulţumească cerului că i-a binecuvântat, tună şi fulgeră frustraţi. Norocul le-a luat starea de nemulţumire, starea lor naturală de insatisfacţie, care era însăşi rădăcina mulţumirii lor. Aşa era şi miliţianul, unchiul meu, tatăl Getuţei.

Oamenii povesteau că imediat după căsătorie, bucuros de aşa chilipir pe care şi-l orânduise (din deşteptăciune, spunea el, din şantaj, spuneau sătenii), copleşit nu numai de frumuseţea Lucreţiei, dar şi de dota ei bogată, renunţase la serviciul şi uniforma care îi adusese bunăstarea şi rămăsese acasă. Avea cât n-ar fi putut strânge într-o viaţă, ba chiar pământurile cele mai îndepărtate se gândi să le vândă că prea era mare osteneala să supravegheze oamenii la lucru.

Moşu se supărase amarnic când auzise o asemenea nerozie şi renunţă să-i mai trimită bani pentru muncitorii plătiţi cu ziua. Era treaba ex-miliţianului de acum înainte. N-avea decât să se descurce cu neamurile lui.

Unchiului Ghiţă nu-i plăcea viaţa la ţară, crescuse la oraş, chiar dacă într-o periferie mai amărâtă. Cumpără cărămidă, îi plăti bătrânei Zânca pentru o bucată de loc îngust, alături de casa acesteia, mai mult decât făcea parcela. Oricum avea bani, luase un preţ frumuşel pe o grădină.

Începuse să construiască o căsuţă, pe care nu avea să o termine niciodată. Îşi înălţă cu greu cele două camere, o vară întreagă a tot lucrat zidind, dărâmând şi iar zidind. Ucenicia fiind făcută pe propria-i casă se consideră zidar. Era o meserie bine plătită, lucra când voia, iarna stătea acasă

la căldură, erau şi destule sărbători de ţinut, îi plăcea.

Uneori era chemat să toarne o fundaţie, să mai ridice o bucătărie, un şopron. Banii îi primea în avans şi nimeni nu-l mai vedea la lucru până când nu-şi potolea setea prin cârciumi.

Privirea lui împăienjenită de alcool nu se mai lumina. Descoperea viaţa liberă. Dacă avea bani, avea prieteni, doar pentru asta sunt prietenii, nu? Să te ajute la nevoie, să-ţi plângi pe umărul lor necazurile, viaţa grea, să le plăteşti un „deţi de ghinars" şi ei să-ţi asculte plângerile şi să te aprobe.

Fântâna din care scoteau apă Lucreţia şi bătrâna Zânca era chiar pe graniţa ce despărţea cele două locuri. Aşa se întâmplase. De câte ori mătuşa avea nevoie de apă, exact atunci simţea o sete mistuitoare şi bătrâna Zânca şi izbucnea un scandal, ca un foc de artificii!

Aşa, ca să nu se mai certe unchiul Ghiţă a mai construit o cumpănă. Fântâna cu două cumpene.

Bătrâna Zânca îşi petrecea zilele în curtea fiului ei şi dirija viaţa tuturor. Lucreţia a ameninţat că îşi ia copii şi pleacă în lume dacă soacra se mai împiedică de ea la fiecare pas şi a obţinut o concesie - un gard care să delimiteze cele două locuri.

Bătrâna îşi pusese un scăunel lângă fântână şi spiona curtea nurorii, atât cât îi era îngăduit, pe sub gardul de deasupra olanului. Mai urca uneori în pod şi de acolo urmărea activitatea nurorii în curtea găinilor sau în grădină.

Toate astea le aflasem din discuţiile mamei cu Geta şi-mi veneau acum în minte, când pe strada pustie ne îndreptam amândouă spre casa lor.

Mergeam la câţiva paşi în spatele Getuţei şi oricât mă zorea, nu-mi mişcam mai repede picioarele să o ajung din

urmă. O vedeam în faţa mea, călcând apăsat, încovoiată sub greutatea unui geamantan şi a celor câteva sacoşe în care mi-am îndesat lucrurile la care nu voiam să renunţ.

- Nu văd de ce trebuia să-ţi iei atâtea haine, mă mustră ea supărată.

Tonul voci i se îmblânzi îndată ce se întoarse spre mine şi-mi zări ochii plini de lacrimi:

- Acum că le-am luat, le-am luat. Hai mai repede.

- Mai avem mult de mers? am întrebat-o simţind că oboseala şi frigul mă cuprind din nou.

Getuţa venise des pe la noi, cu câte unul din cei doi fraţi sau cu sora ei Rodica, dar cel mai adesea singură. Povestea cu mama, glumeau, râdeau, mânca la noi.

Noi nu mergeam pe la ei în vizită.

Îmi amintesc că ne-am dus odată când eram eu mică. Era în Ajunul Crăciunului şi mama luase daruri pentru fiecare copil. Cred că avusese gânduri de împăcare, dar mătuşa n-a stat să o asculte şi s-au certat.

De atunci nu ne-am mai dus, doar Getuţa venea. Rămânea la noi la masă, mama o ruga să mănânce cu mine că „nu am poftă de mâncare”. Era doar un pretext, mama ştia ca verişoara mea era flămândă şi nu voia să o jignească. Iar Getuţa se lăsa rugată şi accepta în cele din urmă ca pe o mare favoare, pe care ne-o făcea.

Pleca întotdeauna cu pumnul strâns în care mototolea banii pe care mama insista să îi ia. Era ca un joc, pentru că ea stătea în pragul uşii, cu o mână pe clanţă, întârziind să plece, aşteptând ca mama să caute în portmoneu şi să insiste să-i primească.

Nu cred că mătuşa era străină de vizitele Getuţei, poate chiar ea o trimitea, atunci când o duceau greu. Dar se ţinea tare şi neiertătoare, ca să-i fie clar mamei că merita să fie pedepsită.

- Ajungem imediat, zise Getuţa şi se opri să mai facă un popas. Ce grele sunt bagajele tale!

I-am răspuns cu o undă de vinovăţie în glas:

- Nu le puteam lăsa acolo. Tanti Olga, propietăreasa, mi-a spus că săptămâna viitoare va închiria apartamentul.

- Moşu zicea că va veni el, joi, cu carul, după târg, să le ducă pe toate acasă la Săsciori. Nu sunt prea multe, tanti Pia la ce pensie mare avea după tatăl tău... era destul de cheltuitoare.

M-am simţit jignită, dar nu atât eu, cât memoria mamei. Mama fusese darnică întotdeauna cu ea, aşa că nu era cazul să o judece.

- Nu era risipitoare, de toate lucrurile acelea aveam nevoie.

- Se poate trăi şi fără ele, o să vezi.

- Nu cred, eu doar aşa ştiu.

Ajunsesem în faţa casei mătuşii Lucreţia. Locuiau la marginea oraşului şi uliţa lor se pierdea în stufărişul de pe Balta lui Dolfi, după ce ocolea târgul de vite de pe malul râului.

Am intrat în curte pe portiţa înţepenită, întredeschisă. Era mai mult o improvizatie din scânduri ca şi gardul scund. Rămăsese însă definitivă şi nimeni nu-şi mai bătea capul să o schimbe, se obişnuiseră cu ea aşa.

Casa, din cărămidă roşie era netencuită. Ferestrele şi uşile căscau goluri prin care vântul se furişa ascuţit. Ploile măcinau în exterior cărămizile, întorcându-se statornic primăvara şi toamna să-şi desăvârşească şlefuirea.

Am trecut pe lângă cele două camere, nefolosibile. Şi dacă ar fi fost terminate, mi s-ar fi părut insuficiente pentru o familie cu patru copii, la care mă mai adăugam şi eu.

În spatele casei, sub deschiderea unui acoperiş din hârtie gudronată, ce proteja de ploaie sau zăpadă intrarea în

pivniţă, coborau patru trepţi. M-am oprit sprijinindu-mă pe marginea laterală de ciment.

Getuţa lăsă jos geamantanul şi deschise uşa. Năvăli spre mine un aer cald, stătut, în care se amestecau mirosuri de mâncare cu cele de transpiraţie şi săpun de casă.

Înăuntru, lângă soba de tuci negru, aplecată peste o covată din tablă galvanizată plină cu clăbuci şi haine ude, mătuşa Lucreţia spăla rufe.

A simţit probabil curentul de aer rece învăluindu-i pulpele şi s-a întors spre noi.

- Haide Mela, intră mai repede că se răceşte camera! îmi spuse.

Se îndreptă de spate şi îşi şterse mâinile ude pe poala rochiei înflorate, apoi cu braţul îndepărtă de pe frunte o şuviţă de păr ce i se lipise de piele şi îi intra în ochi. Avea părul castaniu creţ, iar şuviţele rebele i se desprindeau din legătura înnodată la spate. Mă fixă printre genele lungi cu privirea verde ca firul de iarbă, un verde fascinant, ca smalţul. Cu obrajii încinşi de dogoarea focului, cu buzele pline, sub care se înşirau dinţii sclipitor de alb, mi-a deşteptat gândul:„Doamne, cât e de frumoasă, avea dreptate mama să o invidieze!”

- Ai mâncat? Mai este ciorbă în oală, vezi Geta şi pune-i să cineze.

Îmi vorbea cu vocea stridentă a celor ce nu-şi aud glasul şi tot farmecul frumuseţii ei se topi dintr-o dată.

Am clătinat din cap că nu-mi trebuie nimic. Ea nu insistă şi Geta nu se clinti de pe lada de lângă foc unde se aşezase. Îşi ridicase fusta deasupra genunchilor şi văpaia flăcărilor prin uşiţa deschisă îi înroşise genunchii osoşi. M-am mirat că nu purta decât ciorapi trei-sferturi, deşi era sfârşitul lui noiembrie.

Am auzit chicote înfundate în spatele meu şi m-am

întors. În patul larg ce ocupa jumătate din pivniţă, pe sub pături se îmbrânceau cei doi veri ai mei: Neluţu şi Viorel.

- Rodica unde e? am întrebat-o pe Getuţa.

- La şcoală, are ore după-amiaza.

- Şi unchiul? am mai cutezat să întreb cu teamă.

- Tata? Naiba ştie, o fi la cârciumă. Iarna nu lucrează. Şezi şi tu pe laviţă sau pe pat. Chiar nu vrei câteva linguri de zamă? Până mai este, să nu te trezeşti prea târziu că ţi-e foame... Dacă adormi cu burta goală o să-ţi chiorăie maţele până dimineaţă...

- Nu, nu vreau!

Verişoara mea se ridică de pe ladă, se apropie de mătuşa Lucreţia şi o zgâlţâi de umăr.

- Dă-mi cheia de la bufet să îmi iau mămăligă, îi spuse când aceasta se întoarse spre ea.

Mătuşa avea evidenţa ei clară, clătină din cap şi răspunse:

- Pe azi ţi-ai mâncat porţia.

- Mi-o dă Mela pe a ei, că nu-i trebuie! nu renunţă Getuţa, arătând spre mine şi spre ea cu degetul şi mimând cu gura gestul mâncatului ca un peşte ce se îneacă în aer.

Mătuşa se întoarse spre mine şi mă privi cu o undă de mirare, nevenindu-i să creadă că refuz. Am negat din cap şi gesticulând cu mâinile, nu voiam să mănânc, n-aş fi putut înghiţi nimic.

A scos din sân o cheie, s-a aplecat şi a descuiat dulapul de bucătărie.

M-am uitat curioasă să văd ce ţine ascuns sub cheie; înăuntru erau câteva pungi din hârtie bej cu griş, făină, orez, o sticlă de o jumătate litru cu puţin ulei, câteva farfurii de tablă smălţuite şi pe un dog de lemn, o bucată de mămăligă rece.

Tăie o bucăţică din aceasta cu aţa ce era pe dog, încuie

bufetul şi strecură cheia în sân. Îi întinse Getuţei felia.

Viorel ţâşni de pe pat, înşfăcă mămăliga şi se ascunse la fel de repede sub pătură să o mănânce cu Neluţu. Getuţa rămase cu mâna întinsă. Urlă la băieţi:

- Măi nesătulilor vă prind eu!

Îi trecuse prin minte să-şi recupereze bucata, dar o firavă compasiune maternă o opri. Renunţă. Îşi luă o farfurie de tablă de pe marginea plitei şi-şi turnă în ea două polonice de ciorbă. Apoi se aşeză la masă şi începu să soarbă zgomotos. Nu mă mai întrebă dacă mi-e foame. Şi parcă începuse să-mi fie.

Ca să nu mă uit la ea în farfurie cum se împuţina zeama, şi să înghit în sec, îmi roteam privirile în jurul meu. Pivniţa era joasă şi lumina de afară intra prin două ochiuri mici de geam prin care zăream doar picioarele de la genunchi în jos a celor ce ar fi trecut prin curte.

În afară de pat mai era o masă, o laviţă, un bufet de bucătărie, vopsit verde şi două taburete, probabil din set cu bufetul. Pe jos nici un covor sau măcar un preş ţesut din zdrenţe.

După uşă, deasupra patului, aproape de tavanul afumat, pe o scândură lungă, agăţate în cuie stăteau înghesuite haine de diferite mărimi.

- Unde e dulapul meu să îmi pun hainele? am intrebat-o nedumerită pe Geta.

Cu gura plină, verişoara mea pufni în râs şi îmi arătă cu degetul un cui bătut în perete.

- Acolo? Nu-i decât un cui! Voi unde vă ţineţi lenjeria, rochiile? am insistat.

- Pe noi, unde să le punem? Ţi-am spus să nu-ţi iei atâtea...

Termină zeama şi aşeză farfuria pe marginea sobei.

- Nu-ţi speli farfuria? am întrebat-o surprinsă.

- De ce? Poate mănâncă şi Rodica, trebuie să apară, doar s-a înserat.

Se aplecă sub pat, împinse nişte cutii mai în margine şi înghesui geamantanul şi sacoşele. Când se ridică de jos, avea în mână ceasul de noptieră al mamei, pe care îl trase de cheiţa din spate, să-şi continue tic-tacul şi îl aşeză în vitrina bufetului. Închise sticla să-l protejeje de furia unchiului sau de năzbâtiile fraţilor.

- Aşa. Avem şi ceas.

- Toţi stăm aici? am îndrăznit să o întreb, încercând să mă obişnuiesc cu indiferenţa mătuşii.

- La vară băieţii dorm în pod şi avem loc mai mult, îmi explică.

Chicoteli, râsete, îmbrânceli şi când m-am întors, Viorel îmbrăcase rochia mea de balet pe care o luase pe furiş dintr-o sacoşă. Încerca să imite un dans. Neluţu îl trăgea de picioare, cădea pe pat şi se învălmăşau amândoi în volanele vaporoase.

Nu mi s-a părut o glumă bună şi am început să plâng deznădăjduită, când am văzut ce jalnic atârna rochia cu tivul descusut, şifonată.

Geta sări să-mi recupereze rochia, Viorel nu se lăsa dezbrăcat, se zbătea, Neluţu îl gâdila.

Am prins-o pe mătuşa Lucreţia de mână şi am strigat la ea, agitată:

- Rochia mea de spectacol... uite... uite!

Mătuşa Lucreţia mă privi surprinsă şi se întoarse spre ei. Intui pe dată dezastrul, se întinse spre hornul sobei de unde apăru în mâna ei o nuia lungă de răchită cu care îi plesni peste picioare pe toţi, la grămadă. Cei doi ţipară mai tare decât dovedea usturimea loviturii şi se potoliră ca prin minune. Mătuşa, bombănind, se întoarse la hainele ei din covată.

Geta îl dezbrăcă pe Viorel, care trăgându-se brusc îmi rupse unul din volane.

- Lasă că ţi-o coase mama, încercă să mă împace verişoara mea şi-mi arătă spre maşina de cusut din colţul opus pe care nu o zărisem din pricina unui morman de haine ce erau aruncate peste ea.

Am simţit o smucitură puternică de parcă nu numai podoaba mea capilară, ci tot scalpul mi-era smuls. Cei doi, îmi prinseseră cozile de păr împletite şi mă tăgeau de ele. Am scos un ţipăt. Băieţii s-au ascuns sub pătură.

Mătuşa nu avea nici un pic de autoritate; striga, îi amenința, pentru moment se linişteau, deveneau ascultători, dar îndată ce se întorcea cu spatele, toţi se strâmbau, scoteau limba şi spuneau prosti în urma ei.

În zilele ce au urmat mi-a fost foarte greu să mă obişnuiesc cu viaţa nouă, cu spaţiul îngust în care trăiam 7 persoane. Nu numai înghesuiala era problema ci şi lipsa celor mai necesare lucruri, obiecte de igienă.

Mi se părea ciudat că dimineaţa toţi se spălau pe faţă în acelaşi lighean, cu aceeaşi apă rece. Despre baie, nu mai era vorba, doar sâmbătă seara, mătuşa aducea ligheanul mare de tablă şi noi fetele ne spălam pe rând, în aceeaşi apă caldă, intram în pat şi apoi urmau băieţii. Pasta de dinţi, şamponul meu s-a terminat repede şi nimeni nu a mai cumpărat altele. Săpunul de casă mirosea a leşie, era aspru şi pielea mă ustura, aşa că evitam să-l folosesc.

Mâncarea era puţină şi toţi se străduiau să mânânce cât mai repede. Oala cea mare de ciorbă sau cratiţa cu tocană de cartofi se isprăveau îndată.

Nu ştiam că oamenii pot trăi atât de rău, că pot mânca doar ei în faţa copiilor fără să împartă cu aceştia. La noi. mama îmi punea întotdeauna cele mai bune bucăţi iar mie mi se părea firesc, mai făceam şi mofturi.

În familia verilor mei, carnea nu era pentru noi copii; când mătuşa tăia un pui sau cumpăra o bucată de carne, o fierbea în oala de ciorbă şi apoi o scotea pe o farfurie ce o aşeza în faţa unchiului. El o mânca singur.

De ce nu primeam şi noi copii câte o bucăţică, un oscior măcar, n-am îndrăznit să o întreb pe mătuşa Lucreţia, pe unchiul nici atât. El se uita din când în când la mine mestecând zgomotos în timp ce pe bărbie i se prelingea o şuviţă de grăsime. Dacă mai rămânea o bucată de carne o învelea în hîrtie de ziar şi o punea în traista lui pe care o agăţa într-un cui şi o mânca a doua zi.

Pierdută în gânduri, nu observam că ciorba mi se răcea în farfurie. Rodica mă trăgea de mânecă:

- Uită-te la tine în blid. Dacă nu mai mănânci dă-mi mie porţia ta, îmi şoptea.

I-am întins farfuria şi am aşteptat cuminte ca toţi să termine. Tot nu aveam ce face pe afară.

- Voi nu gustaţi o bucăţică de carne? am întrebat-o pe Rodica mai târziu când aduceam amândouă din magazie coşul cu tuleie de porumb pentru foc.

- Carnea nu e pentru copii. Tata are muncă grea, e zidar şi trebuie să mănânce bine ca să fie puternic! Chiar dacă acum e iarnă şi nu are de lucru, în primăvară când va avea trebuie să poată munci.

Deocamdată era ger, unchiul se trezea dis-de-dimineaţă şi pleca la cârciumă, se întorcea la mijlocul zilei, mânca şi pleca din nou. Seara venea atât de beat, încât drumul larg părea o potecă îngustă pe care făcea echilibristică.

În pivniţa întunecoasă singurul bec agăţat într-o dulie de tavan se aprindea doar puţin timp seara, când lumina gălbuie ne aşternea pe feţe o paloare bolnăvicioasă.

Nu mă puteam obişnui cu aerul greu ce se impregnase şi în hainele mele. Cu sărăcia. Ca şi cum toată viaţa se învârtea

doar în jurul oalei cu mâncare, aflată în siguranţă pe plită atât cât fierbea şi mătuşa o păzea, amestecând cu lingura mare de lemn, pe care o folosea adesea şi ca băţ de corecţie.

Mătuşa Lucreţia îmi părea o făptură extrem de ciudată. Ea şi mama nu-şi vorbeau de mulţi ani, Getuţa spunea că dinainte de a mă naşte eu.

Nu aflase nici ea povestea supărării dintre cele două surori, atât de aprigă, încât nici când Pia, mama mea, fusese bolnavă, mătuşa nu-i acordase iertarea.

Atunci ştiam mult prea puţine lucruri din trecut, lumea din jurul meu se schimbase brusc, iar eu îmi căutam un loc al meu încercând să mă conving în fiecare dimineaţă că mama nu mai există şi odată dusă a luat cu ea tot universul meu.

Adeseori o observam pe mătuşa cum mă privea pe furiş, căutând în trăsăturile mele ceva ce ei îi trezea aduceri aminte. Mi se părea că desluşesc pe buzele ei frumoase urma unui surâs.

Îi reaminteam un secret pe care nu voia să-l uite sau poate inima ei se îmbunase şi-şi regreta îndârjirea cu care tăiase toate punţile spre mama.

Getuţa îmi spusese că sufletul oamenilor buni şi sufletul florilor când se ofilesc, urcă la stele.

Dormeam pe laviţă, lângă masă şi tare mi-ş fi dorit când mă trezeam noaptea să văd un colţ de cer cu stele, ca să-mi imaginez locul unde plecase mama. Din partea unde mă aflam nu vedeam decât marginea din beton a ferestrei.

Închideam ochii şi îmi imaginam locul acela atît de depărtat de unde mama mă privea, de unde veghea asupra mea să nu mi se întâmple nimic rău.

Dacă înainte, atunci când trăia, îmi era teamă de foarte multe lucruri, cum ar fi bunăoară să ies noaptea la wc-ul din curte, acum nu-mi mai era frică, mergeam cu Geta sau

cu Rodica. Totuşi îmi încolţise în suflet o altfel de temere. Mă gândeam uneori ce se va întâmpla dacă mătuşa Lucreţia m-ar fi alungat spunând că e prea mult o farfurie în plus la masă s-au dacă spre primăvară s-ar fi terminat făina de mălai din pod.

Într-o noapte am visat că m-a trimis mătuşa să aduc o măsură, pentru mămăligă şi când am deschis capacul lăzii înăuntru am găsit un şoarece uriaş, care mâncase toată făina. De atunci nu mai aveam curaj să deschid lada, îl luam pe Neluţu sau pe Viorel cu mine, iar eu aşteptam neliniştită să verifice ei că mai este făină în ladă. În schimb, eu măturam trotuarul din faţa casei în fiecare sâmbătă, în locul lor.

Dar cel mai mult mă temeam de serile în care unchiul venea beat acasă. Îl auzeam de cum intra pe poartă şi încerca să o închidă. Poarta care nu se închidea niciodată când era treaz, scârţâia împotrivindu-se, mai-mai să se dezbine atunci când era beat. După ce era convins că luptă cu ea în zadar îi trântea un picior cu bocancul şi plin de năduf se îndrepta spre pivniţă.

Ascultam paşii târşiiţi prin dreptul celor două ferestruici. Dacă erau destul de vioi nu era semn bun. Avea chef de scandal. Dacă erau molatici şi rari, adormea devreme.

Oricum se împiedica pe scările pivniţei şi se izbea în uşă. Sub povara lui uşa se deschidea larg, iar unchiul, bolborosind cuvinte fără şir se oprea în mijlocul pivniţei. Arunca traista de pe umăr pe laviţă şi dacă se mai putea ţine pe picioare îşi scotea cureaua de la pantaloni şi şfichiuia cu ea în stânga şi în dreapta.

Pe sub rotirea ei ameninţătoare, cum sar vara cosaşii de iarbă, săreau şi verişorii mei. Agili, cu nervii întinşi la maxim în câteva clipe, erau în curte şi-şi ocupau postul de observaţie întinşi pe burtă - vara sau ghemuiţi pe vine dacă era iarnă şi nu se puteau întinde pe jos. Priveau pe

ferestruicile înguste, în pivniţă.

Chiar şi mătuşa, cu mersul legănat de obicei, era cuprinsă de o sprinteneală necesară şi dispărea pe portiţa grădinii, aşteptând ca unul din copii să o cheme în casă într-un târziu.

Rămas singur, unchiul cu pumnul greu de zidar lovea obiectele din jur. Mai spărgea dacă mai găsea ceva de spart sau doar îşi potolea nervii. Aşa am înţeles de ce nu aveau nimic de porţelan în casă, numai din tablă smălţuită, toate cu smalţul sărit.

Zgribuliţi de frig, aproape îngheţaţi, desculţi şi desbrăcaţi cum ne prindea urgia, tremuram plângând. Ne întorceam în pivniţă numai după ce el adormea şezând, cu capul pe masă, prăbuşit jos pe ciment sau în diagonală pe singurul pat, în care noaptea se înghesuiau toţi şase: trei la cap, trei la picioare.

Mie îmi aranjase Getuţa să dorm pe laviţa din lemn ce servea şi ca bancă la masă. Pusese pe ea un cearceaf de cânepă îndoit în două şi mă acoperise cu un covor vechi.

S-a întâmplat într-o seară să adorm înainte de venirea unchiului şi până să mă dezmeticesc din somn în strigătele celorlalţi, n-am reuşit să ies şi eu afară.

S-a năpustit spre mine, m-am chircit îngrozită aşteptând să se dezlănţuie asupra mea biciul usturător al loviturilor pe care mi le imaginam ca nişte săgeţi de foc, după cum urlau verii mei atunci când nu erau prea repezi de picior, încât să scape.

Se postase chiar în uşă, trupul lui masiv obtura ieşirea.

A ridicat cureaua, m-a privit cu ochi tulburi şi brusc ca şi când un văl i s-ar fi ridicat de pe ochi a lăsat mâinile jos.

- Nu! Tu nu, îţi plăteşti mâncarea!

Mi-a trebuit ceva timp să mă liniştesc, să înţeleg că pericolul a trecut şi am scăpat. Să înţeleg că nu eram ţinută

din mila lor, aşa cum mi se sugerase şi cum se plângea mătuşa Lucreţia vecinelor venite să împrumute ceva.

Eram ca în povestea cu „găina ce făcea oul de aur”şi am înţeles de ce mătuşa Lucreţia ne scotea afară din pivniţă în fiecare lună când sosea poştaşul, iar când acesta pleca îşi îndesa în sutien câteva hârtii foşnitoare.

Primeam o pensie după tatăl meu...

Tata fusese aviator. Avionul lui s-a pierdut în munţi, în masivul Ceahlău şi s-a izbit de vârful Toaca. Pentru că nu i-au găsit trupul, mama şi cu mine mult timp am crezut că poate s-a catapultat în ultima clipă şi s-a salvat. Speram că într-o zi se va întoarce şi mă va lua cu el la Bucureşti.

Când vedeam un avion zburând în imensitatea cerului, îmi plăcea să-mi imaginez că e pilotat de tata şi-l urmăream cu privirea până se pierdea în zare.

Dacă au trecut atâţia ani şi nu s-a mai întors, am încetat să cred că ar mai veni vreodată şi când am învăţat la istorie despre credinţa dacilor că Ceahlăul ar fi sălaşul Zeului Zamolxis mi-am imaginat că însuşi Zeul Zamolxis l-a oprit pentru totdeauna pe tata la el.

2

- Pot să stau pe canapea? l-am întrebat îndată ce am intrat în cabinet.

- Sigur, stai unde vrei, mi-a replicat medicul, privindu-mă peste ochelarii aşezaţi pe vârful nasului. Crezi că ar trebui să-l schimb?

- Ce să schimbaţi?

- Fotoliul. Am înţeles că nu-ţi place! De ce?

- Mi-a dat o senzaţie ciudată, mi-am amintit de un necaz ce i s-a întâmplat moşului în iarna când m-a luat la el.

- Erai foarte apropiată de bunicul tău?

- Da. Dar într-un fel deosebit; au trecut foarte mulţi ani până când am reuşit să-l înteleg. Era un bătrân singuratic şi am crescut alături de el fără căldura dragostei. Acum sunt sigură că m-a iubit foarte mult, deşi asprimea lui atunci o credeam răutate şi sufeream. Niciodată nu mi-a spus că ţine la mine sau că mă iubeşte, astfel de cuvinte nici nu se spuneau copiilor. Totuşi, îmi amintesc că odată când eram bolnavă şi aveam febră mare m-a vegheat toată noaptea, iar dimineaţa când a crezut că am adormit m-a sărutat pe frunte şi l-am auzit spunând: ,,să te faci bine, că numai tu mi-ai mai rămas". Cred că de multe ori am fost o greutate, o povară pentru el, dar sunt sigură că în acelaşi timp eram raţiunea lui de a trăi.

- Dă-mi un exemplu.

- Îl chinuia reumatismul şi totuşi se scula iarna de dimineaţă şi îmi făcea focul în cameră ca să mă trezesc pe căldură... cu încheieturile degetelor dureroase, afectate de artrită, mai lucra oale şi se ducea cu ele la târguri, cu toate că rămăsese printre ultimii olari din sat. Vasele de lut nu se mai vindeau, apăruseră cele de tablă, emailate. Vremurile erau altele. Oamenii cumpărau din magazine, aveau bani. La fabrica de hârtie din Petreşti se luau salarii bune; băieţii tineri făceau naveta la Cugir, la uzina mecanică, unde se fabrica armament, deşi se spunea că se fabrică maşini de cusut. Acolo se câştigau bani frumoşi, chiar dacă naveta era foarte obositoare. Salariile erau duble, triple. Fiecare familie avea pe cineva angajat la stat... Moşu îmi punea toată pensia la CEC, pe carnet, trăiam doar din munca lui.

- Cred că se impune întrebarea: cine era bunicul tău? Aş vrea să-mi povesteşti despre el, dar nu din prisma ta. Cum îl vedeau ceilaţi, cine era el de fapt.

- E dificil. Acum înţeleg altfel lucrurile.

-Tocmai de aceea. Să te detaşezi de amintirile personale.

1945, toamna

Androne Medrea se întorcea din târg de la Haţeg. Era plecat de o săptămână de acasă, dar de data asta era deplin mulţumit. Vânduse totul cu mare folos şi banii pe care îi stângea în chimirul din piele de la brâu, parcă îi încălzeau sufletul.

Ştia ce va face cu ei. Va opri în Orăştie şi va cumpăra o maşină de cusut. Nu orice maşină, ci una marca Singer, pe care un sas, Dahinten, promisese că i-o va aduce tocmai din Germania.

Îl va costa o grămadă de bani, dar nu îi părea rău. De

multă vreme îşi dorise ca atunci când Lucreţia va termina cursul de croitorie la Sebeş, să se întoarcă în sat şi să-şi deschidă un mic atelier.

Croitoria, bună meserie! Vine banul la tine de câte ori ţi se deschide uşa casei, cineva intră să-ţi ceară un serviciu sau să-ţi aducă un folos; dacă ai răbdare să croieşti şi să coşi. Asta o ştia mai bine ca oricine Androne, avea două fete şi de multe haine aveau nevoie!

Avea două fete ca două flori. Cel puţin Lucreţia nu avea asemănare, frumoasă ca Sina, blândă şi luminoasă la înfăţişare, dar aşezată şi la locul ei, cuminte, ascultătoare. Avea 20 de ani, era cam trecută, după părerea lui, o fată trebuie să se mărite când îmboboceşte. Războiul ăsta a împuţinat satul de bărbaţi, doar cei bolnavi şi lichelele care s-au sustras înrolării au mai rămas. E drept că Ghiţă, miliţianul, care îi purta gândul nu era bărbat urât, dar mai bine să o ştie nemăritată decât cu unul ca el. Nu-i plăcea căutătura lui ocolită şi nici vorba prefăcută, era viclean şi de când se ştie lui Androne nu i-au plăcut linguşitorii.

Pia semăna cu el la înfăţişare, dar luase şi de la Sina ceva; neastâmpărul, încăpăţinarea. Pia aranja întotdeauna lucrurile după voia ei. Era deşteaptă şi de asta Androne era foarte mândru. Învăţa bine şi intrase prima la şcoala sanitară în Sibiu. Voia să se facă doctoriţă.

Androne era un bărbat voinic şi frumos. Se apropia de 45 de ani, harnic şi vrednic, multe femei suspinau încă în sat după el. Nu numai din cele care rămăseseră văduve chiar şi fete mai bătrâne trecute de 25 de ani. Faptul că avea şi el două fete de măritat nu le împiedica pe cele mai îndrăzneţe să-i trimită câte o peţitoare sau chiar ele să-i facă apropouri mai voalate când se întâlneau pe drum sau la târguri.

Androne însă nu lua în seamă privirile provocatoare nici vorbele cu dublu înţeles. Se considera un om bătrân

pentru iubire şi avea el o vorbă de căpătâi:„cine n-a avut noroc dimineaţa nu are nici la amiază, iar seara nici atât”.Şi apoi, bine i-ar fi stat să se însoare şi să aducă fetelor mamă vitregă?

Necazul stătea la pândă şi Androne liniştit, mergând spre casă habar nu avea că soarta aranjase altfel lucrurile de cum se pregătise el.

Se înnoptase de-a binelea şi drumul era pustiu. Luna plină, mare şi rumenă ca o omletă prăjită într-o tigaie de tuci, împrăştia o lumină alburie ce părea ireală.

Boii trăgeau carele alene, abia mişcându-şi trupurile greoaie. Ştiau drumul. Pe capra carului, bărbatul şedea cu coatele sprijinite pe genunchi, cu biciul alături şi din când în când îndemna animalele de povară cu vocea domoală:

- Dii Boldur! Hai Mojar!

Olarului îi plăceau drumurile, lungile drumuri la târguri. Stând pe capra carului sau a căruţei, după cum se forma convoiul de olari, avea vreme să se gândească. Erau de fapt momentele lui de odihnă în care îşi făcea planuri, socotea câştigurile şi pagubele, se gândea la viaţa lui dăruită muncii.

Îi plăcea meseria lui, simţea pentru pământul ud un fel de veneraţie, ca pentru o icoană. Darul cu care fusese înzestrat făcuse din el un creator, făuritor al unei lumi; modela şi transforma lutul cu uşurinţă, născocea forme noi. E adevărat, crea o lume fără viaţă, dar o lume reală.

Simţea că zămislirea obiectelor din lut are o vrajă nemaiîntâlnită, fascinantă. Planuri, idei, gânduri toate prindeau relief. Se întrupau. Se năşteau.

Cele patru elementele fundamentale ale lumii conlucrau la desăvârşirea creaţiei: pământul din care s-a extras lutul, apa cu care a fost frământat, vântul care mângâie vasele şi le usucă, focul ce le arde dându-le trăinicie.

Dar cel mai important, e al cincilea element, iubirea izvorâtă din inima olarului, acel fior adânc şi tainic pe care îl modelează în fiecare obiect. „Dacă vrei să cunoşti ceva, trebuie să te uneşti cu acel lucru" obişnuia să spună celor care îl întrebau care este secretul că obiectele lui depăşesc limita lucrurilor uzuale.

Lucreţia, frumoasa italiancă pe care o cunoscuse într-un spital din Averno, îi povestise mitul lui Pygmalion, singuraticul sculptor cipriot, cel care a făcut din fildeş sculptura unei femei şi s-a îndrăgostit de propria-i operă. El a implorat-o pe Afrodita, zeiţa frumuseţii şi dragostei să-i dea viaţă sculpturii. Zeiţa i-a ascultat ruga.

Sub atingerea uşoară a mâinilor lui Androne, din pulberea pământului se năşteau vise, iluzii: putea da orice formă plămădelii. El ştia că ar fi putut să modeleze în lut chiar şi o femeie, dar era credincios şi se gândea că ar merge prea departe cu harul lui şi poate l-ar supăra pe Dumnezeu; credinţa îl învăţase că e păcat să îţi faci chip cioplit şi să te închini lui.

Dacă ar crede în zei Androne ar modela chipul Lucreţiei în lut şi s-ar ruga Afroditei să o întrupeze în femeie. Femeia, icoana vieţii lui. Ar da toate zilele ce i-au mai rămas de trăit, pentru o singură zi cu Lucreţia.

S-au schimbat vremurile, s-au depărtat depărtările. Lucreţia a rămas acolo, departe în Italia, cu 26 de ani în urmă. „Mi-s mai aproape stelele din bolta cerului decât Italia. Pe ele le văd noapte de noapte... Le vede şi Lucreţia...

Cât de adânc i-a intrat în minte şi în sânge, cum şi-a scrijelit numele pe inima lui şi apoi i-a ars-o în focul iubirii să nu se mai şteargă nicicând! Pot trece ani şi ani fără ca doi amanţi să se mai vadă; dragostea lor trăieşte din amintiri, din iluzii, ascunsă în suflet ca un ulcior îngropat în pulbere!

„Eh, om bătrân şi mă mai gândesc la ale tinereţii

valuri! Dar la ce să mă gândesc, doar nu m-oi gândi la moarte?”mormăi zâmbind pe sub mustaţă.

La vremea tinereţii iubise şi el ca orice flăcău, dar se îndrăgostise de cine nu trebuia. Pentru că inimii nu poţi să-i comanzi ca unui bulgăre de pământ, să o transformi, să o fasonezi. Să plămădeşti ce vrei tu. Şi nu îi poţi spune ce e înţelept să facă. Devii neputiincios în faţa unui sentiment ce e mai puternic decât raţiunea, mai dur decât voinţa, mai persistent decât credinţa. Iubirea te modelează ca pe o bucată de lut. Pentru că şi noi suntem lut. Suflet încătuşat în lut.

„Mi-s mai aproape stelele din bolta cerului decât Italia. Pe ele le văd noapte de noapte... Le vede şi Lucreţia, dar între noi sunt anii”...

Olarul privea cerul senin al nopţii, spuzit de stele şi se simţea înfiorat de adâncimea lui. Persidele, stele căzătoare, apăreau şi dispăreau în toate direcţiile. Unele mici, luminau doar o clipită, altele, adevărate făclii, lăsau în urma lor o dâră de lumină. „Aşa e şi sufletul omului”... îşi zise Androne şi se întoarse cu gândurile înapoi la vremea când nu împlinise patrusprezece ani.

O mare nenorocire se abătuse în vara aceea asupra familiei. Părinţii lui plecaseră de dimineaţă să întoarcă fânul. Pe la amiază când deja îl strânseseră în ploscoane o ploaie aprigă se descătuşă deasupra câmpului. Aveau pe umăr furcile şi s-au pornit spre casă. Nu s-au adăpostit, se grăbeau ştiind că lăsaseră cuptorul numai în grija lui Androne şi chiar dacă aveau nădejde în el tot mai bine ar fi fost să ajungă ei ca să îl descarce. Şi n-au mai ajuns. Un trăsnet le-a tăiat calea, şi i-a oprit, troiţă la margine de drum.

Băiatul cel mai mare dintre copiii familiei Medrea nu a avut timp să-şi plângă de milă. Erau o familie înstărită pentru că olăritul mergea bine, mai aveau şi animale, doi boi, o vacă, un cal, fâneţe. Era învăţat cu munca la roată, mai

greu se descurca cu muncile gospodăriei şi cu grija celor doi fraţi mai mici, Ghiţă şi Onel, care nu dovedeau înclinaţii spre olărit, dar iubeau cartea.

Când împlini şaptesprezece ani, Androne Medrea părea mult mai matur pentru că îl împovăraseră grijile de timpuriu. Era un bărbat frumos şi vrednic şi multe fete se gândeau la el şi îl visau când puneau busuioc sub pernă. Lui însă nu-i stătea capul la însurătoare avea altele la ce se gândi.

Sina avea cincisprezece ani şi trei luni când îl zări pe tânărul olar la târgul din Şugag. Venise să cumpere de la el o oală de sarmale şi părea foarte nehotărâtă. Ar fi dorit o oală mai mică, îi povestise că locuia numai cu mama ei. Nu avea nici ea tată, rămăsese orfană de copilă şi asta îl înduioşă nespus pe Androne.

Ceilalţi olari se întâmplase să aducă cu ei şi vase mai mici, dar Sinei îi plăcuseră cele ale lui Androne, aveau pe ele un desen în relief cu caolin alb, cum ea nu mai văzuse. Linia de contur era fermă, chiar şi forma vasului părea mai zveltă. Şi păreau mai rezistente la foc.

Androne îi promise că îi va face una pentru următorul târg sau dacă are vreme poate va veni chiar mai repede, într-o duminică, să i-o aducă.

Nici el nu ştie ce l-a făcut să spună asta. Ochii verzi ai Sinei l-au privit într-un fel anume, în care simţise că nici o fată nu s-a mai uitat la el. Şi obrajii i s-au îmbujorat. Nu îndrăznea să îi susţină privirea. Se simţea intimidat cum se simt câinii ce par fioroşi; atunci când îi priveşti în ochi se uită neliniştiţi în altă parte.

La sfârşitul săptămânii oala comandată a fost gata, decorată cu un model nou: înfloriturі verzi, ca ochii fetei, desenate cu o soluţie obţinută din zgură de cupru şi humă.

Duminică dimineaţa, cum se lumină de ziuă, Androne puse oala în desagă, învelită într-un smoc de fân, urcă pe

calul său murg şi porni spre Şugag.

Ajunse mult prea devreme aşa că avu de aşteptat câteva ore, până ce clopotele vestiră că oamenii vor ieşi din biserică.

Îşi legă calul de o salcie pe malul râului şi se aşeză dincolo de drum, pe marginea mai înaltă a şanţului.

O văzu pe Sina ieşind şi o privi îndelung. Se oprise în drum şi aştepta.

S-a apropiat de ea. N-a părut surprinsă că îl vede, chiar părea că pe el îl căutase cu privirea.

Au mers aşa o vreme pe marginea drumului în sus spre Tău, el ţinând calul de căpăstru, ea cu mersul sprinten, înaintea lui, legănându-şi uşor şoldurile. Şi-n clipa aceea Androne a ştiut că o va cere de nevastă. Dar n-a avut curajul atunci.

Duminica următoare a aşteptat-o la vremea amiezii pe malul răului. I-a adus în dar un ulcior pentru apă. Modelase pe el mai multe frunze de stejar şi ghinde iar gaura din toartă pe care se bea apă era o pasăre cu ciocul deschis.

Sina se minună îndelung de frumuseţea obiectului. Nimeni nu mai făcuse pentru ea astfel de lucruri şi nici la vreun târg nu mai văzuse mărgele smălţuite, cuci şi alte păsări ce păreau vii, pe care Androne le scotea cu sfială din desagi şi i le oferea.

Îi mai aducea şi „puiul târgului” o turtă dulce roşie în formă de inimă, (cu oglinjoară la mijloc, decorată cu spirale de zahăr topit, cu bomboane mărunte) sau mărgele din turtă dulce, (mici buline galbene şi roz, înşirate pe o aţă şi cu o cruce tot de turtă, la mijloc), de pe la toate târgurile pe unde mergea. Darurile lui erau tot mai diverse, pentru că bucuria pe care o descoperea în privirile Sinei, cerea alte şi alte dovezi de dragoste.

Asta până într-o zi când prinse curaj:

- Sino, eu tot vin să te văd, că mi-eşti dragă! Mai bine ar fi să cobori tu la vale, să-mi fii nevastă.

Sina chicoti şi nu-i răspunse. Se lipi toată de el, şi pentru că afară începuse să se însereze, iar pe malul apei trăgea un curent rece, îi descheie sumanul şi se cuibări la pieptul lui. Androne nu prea ştia ce are de făcut, o strânse cu putere în braţe, mai, mai să-i sfarme oasele şi atâta o sărută până nu mai ştiu de capul lui. Era ameţit. El, Sina, Cerul şi Pământul, se rostogoleau. Mâinile lui se încleştau în iarba umedă, iar tălpile Sinei se sprijineau de stele...

Androne coborî la vale pe la miezul nopţii. Se simţea uşor, îi venea să alerge de bucurie. Dar cu cât se depărta de Sina sufletul i se încărca de nelinişti.

Simţea el că mersese prea departe, că şi-o făcuse pe Sina nevastă acolo pe malul râului şi asta nu era tocmai bine, ar mai fi putut aştepta, să facă lucrurile aşa cum se cuvine, la biserică, întâi. Poate e semn rău, că a păcătuit.

Un gând aprig ca un junghi îl săgetă.

Sina nu se împotrivise deloc, nici măcar de formă, ba dimpotrivă, parcă ştia foarte bine, ce trebuie el să facă, îl stârnise arzând învăpăiată...

Alungă gândul neprietenos, avea destule altele în minte. Vorbiseră să se întâlnească peste două săptămâni când Androne ar fi venit şi cu un inel să o ceară pe fată de la mama ei.

Până atunci, olarul avea mult de lucru.

Vorba era vorbă şi Androne începu pregătirile. Se porni să dea cu var pereţii din cele două odăi, grinzile afumate le spoi cu humă. Lipi soba de cărămizi şi o vărui, iar plita o curăţă cu o perie de sârmă. Sparse după şură toate oalele, ulcelele şi blidele din lut şi le înlocui cu altele noi, doar avea de unde. Nu i se păru mare risipa.

Androne nu se întrebase niciodată de ce Sina nu i-a

propus să rămână şi el la hora ce se întindea duminica după-amiaza în piaţa din mijlocul satului. Nu era chiar priceput în ale jocului, pentru că având atâtea griji nu ieşise la joc în sat, dar i-ar fi plăcut să o vadă jucând.

Munca de olar nu e uşoară. Duminica, după ce se întorcea de la târguri, se odihnnea şi el, înainte de a începe o săptămână obositoare.

Un consătean, Costache Ion, când ajunse la târg în Şugag în săptămâna următoare păţi o mare neplăcere. Avea omul o căruţă trasă de un cal şi calul îşi pierduse o potcoavă. Nu putea face aşa drum lung înapoi cu calul nepotcovit şi fiind duminică, covăcia era închisă. Rămase până a doua zi în sat, până potcovarul ar fi înlocuit potcoava.

Androne află de la acesta, care se jură că o văzuse cu ochii lui pe Sina, cum toată seara învârtise hora cu un cioban voinic din Jina. Nu îl crezu, se amăgi cu gândul că poate Costache o fi invidios pe el şi de aceea vorbeşte nevorbite.

Joi dimineaţa coborî la târg în oraş cu un purcel de 6 săptămâni în desagă. Îl vându şi cu banii luaţi îi cumpără Sinei un ineluş de aur cu pietricică verde.

Duminica următoare, Androne îmbrăcat cu haine bune, îşi aşteptă zadarnic logodnica să vină în luncă, la locul lor de întâlnire.

Se însera când pe malul apei trecu un cioban de la care mai cumpărase la târg nişte caş. Ciobanul îl recunoscu şi intră în vorbă cu el.

- Bună vreme, olarule!

- Bună să-ţi fie inima, răspunse Androne scurt, sperând că ciobanul nu va sta prea mult locului, ca nu cumva Sina să se simtă stânjenită de prezenţa acestuia, ruşinoasă cum era.

- După câte văd eu o aştepţi pe Sina, zise ciobanul cu un zâmbet ce nu-i prevestea olarului nimic bun..

- Aşa e, confirmă Androne.

- N-o mai aştepta.

- De ce zici asta? se arătă mirat Androne.

Nu credea că lumea ştia de dragostea lor, cum toţi îndrăgostiţii îşi trăiesc iubirea în singurătate, li se pare că nimeni nu o vede.

- Păi a plecat.

- Cum să plece? Nu mi-a spus. Unde s-a dus?

- La Cărări. S-a dus băciţă la o stână.

Ciobanul se aşează jos pe iarbă, lângă Androne. Poate avea chef de vorbă sau poate doar voia să se odihnească. Androne se încruntă. Îşi aminti de cele povestite de Costache. Sângele i se urcă vijelios în cap, se ridică furtunos şi lovi cu piciorul ulciorul de lut pe care îl avea în desagă. Acesta se sfărâmă pocnind. Prinse desaga de gură şi o mai izbi o dată cu putere de pământ. O dată şi încă o dată. Apoi deşertă spărturile, jos în iarbă.

Pe cioburile împrăştiate, strălucea glazura decorului, sticlind ca ochii verzi ai Sinei. Androne călcă în picioare, mărunt, bătut şi cu furie până când numai praful verzui mai rămase sub paşii lui.

Ciobanul îl privea liniştit, răsucindu-şi o foiţă de ţigară. Îl mai ignoră o vreme, până îşi fumă ţigara. În cele din urmă îi zise:

- Ar fi bine să o uiţi. Să-ţi iei o nevastă aşezată, de la şes. Şugăjencele au sângele iute, le place viaţa în aer liber, la stână. Şi-n fiecare vară vor avea dor de munte, de poiene. Tu nu poţi înţelege asta.

Vara trecu aşa cum trece vremea. Oricum trece.

Târg n-a mai fost în Şugag până în toamnă, când oierii s-au întors de la colibe, pe la casele lor.

La târgul de Sântă Mărie Mică, Androne nu se hotărâse dacă va merge sau nu.

Se gândi îndelung şi se răzgândi de câteva ori. Aşteptase toată vara şi îşi făcuse planuri cum va fii atunci când se va întâlni cu Sina. Ce-i va spune?

O fi măritată cu ciobanul acela cu care jucase la horă? O fi singură? Se mai gândeşte uneori la el?

Aşteptarea îl ardea cum arde jăraticul încins. Slăbise, făcând din zi-noapte şi din noapte-zi, muncea să uite, trudind la roată, care se învârtea precum timpul. Se adunase atâtea oale şi ulcioare, nu mai avea unde le pune. Mai construise un şopron în care să le adăpostească şi lucră îndelung la rafturile de lemn pe care le rindelui cu multă grijă.

Vara erau puţine târguri. Veneau negustori din împrejurimile Sibiului, din ţinutul Făgăraşului, de la Petroşani, se dusese vestea că vasele săsciorenilor sunt frumoase, trainice, de o calitate deosebită, rezistente la foc.

Se alăturase şi el de mai multe ori convoaielor de căruţe, ale olarilor din sat care plecau cu marfa lor, în satele din lunca Mureşului sau a Secaşelor, unde pe o oală de pământ primea o cantitate de porumb sau grâu cât capacitatea ei sau spre munte, de unde se întorceau cu lână, unt şi brânză.

De câteva ori se apropiase de stîna lui Alinte, unde aflase că munceşte băciţa, se apropiase, aşa la vreo 500 de metri, dar când auzise lătratul câinilor şi strigătul ciobanului se oprise în loc, întoarse căruţa şi porni la vale.

N-ar fi vrut ca Sina să creadă că o urmăreşte sau mai ştiu eu, că nu are încredere în ea. Mai bine să rabde până în toamnă când o va întâlni întâmplător.

În sufletul lui trăgea nădejde că Sina nu s-a măritat şi va fi a lui într-o zi.

Doar îi promisese.

Şi i se dăruise.

*****

Somnul olarului e uşor, precum al iepurelui, el stă în aşteptare, şezând sau în picioare lângă cuptor, picotind. Tresare, se trezeşte şi verifică cuptorul. O fi urcând destul de sus temperatura, să se topească glazura şi să se întindă uniform?

Androne Medrea scoase un dop de la cuptor şi se feri de arsura gazelor fierbinţi. Privi în interior, acolo unde ca într-un vulcan se arde nemilos lutul. Vasele roşii-portocalii au culoarea focului, incandescente, culoarea soarelui.

În noaptea dinaintea târgului nu reuşi să adoarmă, decât după al doilea cântat al cocoşilor. Se trezi cum se lumină de ziuă, cu o senzaţie de linişte deplină. Venise vremea să pună capăt îndoielilor care îl chinuiau: o va căuta pe Sina şi dacă nu o va mai găsi îşi va lua gândul de la ea. Definitiv.

Luă drumul pe vale în sus. Era târg mare, drumul era aglomerat; care trase de boi, căruţe în care guiţau purcei în lădiţe de lemn, mânji alergând sprinten pe lângă iepe, vaci cu viţei, câte un câine rătăcit, oameni şi animale curgeau ca un şuvoi, ocupând aproape toată lărgimea de la un şanţ la altul. Ar fi vrut să alerge mai repede, să depăşească acea mulţime şi să ajungă acolo unde îl chema inima. Dar nu era cu putiinţă, aşa că merse şi el în pas domol, povestind cu unul, cu altul cum cere buna-cuviinţă.

Ajunsese destul de devreme ca să-şi găsească un loc cu vad bun în mijlocul târgului şi avu timp berechet să-şi aşeze marfa înainte de sosirea primilor cumpărători. Nu se aştepta ca să o vadă pe Sina prea devreme. Ştia că ea trece întâi pe la neguţătorii de pasmanterii care aduceau fireturi, panglici, broderii, şireturi, mărgele. Îi plăceau podoabele, cumpăra şi nu prea stătea să aleagă.

Androne simţi o adiere uşoară, ca o boare, un parfum

de lăcrămioare venind de undeva din spatele lui.

Dar privirea îi era atrasă spre o ţigancă cu fuste largi ce se tot arăta interesată şi se tocmea la oalele lui. Bărbatul cunoştea muşterii, intuia că ţiganca nu are de gând să cumpere, voia doar să profite de neatenţia lui.

Simţindu-şi dejucate planurile ţiganca schimbă tactica şi se oferi să-i ghicească din ghioc:

- Hai flăcăule, să-ţi ghicească baba de dragoste şi de sănătate! Hai, că ţi-oi aduce fata ce ţi-e dragă şi n-a veni zăpada şi vei fi la casa ta, cu nevastă. Dă banul aici şi ţi-oi spune!

Androne nu credea în ghicitori şi nici în descântece, se gândea că ,,soarta e cum şi-o face omul", dar ţiganca insista. Ca să scape de prezenţa ei, mai ales că târgul începea să se anime, se căută în şerparul de piele care-i încingea mijlocul şi scoase un ban.

Femeia îl înşfăcă şi se pierdu în mulţime, ştiind că nu o va urma, lăsându-şi marfa fără stăpân. Poate prindea ţiganca, dar până se întorcea era posibil ca paguba lui să fie mult mai mare. Încă mai circula vorba că ,,nu-i păcat să furi o oală de la un olar, înseamnă că ţi-ai furat lutul şi după ce mori pământul ce te acoperă va fi mult mai uşor." Şi mai erau destui care credeau sau nu, dacă puteau să fure, nu pierdeau ocazia.

- Ducă-se! Atâta să fie paguba, zise supărat că fusese păcălit.

Oftă şi se aşeză pe o ladă de lemn aflată lângă căruţă.

Mirosul de lăcrămioare îl învăluia şi punea stăpânire pe toate simţurile lui, tulburându-l. Două mâini îi acoperiră ochii într-un joc de-a ghicitul şi Androne tresări. Pulsul i se acceleră şi inima începu să-i bată năvalnic.

Se învioră străbătut de un fior de bucurie şi simţi că se întoarce la viaţă ca dintr-o lungă şi grea pribegie.

Fata era încinsă de soare şi mirosea a parfum. Îşi căută loc lângă el şi râse şoptindu-i la ureche nimicuri, de parcă fusese plecată doar câteva ceasuri şi habar nu avea de suferinţa bărbatului. Sina nu se simţi datoare cu nici o explicaţie şi nici el nu cuteză să o întrebe. Nu mai avea importanţă de ce nu-şi ţinuse vorba, plecase aşa fără să-i spună; unde se dusese şi ce făcuse în acest răstimp?

Îi era dragă aşa cum şedea lângă el, cu făptura ei trupeşă arsă de soare şi rumenă ca o piersică. În lumina blândă a amiezii de septembrie, chiar şi perişorii aurii de pe braţele ei îi trezeau senzaţii noi... Androne îşi imagină într-o clipă îmbrăţişarea fetei şi simţi cum în el dorinţa trezeşte bărbatul.

Îşi înfrână pornirea de a o cuprinde în braţe şi a o săruta acolo de faţă cu toată lumea.

N-ar fi făcut nimic ce i-ar fi ,,stricat reputaţia".

O cuprinse doar cu braţul pe după talia subţire, se apropie de ea şi îi şopti că o aşteaptă după târg la locul lor din luncă.

Apoi se ridică şi îşi întâmpină cumpărătorii cu glume şi voie bună, cum se cuvine pentru cel ce vrea să-şi vândă marfa. Se simţea alt om, mai bun, mai puternic. Sina intrase în sufletul lui şi fără ea acolo şi alături de el, viaţa nu mai era viaţă. Pentru cine să muncească şi cui să-i aducă daruri, bucurii de la târguri?

Fraţii lui plecaseră din sat, unul la o şcoală militară, celălalt să se facă preot, iar Androne simţea că poartă în el multă dragoste pe care trebuia să o răsfrângă asupra cuiva.

Aşa cum prezisese ţiganca, care ştiuse sau poate doar ghicise când o văzuse pe Sina apropiindu-se de Androne, nu căzuse încă frunza mestecenilor şi olarul avea nevastă şi era om aşezat la casa lui. Dar mai aşezată era Sina, care o aduse

şi pe mamă-sa cu ea să se bucure amândouă de norocul fetei.

Androne cobora la oraş joia iar Sina îl însoţea. Stătea liniştită o bucată de vreme, până ce târgul începea să se anime şi cumpărătorii se îmbulzeau să-şi lase banii în şerparul olarului. Atunci femeia, se dădea jos din căruţă şi se apropia de el cu priviri dulci. Bărbatul scotea un ghemotoc de bani şi fără să-i numere îi spunea:

- Sino, du-te şi cumpără-ţi ceva de prin prăvălii. Dacă nu-ţi ajung banii, vino, că oi mai vinde până atunci.

Bineînţeles că nu îi ajungeau.

Se întorcea acasă încărcată cu pachete, metraje scumpe, pe care urma să le lase în Petreşti la o croitoreasă ca să-i coase rochii şi bluze după reviste nemţeşti.

- Nu mai am bani, se scuza Sina, privind cu ochi jucăuşi la bărbatul liniştit, ce-şi pregătea carul de plecare.

- Nu-i bai, Sino! Oi face alţii! Tu să fi bucuroasă! zâmbea omul bun.

Sina era şi nu prea era. Că mai văzuse destule lucruri de care avea trebuinţă şi nu-i ajunseseră banii. Îl considera pe Androne zgârcit pentru că nu-i lăsa ei tot câştigul pe mână şi mai păstra o parte pentru glazuri, vopsele şi ce mai avea nevoie în olărit. O încercase gândul chiar să îi ia pe furiş din chimir, dar în cele din urmă renunţă pentru că nu era chiar sigură că asta n-ar fi descătuşat mânia olarului, care era aprig şi hotărât.

Pe 1 iulie 1914, vestea mobilizării generale căzu ca o lovitură de trăznet în mijlocul satului. Dobaşul, mergea agale şi se oprea la fiecare întretăiere de drumuri. Bătea cu beţele în „doba" ce o purta agăţată cu o curea pe după gât şi umăr şi aştepta ca oamenii să iasă pe la porţi sau să se strângă pe uliţe. Cu vocea dogită de strigătele ce-i făceau

obiectul meseriei, aducea întotdeauna veşti neplăcute, dar niciodată atât de îngrozitoare ca acum.

„Mobilizare generală! În două zile toţi bărbaţii între 18 şi 50 de ani vor fi mobilizaţi pentru instrucţie şi apoi vor pleca pe front!”

Femeile ieşiseră de după garduri şi porţi şi se văicăreau ca la mort, iar copii ţipau fără să ştie bine de ce, speriaţi. Câinii lătrau şi ei întărâtaţi, găinile în curţi cotcodăceau a pericol; neliniştea pusese stăpânire pe oameni şi vietăţi.

Bărbaţii şi-au lăsat lucrul, apropiindu-se de drum, se strângeau în grupuri, întrebându-se ce va mai fi de acum încolo, dar nimeni nu ştia altceva decât ce anunţase dobaşul.

Vestea se răspândi degrabă şi pe câmp, cei aflaţi la coasă lăsară lucrul şi se întoarseră acasă.

Se înnorase a ploaie dinspre apus, nori negrii acopereau treptat cerul, estompând lumina. Agitaţi, oamenii alergau dintr-o parte în alta şi nimeni nu se mai gândea să strângă fânul de parcă animalele nu mai trebuiau hrănite după ce bărbaţii plecau. Strigarea dobaşului le tulburase gândurile şi toate trecuseră într-o amânare.

Cumpătarea lui Androne avea să-i asigure femeii o viaţă liniştită pe timpul cât el ar fi fost plecat. Un săculeţ cu bani fusese ascuns în lada cu haine bune, din camera de la stradă. Îi mai încredinţă şi câteva hîrtii de proprietate asupra unor „pământuri” pe care le cumpărase în Vâlcăneasa, la Petreşti şi care ar fi urmat să le vândă dacă ar fi fost în mare nevoie.

Peste trei zile, Androne se afla la Orăştie, unde fusese mobilizat pentru două luni de instrucţie. Îmbrăcat militar, a fost repartizat la un batalion „de lucru”.

La 1 septembrie dobaşul a mai bătut o dată „doba” în

toate intersecţiile satului să anunţe femeile, bătrânii şi copiii că toţi cei înrolaţi vor pleca pe front a doua zi prin gara din Vinţ, unde trenurile vor sta mai multe ore, până ce toate garniturile se vor forma.

A doua zi dimineaţa, gara s-a umplut, cu mic cu mare, din toate satele din jur au coborât familiile să-şi ia rămas bun.

O vorbă mai veche spune că „socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg", trenurile cu soldaţi au trecut, „aşa cum trece acceleratul prin Vinţ", adică fără să oprească. Singura concesie făcută tuturor a fost viteza trenului, ca de melc, impusă şi de aglomerarea mulţimii. Asta i-a ajutat pe soldaţi să-şi zărească neamurile derutate şi să le facă semn cu mâna. Atît, un semn cu mâna, pierdut în depărtare.

Sina, pierdută şi ea în mulţime flutura o batistă albă. Androne a văzut-o câteva clipe, înainte ca trenul să iasă din gară şi să alunece şerpeşte în drumul lung spre capătul imperiului.

Regimentul lui Androne avea misiunea de a lupta cu ruşii pe frontul din Galiţia.

Compania din care făcea parte activa în prima linie a frontului; săpau tranşee, adăposturi şi întindeau colacii de sârmă ghimpată. Lucrau mai mult sub perdeaua nopţii şi erau adesea speriaţi şi expuşi gloanţelor trase la întâmplare de patrulele ruseşti care îşi descărcau puştile pentru intimidare şi pentru panică.

Nedeprinşi cu lupta, necunoscând tacticile de atac ale duşmanului, momentele sângeroase provocate de atacurile sporadice îi ţineau într-o tensiune şi teroare continuă. Spaima de o confruntare cu temuţii cazaci devenise halucinantă.

Tresăreau la orice zgomot al nopţii care se amplifica în imaginaţia lor şi derutaţi ripostau prin focuri de armă,

astfel că cel mai adesea se împuşcau unii pe alţii fără nici o socoteală.

Într-o astfel de noapte fără lună, când toate umbrele par a fi pericole, iar tufişurile tăinuiesc duşmanii, câţiva cai rătăciţi au semănat o spaimă soră cu moartea în tranşee.

Gloanţele înfricoşate, nu-ţi mai găseau ţintele, tropotul cailor produceau reverberaţii. De nicăieri şi de peste tot, spaimele scoteau urlete veninoase. Şuiera vântul turbat şi vâjia din toate direcţiile.

Un glonţ înfricat şi aiurit s-a ascuns în pieptul olarului, ceva mai sus de inimă.

Soarta care scrie începutul şi sfârşitul cum vrea ea, l-a îndepărtat pe Androne pentru câteva luni de cavalcada ucigătoare a frontului, să se refacă. I-a dat zile să se întoarcă în linia întâi, la aceeaşi muncă pregătitoare luptei; şi ca spectator al tuturor ororilor prin care vor trece camarazii lui.

Iarna grea din Carpaţii nordici, îşi va lua tributul. Mulţi din regimentul lui au cedat fizic şi psihic în împrejurările vitrege; foamea şi gerurile au făcut la fel de multe victime.

În primăvară a aflat că începând cu luna iunie celor care au fost răniţi li se va da câte o lună de permisie. Bucuros a scris acasă. N-a primit răspuns.

Trecuseră patru luni de când muierea lui nu i-a mai dat un semn de viaţă şi nimeni nu-i spunea nimic despre ea.

In iulie i-a trimis o ,,carte" pe un consătean, i-a scris că va veni la începutul lui august.

Era vremea coasei şi pe Androne îl apucase un dor de foşnetul ierbii sub lama metalică, de cântecul greierilor ascunşi în fânaţ. Era sătul de mirosul de pucioasă al prafului de puşcă amestecat cu cel greţos de sânge cald.

Neliniştea lui creştea cu fiecare zi ce se apropia de data plecării. Nici o veste de acasă.

Aşteptase să se întoarcă cei ce veneau din permisie şi îşi punea toate speranţele în ştirile aduse de ei, dar o defecţiune la locomotivă zăbovi convoiul ce ajunse în gară cu două zile întârziere şi doar cu trei ore înaintea plecării trenului spre ţară.

Cu raniţa pregătită de drum, cu actul de permisie în buzunar, bărbatul aşteapta formarea trenului.

Din sutele de soldaţi care coboară într-o gară, ce şansă ai să întâlneşti un cunoscut? Să te izbeşti de raniţa cuiva, pe care îţi aminteşti că l-ai mai întâlnit? Să treacă pe lângă tine chipuri şi chipuri şi doar o scânteiere de recunoaştere în privirea cuiva să-ţi schimbe mersul vieţii!

O licărire ce o prinzi în zbor, de care te agăţi cu speranţă, dar mai târziu îţi doreşti din toată inima să o fi ignorat. Să fi fost o răscruce bucuria de a-l întâlni pe unul din Loman?

Se aşezară amândoi pe un buştean, cel ce vine şi cel ce pleacă să facă schimb de vorbe.

Veştile rele circulă mai repede ca vântul şi se împrăştie ca neghina în grâu. Te ajung din urmă şi scot capul din noroi unde nici nu gândeşti.

Lomănarul nu se sfii să-şi deşarte toată raniţa cu ştiri aduse din sat. Auzise el ce se vorbea, că Sina lui Androne, n-ar fi chiar ,,uşă de biserică", că nu are purtări cinstite. Ca şi cum toate acestea nu erau suficiente să îl amărască, Sina plecase iar ca băciţă, fără să lase vobă la care stână.

Androne nu înţelegea. Pur şi simplu nu înţelegea de ce nevasta lui pe care o lăsase în îndestulare, se ducea să muncească la stână. Doar şi acasă avea destul lucru! Ce o trăgea spre munte? Credea că odată măritată se liniştise şi era mulţumită de toată gospodăria lor.

De visele lui se alesese praful. Dacă Sina nu era acasă ce rost avea să se mai ducă? Unde să o caute? Să ia toate colibele la rând, pe dealuri? Toate stânile? Presupunând că o

găseşte, ea va putea lăsa lucrul dacă avea ,,înţelegere”? Nu va putea pleca. Iar el cum să-şi găsească alinare, ce să facă fără ea, singur?

Se întoarse la compania lui de pionieri şi continuă să sape ,,caverne” sub ploaia de obuze de calibru mare cu care artileria duşmană îi potopea.

Odată cu deschiderea în 1915 a frontului italian. regimentul lui se deplasă în apropierea Triestului.

Ofensiva din toamna lui 1915 va fi coşmarul ce-l va urmări toată viaţa. Dacă nu şi-a pierdut atunci minţile nimic din ce îl va mai face viaţa să îndure nu i se va mai părea înfricoşător. Războiul atinsese limita cea mai de jos a ororilor prin care poate trece un om, îşi dezvelise toată hidoşenia.

Atacul neaşteptat al infanteriei inamice decimase jumătate din compania lui. Exploziile, fumul înecăcios, bubuiturile se suprapuneau peste gemetele răniţilor şi muribunzilor. Sângele cald împroşcase totul în jur, se amestecase cu pietrele care zburau în toate părţile; mâini şi picioare sfârtecate, bucăţi din carne de om, toate se învălmăşiseră cu un vacarm de urlete... părea că nimic viu nu mai era cu putinţă.

Batalionului din care făcea parte îi revenise sarcina să îngroape într-o luncă mică, lângă o rovină tot ce mai găseau omenesc.

Nopţile îi erau bântuite de coşmarul prin care trecuse. Zilele îi erau năucite de spaimă, străfulgerări din vise treceau în realitate şi invers. Între ele, gândul îi zbura la Sina.

Împuşcat din nou, cu rănile sângerânde credea că până acolo i-a fost viaţa.

Dar, dacă încă mai ai zile atunci nu ţi-este îngăduit să mori. Prin fumul gros care îl înconjura a mai apucat să vadă cum se apropie de el doi italieni şi îl dezarmează. Şi pâcla

deasă s-a aşternut tot mai grea în jurul lui.

Întâi a simţit mângâierea mâinilor ei uşoare şi calde cum îi tamponau fruntea încinsă de transpiraţie şi s-a gândit că poate a murit şi se află în rai pe aripi de nori pufoşi.

În jur era noapte neagră şi nu putea fi în rai, pentru că acolo e lumină, aşa îşi imagina el. Atunci unde se afla şi ce erau mângâierile, ce-i aduceau alinare? De ce nu se putea ridica din întuneric?

Ca un cuţit îl străfulgeră gândul că lumina ochilor i-a fost luată, ca pedeapsă că şi-a pierdut nădejdea în Dumnezeu şi s-a revoltat.

Îşi dorea cu înverşunare să moară. Se lăsa pradă disperării. Refuza să mai înghită mâncarea, cobora în adâncul sufletului, răscolindu-şi neliniştea, frământând obsedant gânduri negre.

Dacă Sina nu l-a iubit şi i-a fost necredincioasă atunci când era întreg, cum s-ar mai putea întoarce la el - aşa cum spera în cele mai neliniştite gânduri - acum când devenise un orb? Dar ce sens mai avea viaţa fără ea?

Cum intră zbuciumul înt-un suflet? Întâi îşi aruncă săgeata înmuiată cu vârful în otrava suspiciunii, picură încet îndoiala, iar apoi se întinde ca o pâclă deasă înăbuşind orice dram de raţiune.

Au trecut zile şi nopţi, lângă el simţea prezenţa tot mai materială a unei femei ce-l îngrijea şi care îi vorbea într-o altă limbă, din care puţine cuvinte înţelegea, o limbă melodioasă. Se afla într-un spital din Italia.

Bandajul de pe ochi i-a fost desfăcut într-o zi înnorată. Zărea lumina, nimic altceva; treptat, lucrurile au început să devină pete de culoare tot mai pronunţate, mai clare.

Când s-a privit prima oară într-o oglindă s-a înspăimântat

de rana urâtă ce o avea pe frunte, de cicatricea ce începea să se vindece. Era însemnat, era urât, dar era viu, era întreg, nu era nici ciung, nici şchiop.

Lucreţia nu a îndepărtat-o pe Sina din inima lui.

Locul era gol şi pustiu, minciuna şi necredinţa femei care îi terfelise onoarea şi dragostea, mistuise ca un foc ucigător sufletul soldatului.

- Lucreţia!

Femeia care îl îngrijise cu devotament şi îl adusese din întuneric la lumină.

Italianca nu îi cerea nimic în schimb pentru tot devotamentul şi grija cu care îl înconjura. Treptat ajunsese să-i fie dragă. Era tot ce nu fusese Sina. Mică şi ageră, era desteaptă, amuzantă, atrăgătoare. Râdea din orice fleac şi cânta toată ziua.

După ce ieşi din spital, Androne se mută în casa Lucreţiei şi îşi găsi de lucru contra plată pe şantierele de construcţii din Averzano, oraş ce fusese distrus de un cutremur în primăvara anului 1915.

Lui Androne îi plăcea să o asculte, să o vadă cum se supune tuturor dorinţelor lui, ca o nevastă iubitoare. Seara când se întorcea acasă de la lucru, Lucreţia îl aştepta cu mâncarea pusă pe masă, mirosind a paste prăjite în ulei de măsline şi usturoi, a busuioc. Era o normalitate suprapusă peste coşmarurile lui, la graniţa dintre realitate şi vis.

Bărbatul ştia că fericirea pe care o trăia e amăgitoare. Nu avea sorţi să dureze cum nici războiul nu va dura la nesfârşit, tot se va termina odată şi odată şi lucrurile vor intra în rânduiala lor.

Iar când se întâmplă cu adevărat, când tunurile îşi opriră sfârtecarea şi bubuitul lor încetă să mai tulbure zilele şi nopţile soldaţilor rămânând doar un ecou, produs al coşmarurilor, bucuria revenirii la viaţa dinainte înflorea

speranţe şi vise. De acum se apropia vremea repatrierii, prizonierii români numai despre asta vorbeau, ce vor face când se vor întoarce acasă.

Androne era tot mai trist. O parte din el jinduia să rămână în Italia alături de Lucreţia, o altă parte, foarte mică, un gând abia încolţit, dar care creştea cu fiecare zi, îi spunea că va pleca acasă.

Era olar şi pământul îl chema să-l frământe, să-i cuprindă în palmele-i ude moliciunea dulce. Simţea furnicături în degete, se înfiora imaginându-şi atingerea umedă a lutului moale din care forma se ridică pe disc, în timp ce piciorul aleargă pe roată.

De câte ori nu s-a visat în atelierul lui modelând lutul sau în faţa cuptorului descărcând oalele cuprinse încă de fierbinţala focului? Curgea transpitaţia pe el, se uda cămaşa leoacă, îşi ştergea cu mâneca ei stropii de pe frunte ce îi picurau în ochi usturându-i privirea... Vasele erau încă fierbinţi, le aşeza pe rafturi, apoi aducea tăbliile cu altele crude şi încărca din nou cuptorul pentru altă ardere...

Ar fi putut să rămână în Italia, să lucreze pe un şantier, dacă ar fi fost liber, ştia că aşa ar fi făcut. Nu s-ar mai fi întors în ţară.

Cei trei ani petrecuţi ca prizonier de război n-au fost nici grei, nici urâţi. Putea munci, lucrase la reconstrucţia caselor şi chiar adunase şi nişte bani frumuşei. Avea haine bune, odihnă şi mâncare destulă. Avea libertatea de a se mişca în oraş, iar dacă războiul se terminase putea pleca oriunde.

Lucreţia, aşa pe ocolite, încerca să-i ghicească gândurile, frământările. Speranţa ei de a-l convinge să rămână în Italia, să-şi facă viaţa împreună se năruia treptat.

Bărbatul se închidea în sine, devenea tot mai posac şi mai tăcut. Ar fi vrut să o ia cu el. Oricât şi-ar fi dorit asta, Androne ştia că nu e posibil.

Acasă era Sina. Era încă nevasta lui. Nu putea avea două neveste în acelaşi timp. Chiar dacă trecuseră trei ani de când căzuse prizonier şi nu mai avea alte veşti de la ea, decât cele despre necredinţa ei, Androne îşi repeta vorbele ce i le spusese preotul când îi cununase: ,,ceea ce Dumnezeu a legat, omul să nu despartă".

,,Toţi suntem supuşi greşelii, n-o fi rezistat ispitei atâţia ani! Acum o fi şi ea mai coaptă la minte, nu mai e o copilă!" îşi spunea încurajându-se că totul va fi bine, dacă şi Sina va voi să trăiască mai departe cu el.

Încerca să-şi amintească glasul femeii lui, trăsăturile chipului şi în minte îi apărea imaginea Lucreţiei care se suprapunea perfect peste cealaltă, estompând-o.

Lucreţia cunoştea spaimele lui, temerile, coşmarul, nesomnul şi-l iubea cu tot ce făcuse războiul din el. Lucreţia ştia să-l aline şi să-l înţeleagă. Italianca era singura lumină dintr-o o viaţă pe care războiul o bulversase presărând-o cu orori, răni nevindecabile.

Va pleca fără ea chiar dacă o parte din inima lui se rupea şi rămânea în Italia?

Presimţea că atâta bucurie cât i-a dăruit Lucreţia nu-i va mai da nici o altă femeie. O va lua cu el în minte şi în suflet pentru toată viaţa, va fi focul la care se va încălzi în toate iernile reci, când singur va privi jăraticul din gura sobei. Va fi răcoarea jinduită în arşiţa verilor, tovarăşul de drum în lungile nopţi când se întorcea singur de la târguri...

Războiul se terminase în 1918, dar abia în toamna lui 1919 au început pregătirile repatrierii: foştii prizonieri de război au fost îmbrăcaţi cu haine noi, i-au format în batalioane şi au făcut instrucţie românească.

Vaporul cu cei 1200 de foşti prizonieri s-a desprins într-o dimineaţă de ţărmurile Italiei înaintând pe marea liniştită,

spre ţară. Androne Medrea era convins că nimic nu l-ar fi oprit din drum. Trebuia să se întoarcă acasă.

Din Constanţa luă trenul până în gara din Vinţ, iar acolo întâlni un şugăjan care se întorcea de la târg din Orăştie şi alături de el îşi continuă drumul spre casă.

Cele câteva ore petrecute împreună pe capra căruţei şi o ,,glajă" de rachiu cumpărată la birtul Ana Velii din Petreşti dezlegă limbile celor doi bărbaţi.

Când s-au despărţit în Săsciori, şugăjanul ştia toată odisea luptelor şi nenorocirilor la care săscioreanul fusese martor. Iar olarul aflase că Sina trăia cu un cioban în Mărtinie. De o săptămână coborâse de la stână şi acum era singură acasă; bărbatul cu care ,,se ţinea" mai rămăsese cu animalele sus, până la căderea brumei.

Năstruşnicul Luca Păloii, din Săsciori, cel ,,cu mintea umbrită pe unele locuri de mama natură" exclamase când văzuse prima oară Clujul, de sus de pe Feleac: ,,Bade Ioanee!... mare-i lumea!... apă-i ţara!...", vorbă de duh ce rămăsese în gura localnicilor, dar Androne constată că lumea e chiar mică şi toate întâmplările se ştiu şi se vorbesc.

Acasă la el, aşa cum se aştepta, găsi uşa încuiată şi casa părăsită. Buruienile năpădiseră curtea până la poartă, iar în camere mirosea a stătut şi a şoareci. Uşile făcuseră păianjeni de neumblare şi praful se aşternuse peste lucruri şi peste viaţa lui.

Îşi lăsă lada de campanie nedesfăcută, în cerdac.

Simţea setea de apa rece din fântână ca o arşiţă ce îi mistuia măruntaiele, ca dorul de casă ce îi pârjolise inima.

Ridică capacul de lemn şi trase cumpăna în jos să scoată o găleată plină cu apă, să-şi cufunde faţa în moliciunea ei rece, să o soarbă cu gâlgâituri pofticioase; să i se prelingă în şuvoaie pe bărbie, pe piept şi când va fi sătul să-şi toarne toată găleata în cap ca să se astâmpere şi pe dinafară ca pe

dinăuntru.

Cumpăna scârţâi prelung, a jale, găleata se rostogoli lovindu-se de pietre, sparse suprafaţa neclară, stătută şi mirositoare, rămase deasupra ei, legănându-se ca o corabie lovită. ,,Trebuie să primenesc fântâna", îşi spuse şi trânti capacul.

Se îndreptă spre şură şi deschise uşa grajdului. Era gol. Căzu în genunchi, îşi prinse capul în palme şi se legănă mult timp aruncând vorbe fără şir din care se desluşea din când în când: ,,ghitele mele, calul meu...".

Apoi se ridică brusc, luă bâta ciobănească din lemn de corn, sprijinită după uşă şi porni la drum lăsând totul deschis în urma lui.

Nu se temea de hoţi. Nu mai avea ce să-i fure.

Războiul îi furase tot: tinereţea, dragostea, liniştea...

Androne era hotărât.

O va aduce pe Sina înapoi de ar fi să o târască pe jos. Era nevasta lui şi locul ei era acasă. N-a luptat el pe meleaguri străine şi-a pătimit atâta, ca în vremea asta să îi fure un ,,venetic" nevasta!

Soarele cobora spre asfinţit când ajunse la casa ciobanului. Sina era singură, torcea în pridvor şi cânta:

,,Sus la munţi m-oi sui
Supt vârfu muntelui
În umbra tufişului
Supt poalele bradului,
Unde nime nu m-aude
Unde nime nu mă vede
Nici luna, nici soarele,
Numa căprioarele".

Avea un glas plăcut şi Androne deschise poarta şi se opri în loc să o asculte.

I se păru la fel de frumoasă cum o ştia, deşi văzu îndată că nu mai era o copilă nebunatică, era o femeie cu forme împlinite. Iia din in topit, transparentă, cu decolteu mare îi alunecase într-o parte dezvelind un umăr rotund cu pielea aurie. Sânii mari şi pietroşi, împungeau pânza fină trezindu-i vedenii.

Îşi aminti o zi de demult, în vara dinainte de război, când i s-a rupt coasa într-un ciot de prun şi s-a întors acasă să-şi ia alta. Întrând în curte, zărise o îngrăditură de snopi din tuleie de porumb, în mijlocul curţii, nepotrivită în locul care se afla, pe lângă care a trecut grăbit.

Sina nu era nicăieri.

Supărat de întâmplare s-a urcat în pod să-şi ia o coasă mai veche. Găsi coasa şi-şi mai roti o dată privirea. O ţiglă alunecase de la locul ei şi Androne se opri să o potrivească. De sus, din podul casei o zări pe Sina, despuiată de veşminte, dormind la soare în mijlocul îngrăditurii de snopi, pe un cearceaf.

De unde îi veneau astfel de idei Sinei, poate din revistele nemţeşti pe care le răsfoia la croitoreasa ei din Petreşti? Idei păcătoase ce îl scoteau din minţi şi îl făceau să uite de ce s-a întors acasă.

Trupul Sinei era pârguit de soare peste tot, nu doar pe braţe şi pe faţă cum sunt femeile la ţară. Seara, la lumina lumânării Sina desfăcea şnurul cămăşii şi o lăsa să îi alunece la picioare. Era ca o zeiţă şi-n ochii lui Androne se aprindeau văpăi. Sina îl poseda cu trupul.

Simţi şi acum, cum se încinge doar văzând braţul dezgolit al femeii şi mâna ce răsucea pe fus firul din caierul de lână. Înfierbântat, pocni cu pumnul stâlpul porţii:

„Tune dracu-n caierul ei de muiere!”

Privirea i se înceţoşă, trânti poarta şi se îndreptă spre ea.

Sina tresări când auzi zgomot în spatele ei şi se ridică speriată în picioare. Nu-l recunoscu şi se înspăimântă crezând că vreun fugar dă buzna peste ea cu gânduri necurate.

- Sina, sunt eu, Androne...

- Tu, tu...

Nu mai avea cuvinte, spaima din ochii ei o făcea şi mai provocatoare. Androne nu luă în seamă opunerea, o prinse în braţe şi o răsturnă pe lutul uscat al pridvorului. Acolo o făcu din nou nevasta lui...

...şi o aduse acasă, iertând-o de toate păcatele ei.

În următorii doi ani, Sina a pierdut doi copii, amândoi băieţii s-au născut morţi.

Apoi a urmat o fată, căreia Androne i-a pus numele Lucreţia. Şi peste alţi doi ani, tot o fată, Paraschiva.

Fetele erau la şcoala primară când într-o vară Sina a plecat. Androne nu s-a mai dus după ea; dacă era întrebat spunea că e văduv, nu are nevastă. Şi aşa a rămas vorba.

3

- Cum ai dormit noaptea trecută? Te-ai odihnit?

Se ridicase de la birou şi mi-a cuprins mâna, conducându-mă spre canapea. Camera era mai mare, mai aerată şi am înţeles imediat ce lipsea: fotoliul din piele.

- Am renunţat la el, l-am pus pe hol.

Îmi era indiferent. Am aprobat, din cap. Dormisem prost şi nu aveam chef să scormonesc iar în memorie.

- Nu-mi amintesc dacă mi-ai spus că tu ai vrut să pleci de la mătuşa ta sau bunicul te-a luat la el?

- Nu v-am spus.

- Spune-mi acum.

Am oftat şi m-am aşezat mai bine pe canapea. Era confortabilă.

Afară se înnorase. O lumină săgetă cerul şi tunetul întârzie câteva clipe. Îl aşteptam, dar când s-a dezlănţuit am tresărit speriată. Mi-a revenit clară în faţa ochilor, fruntea moşului brăzdată de cicatricea ce avea forma unui fulger.

Medicul a închis fereastra. Eu am deschis-o pe cea din interior:

- L-am văzut de departe, şedea pe ruda căruţei şi îşi răsucea o ţigară într-un colţ de ziar, din care frunzele de tabac mărunţit, neascultătoare îi ignorau voinţa. Cu răbdare,

lipi ţigara şi o mai rulă mărunt, de câteva ori, să o aşeze după voia lui.

M-am apropiat încet, eram sigură că mă văzuse, aşa cum supraveghea locul din umbra carului unde erau întinse oalele să le aleagă cumpărătorii. Târgul era pe terminate, lumea se cam risipea fiecare spre drumurile lui şi de acum nu cred că mai avea nădejde să mai vândă ceva, dar stătea acolo răbdător cu liniştea întipărită pe faţa lui arsă de soare, de parcă târgul abia îşi începuse deverul şi el se aşezase doar o clipă să se odihnească în aşteptarea primilor muşterii.

,,Aş da un bănuţ să-i cunosc gândurile" mi-am zis. Ştiam că şi dacă aş mai avea nu unul, ci toată puşculiţa mea, porcuşorul-puşculiţă, moşu nu mi-ar spune gândurile lui. Poate nu le mai spusese nimănui din tinereţe şi se adunaseră atât de multe că nu se mai descura nici el prin noianul lor. Poate sărea de la un gând la altul, înşirându-le pe cele mai fericite sau dimpotrivă îşi căuta locul de răscruce unde drumul lui pornise greşit. Îşi imaginase de nenumărate ori cum ar fi fost viaţa lui dacă...

Nu ştiu câţi ani avea, dar mi se păreau mulţi şi multe vor fi fost şi răscrucile lui când trebuia să pornească pe alt drum decât şi-ar fi dorit. Dar el mersese înainte, tăcut, cu acea fatalitate specifică ţăranului român care nu se apleacă sub loviturile sorţii, ştiind că toate au un rost pe lumea asta şi bune şi rele şi toate vor trece până la urmă:,,cum o fi scris".

Îl priveam, sperând că poate totuşi nu m-a văzut şi am mai făcut un pas de ,,furnică", doi paşi de furnică, trei paşi, ca în jocul pe care îl jucam în recreaţie în curtea şcolii. Dacă aş fi făcut un pas de ,,elefant" sau de ,,uriaş", sigur ar fi sesizat mişcarea şi şi-ar fi ridicat privirile spre mine. Iar eu speram că încă nu m-a observat, că mai am timp să-l studiez, să-l înţeleg şi dacă ceva nu-mi va fi pe plac să mă retrag tăcută.

Oalele erau jos, aliniate după mărimi, glazurate cu smalţ verde la gura vasului. Un verde profund, ce avea strălucirea frunzelor de vişin, după ploaie.

Oamenii treceau, încoace şi încolo, nepăsători, cum treci pe lângă ceva de care nu ai trebuinţă şi nici măcar nu se opreau să îl salute, deşi cred că mulţi îl cunoşteau, pentru că nu era târg de la care moşu să fi lipsit de atâta vreme încoace.

De i-ar fi dat bineţe, moşu i-ar fi întrebat: ,,ce caută prin târg, ce şi-au mai cumpărat?" Unii parcă se simţeau ruşinaţi, purtând sub braţ sau în desagă veselă de cositor şi de tablă, care invadase piaţa la preţ de neconcurat pentru oalele de lut şi atunci mai bine îi ignorau prezenţa, luând atitudinea struţului care se crede nevăzut, doar pentru că el îşi ascunde capul în nisip.

- Ce faci Mela? m-a întrebat luându-mă prin surprindere.

Am tresărit. Şi n-am ştiut ce ar fi mai potrivit să îi răspund, să-i spun că am venit sperând să mă ia cu el sau poate doar am vrut să-l văd?

- Ţi-ai înghiţit limba? insistă el neînţelegând tăcerea mea. Sau ţi-a tăiat-o popa? încercă o glumă.

- Nu! am scos vârful limbii să îi arăt că încă o mai aveam în gură.

- Dacă ai limbă înseamnă că poţi vorbi!

Mi-am făcut curaj şi m-am sprijinit de roata căruţei.

- Am venit la târg! Geta mi-a zis că astăzi te găsesc aici. E şi Viorel, s-a dus la căluşei. Vrei să-l chem?

- Nu, lasă. Vino încoace să te văd.

M-am oprit în faţa lui şi i-am simţit privirea cercetătoare cum mă înconjura. Ochii lui albaştrii mă fixau măsurându-mă de jos în sus şi de sus în jos şi m-am simţit cântărită de privirile lui.

- Ai slăbit. Nu-ţi dau de mâncare?

Nu ştiam ce să spun. Era prea brutal pusă întrebarea şi mă ţintise exact în stomac. Aş fi vrut să nu-i răspund imediat, pentru că nu îndrăzneam să-i spun adevărul; dacă ar fi certat-o pe mătuşa şi ea m-ar fi alungat, unde aş fi mers? S-a căutat în şerpar şi a scos 2 lei.

- Du-te să-ţi cumperi nişte mititei - mi-a zis. Să vii cu ei să-i mănânci aici.

Ţineam cei 2 lei în pumn şi m-am pierdut nedumerită printre oamenii din târg spre locul de unde venea mirosul de mititei fripţi la grătar.

Bucuria de a împărţi cu Viorel mititeii ar fi fost mai mare decât plăcerea de a-i mânca singură, dar nu îndrăzneam să nu-l ascult pe moşu şi m-am întors repede cu o coală de hârtie pe care doi mititei rumeni se tolăneau stropiţi cu muştar moale şi gălbui, lângă două felii de pâine. Am înghiţit încet, câte o bucăţică, ştiind că vinovăţia acestui ospăţ neîmpărtăşit avea să mă urmărească mult timp.

Moşu şi-a fumat ţigara îngândurat, fără să mă mai ia în seamă, de parcă nu aş fi existat. Apoi s-a ridicat de pe rudă, a început să strângă oalele şi să le treacă în căruţă. S-a urcat să le aşeze în fân şi când le-a terminat, m-am aplecat şi i-am mai întins câte o oală din cele rămase jos.

Vânduse puţin, căruţa era plină. L-am văzut apăsat de gânduri, pierduse vremea la târg degeaba.

Aş fi vrut să îl îmbărbătez, dar nu ştiam ce să zic.

Se pregătea de plecare. Mă ţineam cu amândouă mâinile de loitrea căruţei şi aşteptam să se întâmple ceva care să-i îngăduie să mai rămână, măcar până aveam curajul să-i spun de ce venisem la el; sau să-i treacă lui prin minte gândul bun, să mă întrebe.

Mă frământa gândul tainic de al ruga să mă ia cu el. Nu voiam să mă mai întorc în casa mătuşii, mă temeam că

unchiul m-ar fi pândit şi ar fi descoperit vreun moment în care să nu am cui cere ajutor.

Cred că dacă i-aş fi spus moşului prin ce trecusem şi ce încercase unchiul să-mi facă, ciomagul cel zdravăn din lemn de corn, pe care îl purta tot timpul în căruţă să se apere de hoţi dacă ar fi fost atacaţi când îi prindea noaptea pe drumuri, ciomagul s-ar fi rupt pe spinarea miliţianului, care nu era un om prea voinic. Cu toate astea nu aveam curaj să mă destăinu-i nimănui, nici chiar Getuţei. De teamă sau poate de ruşine?

Moşu încercase, sunt sigură, ce crezuse el că e mai bine pentru mine, dacă hotărâse ca eu să trăiesc în casa mătuşii, nu cred că aceasta de bună voie s-ar fi încărcat cu încă o gură de hrănit în plus. Deşi Neluţu îmi povestise că moşu când a venit după lucrurile mamei la oraş le-a adus o căruţă de porumb şi un purcel. Dar despre asta nu s-a discutat niciodată în casă.

Moşu nu mă mai întreba nimic şi neîntrebată nu puteam să intru în vorbă cu el. Îi urmăream cu privirea toate pregătirile. A înhămat calul şi abia atunci s-a întors spre mine, mirat că mă mai găseşte acolo şi mi-a spus:

- Du-te şi spune-i la Viorel să o anunţe pe mamă-sa că tu vi de azi cu mine. Te aştept la poarta târgului, da' vezi nu sta mult că plec!

A urcat în căruţă şi a tras de hăţuri.

Eu am rămas câteva clipe pe loc, buimacă, apoi m-am dezmeticit şi am alergat să-l găsesc pe Viorel.

Acesta nu m-a luat în seamă, era atât de concentrat la dansul căluşilor, că aş fi putut să-i spun orice, nu mai vedea nimic în jur. L-am strigat de câteva ori până m-a auzit şi m-am convins că a reţinut ce i-am spus.

Am alergat apoi la poartă cu spaima că am zăbovit prea mult şi moşu a plecat. Era acolo, povestea cu un consătean.

- Ce ţi-ai luat acum povară la bătrâneţe? zicea bărbatul privind spre mine cu coada ochiului.

- Dumnezeu e mare şi mă va ajuta. Am năpăstuit-o destul pe mamă-sa pentru mândria mea, poate trebuie să-mi plătesc păcatul...

M-am cuibărit în fânul din mijlocul căruţei şi am adormit legănată de mersul roţilor şi de zgomotul ritmic al copitelor pe drumul de ţară. Mă duceam spre un loc ce avea să fie casa mea şi oricum aş fi trăit, oricâte greutăţi aş fi avut de trecut, mă simţeam eliberată. Mai rău nu putea să-mi fie.

*****

În una din dimineţile următoare, când încă mai exploram curtea, grădina şi împrejurimile pentru a mă familiariza cu viaţa nouă pentru mine, am deschis uşa la camera din spatele şurii.

Moşu şedea pe scaun în faţa roţii de olărit. Se aplecă deasupra grămezii de lut moale din găleata de tablă şi rupse din el o bucată, cum rupi un miez de pâine. O frământă câteva clipe cu mîinile lui muncite, dându-i forma unei bile, apoi o puse pe mijlocul discului de deasupra.

Îşi înmuie mâinile în vasul cu apă şi cu ele ude cuprinse mingea de lut ca într-un căuş. Puse piciorul pe discul de jos şi începu să învârtească roata. Sub uşoara apăsare a mâinilor, lutul se ridica subţiindu-se şi prinzând o formă, un trunchi de con, un cilindru, cu o repeziciune care nu-mi lăsa timp să prevăd ce va urma. Lutul ud se transforma, devenea un obiect ce avea să poarte un nume, să fie de trebuinţă cuiva.

Priveam fascinată.

Era ca o scamatorie şi mi-am imaginat că moşu e un mare vrăjitor dacă poate dintr-o bucată de lut să facă atâtea lucruri minunate...

A dezlipit vasul de pe disc şi l-a aşezat pe o scândură.

Mă oprisem în uşă şi stăteam sprijinită de tocul ei, cu mâinile la spate.

- Vino mai aproape, mă îmbie moşu.

M-am apropiat cu sfială, intrând într-o lume nouă, atât de străină mie.

- Îţi place? mă întrebă făcând semn spre vasul proaspăt modelat.

Am aprobat din cap. Dacă ar fi fost să îi spun în cuvinte cât de impresionată eram, poate ar fi crezut că încerc să îl linguşesc.

- E, draga moşului, asta e o îndeletnicire foarte veche. Eu am auzit de la moşu meu care şi el a fost olar şi ştia de la moşu lui că demult de tot când încă nu s-o inventat roata asta, oamenii împleteau coşuri din nuiele pe care le ungeau cu lut înmuiat. Aşa au fost primele oale. Olăria s-a născut după arderea întâmplătoare a unor astfel de coşuri şi vreme îndelungată vasele au fost lucrate în acest fel. Treptat, suportul de împletitură a dispărut. Olarii au început să facă pereţii vaselor din fâşii de lut moale, care se înfăşurau de la fundul vasului spre gura lui în diverse forme. Dacii... ştii cine sunt dacii?

Am aprobat din cap şi moşu şi-a reluat povestirea:

- Dacii lucrau două feluri de vase din ceramică: vase lucrate cu mâna şi vase lucrate la roata olarului. Acum noi lucrăm numai la roată.

- Mai ştii şi altceva să faci? l-am întrebat pentru că în afară de oalele mari, doar câteva ulcioare mai avea pe raft.

- Ştiu, cum să nu! Dar astea se vând mai bine. Primăvara fac ghivece de flori, vara - ulcioare de apă cu o toartă, blide, ulcele, iarna fac oale de sarmale, hai să-ţi fac şi ţie o ulcică să bei lapte din ea!

Luă un boţ de lut şi până să număr eu la 30, ulcica era gata. Îi lipise şi o toartă. A desprins-o de pe disc şi mi-a

aşezat-o pe palme.

- Aş vrea să mă înveţi şi pe mine să fac vase, i-am spus timidă şi am aşezat ulcica pe scândură, la uscat.

- Asta nu e muncă de femeie. De modelarea lutului se ocupă numai bărbaţii, eu aşa am pomenit de când mă ştiu. Dar dacă vrei te voi învăţa să le decorezi, pe mine nu mă mai ajută ochii. Şi Piei, mamei tale, îi plăcea...

S-a oprit brusc, ca şi când spusese ceva neîngăduit.

- Mama când era copil te-a ajutat?

- Da, îi plăcea şi ei olăritul, mai ales să facă jucării.

- Ce jucării făcea?

- Nu mai ştiu, de tot felul, poate or mai fi în vreo ladă prin pod.

- Îmi îngădui să le văd? am întrebat nerăbdătoare.

- Du-te, dar ai grijă la scara podului că e abruptă. Cheia e în cui deasupra uşii. Vezi că e o ladă mai mică, cum intri, în dreapta.

Am urcat trepţii scării încet, unul câte unul ţinându-mă de balustradă. Cheia, o sârmă groasă îndoită ca un şperaclu se răsuci uşor în broască şi uşa se deschise cu un scârţâit.

Mi-a trebuit timp să mă obişnuiesc cu întunericul, pentru că lumina venea doar ca un fuior subţire printr-o ferestruică rotundă aşezată în faţada casei.

În pod erau multe lucruri: două lăzi mari, pentru grâu şi porumb, un război de ţesut dezmembrat, o roată de tors, furci, fuse şi suveici, mai multe ţoale aruncate pe un par gros şi multe obiecte prăfuite.

Un leagăn mic, pentru copii, m-a înduioşat; era leagănul făcut de moşu, în care buna Sina îşi legănase cele două fete, pe mătuşa Lucreţia şi pe mama când au fost mici, mici.

L-am împins uşor şi el şi-a continuat balansul, legănându-se mult timp.

Am zărit într-un colţ lada de care îmi spusese moşu.

Cred că era lada lui de cătănie, cu care venise din război. Am tras-o până în dreptul fuiorului de lumină ca să văd mai bine ce conţinea. Ochii mi se obişnuiseră cu semiîntunericul podului.

În ladă erau cărţi de şcoală, o tăbliţă neagră, cât o pagină de caiet, cu ramă de lemn mâncată de carii, pe care mama învăţase să scrie în clasa I; câteva pachete de scrisori legate cu funde şi un carneţel mic. Am răsfoit carneţelul şi am văzut că avea strofe de poezii ,,amintiri". Erau semnate: Pia.

Am pus carneţelul în buzunarul de la rochie. Sub caiete am găsit o cutie, în care erau mai multe figurine de lut, ceşcuţe şi farfurioare ca pentru păpuşi.

De jos, moşu mă striga:

- Ce tot faci Mela de stai atâta?

- Vin acum!

Am închis capacul lăzii cu părere de rău că nu mai puteam căuta. În trecere am mai dat odată avânt leagănului.

Strângeam la piept cutiuţa cu figurinele mamei şi coboram treaptă după treaptă. Şi pentru prima oară de la moartea ei o simţeam lângă mine; mi-o imaginam copil în legănuţ, învăţând primele litere la şcoală sau modelând jucării din lut.

Mama fusese un copil ca mine...

******

- Moşule, nu ştii poveşti? Spune-mi o poveste. Mama îmi spunea întotdeauna când voia să adorm.

- N-am avut eu vreme de poveşti.

- Dar trebuie să ştii măcar una.

- Ţi-oi spune una despre olari.

Se aşeză pe scăunelul cu trei picioare de la capătul patului şi îşi drese glasul, înainte să înceapă. Am închis ochii.

„Demult, când Dumnezeu încă mai umbla în chip de om pe pământ cercând să dea pilde de bine copiilor Săi, au fost trei meşteri olari care se întorceau de la un târg.

Şi cum mergeau ei aşa pe drumul de întoarcere, prin mijlocul unei păduri, numai ce le-a ieşit în faţă un moşneag îmbrăcat cu totul în alb.

- Bună să vă fie inima, dragii mei! le-a zis el.

- Să ai sănătate, moşule! Dar ce vânt te ţine prin aste pustietăţi? îi răspunseră cei trei într-un glas.

- Iaca aici îmi trăiesc bătrâneţile. Dar văd că sunteţi meşteri olari, n-aţi vrea să mă ajutaţi într-o treabă? Mi-e tare urât singur pe aici şi-aş vrea să-mi plămădiţi din lut nişte copilaşi mici şi drăgălaşi.

- Doar atât? Ţi-i facem cât ai bate din palme! au răspuns olarii, bucuroşi că îşi pot arăta măiestria de creatori.

Şi moşul, care, ai înţeles pesemne că era Dumnezeu, i-a adus în curtea casei sale unde le-a dat lutul necesar şi olarii au purces la treabă.

Între timp, Dumnezeu, ca să-i încerce, le pregătea alături o masă încărcată cu bunătăţi, de se minunau meşterii de unde le mai scoate.

Unul dintre olari, care, se vede treaba, era mai leneş şi mai lacom, mai-mai îi venea să lase treaba şi să se ospăteze. Neîndrăznind, cu o mână lucra iar cu cealaltă se înfrupta din cele ce Dumnezeu i le lăsase la îndemână.

- Când credeţi că aţi terminat, treceţi de vă bucuraţi de aste bucate, le-a spus moşnegelul şi s-a făcut nevăzut.

Olarul cel leneş îndată a lăsat treaba. Copilaşul său de lut abia de prinsese formă de om.

Al doilea olar, văzând pe fratele său ospătându-se, mai lucră şi el o vreme apoi veni să-i ţină companie.

Numai al treilea munci cu hărnicie şi nu se lăsă până când şi ultimul fir de păr făcut din lut fu pus la locul lui pe

capul copilaşului său.

Atunci s-a arătat Dumnezeu în toată slava Sa şi aprig i-a certat pe cei doi olari leneşi, iar celui harnic i-a spus:

- Când zilele vieţii tale vor fi sfârşite, lua-te-voi în împărăţia mea, căci drag eşti ochilor mei.

Şi a fost de atunci pildă pentru toţi părinţii să-şi crească copilaşii asemeni olarului cel harnic."

- Ţi-a plăcut povestea?Ai înţeles ce pildă frumoasă are? Că omul trebuie să fie harnic şi să nu-şi lase lucrul până când nu-l termină. Lăcomia e mare păcat.

- Înseamnă că matale o să mergi în rai? Acolo unde e mama? Geta aşa mi-a zis.

- Asta n-am de unde să ştiu cum vor fi judecate faptele mele. Omul e supus greşelii... Am greşit şi eu în viaţa mea!

- Rodica mi-a zis că mama a murit de supărare, s-a îmbolnăvit de tristeţe.

- Pia a murit de o boală fără leac. A avut leucemie. A fost o fată ca o floare.

******

Miuţa era prietena mea cea mai bună. Locuia pe aceeaşi stradă cu mine, trei case mai sus de noi.

Mai mică cu un an decât mine, avea ochi căprui şi blânzi; părul blond închis, aproape şaten, aspru şi cârlionţat, tuns scurt; o asemănam cu o căprioară. Cei doi dinţi din faţă uşor încălecaţi îi dădeau un aer nostim atunci când zâmbea, şi Mia zâmbea tot timpul. Era de o curiozitate prietenoasă faţă de toate poveştile pe care le inventam.

Moşu cumpărase un aparat de radio, marca „Opera" şi cum aveam ore la şcoală de după-amiază, în fiecare dimineaţă Miuţa venea la mine să ascultăm emisiunea „Melodia preferată", la ora 9,30. Mie îmi plăcea cum cântă Margareta Pîslaru şlagărul la modă: „Cum e oare, cum e

oare, cum arată dragostea?" pe care îl fredonam toată ziua, iar Mia se dădea în vânt după Giani Morandi.

Mama ei ne făcea găluşte cu prune, gogoşi, cornuleţe cu dulceaţă şi le presăra cu mult zahăr praf. Ne aşezam pe scări, la soare în faţa bucătăriei, mâncam bunătăţile dulci şi râdeam citind glume şi anecdote sau povesteam întâmplări de la şcoală, pentru că eram în clase diferite.

Iarna, în bucătărioara mică şi curată din spatele curţii, şedeam pe dormeză şi răsfoiam reviste. Din oalele de pe foc se răspândeau aburi de mâncare, îmbietori.

Mi-a plăcut întotdeauna cum miroase în bucătăriile unde femeia e casnică, gospodină. În primul rând e cald, focul arde încet, soba e încinsă şi ai mereu plăcerea să guşti ceva bun, care fierbe în oală, nu e încă gata, dar promite prin mirosul apetisant pe care îl răspândeşte în jur. Apoi e căldura mamei, grija ei de a-ţi pregăti ceva gustos.

Locul cel mai cald şi mai încărcat de iubire de pe pământ e bucătăria. Pentru că acolo e mama. Acolo te simţi liniştită, calmă, fericită. Eşti ca un pui în cuib.

La noi în bucătărie era rece. Când nu eram la şcoală sau la Miuţa, stăteam în atelierul moşului, unde era călduţ de la cuptorul de ars oalele. Încălzeam mâncarea pe reşou, sau mâncam ce aveam la îndemână, pâine, slănină, ceapă, ouă.

- Mâine e Dragobete, mi-a zis moşu, după ce am terminat de mâncat, am strâns ştergarul de pe masă şi am scuturat firmiturile de pâine afară la păsărele. Mă duc după lut la Groapa Galbenă.

- Mă iei şi pe mine? Nu facem şcoală mâine, profesorii au consiliu pedagogic. A fost aşa frumos afară zilele astea parcă vine primăvara!

- Te-oi lua, numai să te îmbraci bine. Ţi se pare că s-a încălzit vremea, dar dacă stai afară pe loc şi nu te mişti e frig, e „soare cu dinţi". Suntem numai la jumătatea lui

februarie.

- De ce scoateţi lutul de Dragobete? l-am întrebat curioasă.

- Atunci e cel mai bun. Odată un olar gătase lutul de oale care îl avea adus de vara şi ne mai având cu ce lucra, deşi iarna încă nu se sfârşise, s-a dus în grădină să vadă dacă nu găseşte lut pentru oale. Din întâmplare a găsit pământul dezgheţat şi săpând a găsit un cap de om, era capul lui Ioan Botezătorul. Olarul a fost bucuros că pământul s-a dezgheţat, găsind lutul trebuincios. Capului i-a zis ,,cap de primăvară" căci atunci începe primăvara. Şi aceasta s-a întâmplat în ziua de Dragobete.

Am plecat de acasă dis-de-dimineaţă, aveam mult de mers, vreo 4 km, până aproape de Petreşti. Ne-am dus cu carul tras de boi, lutul e greu şi în căruţă ar fi pus puţin să nu împovăreze calul.

Răsuflarea boilor scotea aburi în aerul îngheţat. M-am învelit în pături de lână şi n-am simţit frigul pătrunzător.

Când am ajuns la Groapa Galbenă se apropia de amiază, razele soarelui dezgheţaseră pământul. Deja erau mai mulţi olari acolo care săpau într-o groapă mare, în apropierea cimitirului.

Am aşteptat jucându-mă cu alţi copii de-a prinsa şi timpul a trecut repede. Moşu a pus bulgării mari de lut în car, să ne întoarcem acasă. Bătea un vânt călduţ.

- E bun vântul ăsta, mi-a spus moşu. Lutul îl punem după şură, îl bate vântul, noaptea îngheaţă, ziua se dezgheaţă, iar îngheaţă...

- E gata de modelat?

Moşu râse.

- O, câte mai are de pătimit de la mine! Îl sap cu sapa să sparg bulgării, îl bat cu maiul de lemn, apoi îl macin prin maşina de pământ şi îl amestec cu nisip foarte fin, adus din

luncă, îl calc moale în picioare, îl curăţ de pietricele sau gunoaie, îl frământ cu mâinile şi cu apă, îl întind de 3-4 ori ca pe foaia de plăcintă, îl rulez ca pe sulul de tăiţei, apoi îl tai ca pe bucăţile de săpun de haine şi îl pun la păstrare să nu se usuce. Spune, ar putea o femeie să facă toate astea? E muncă grea, nu glumă!

- Nu, n-ar putea! Dar ar fi în stare să modeleze la roată! nu m-am lăsat eu mai prejos.

- Ce să spun, vorba aceea: ,,mama împunge acul, eu îl trag!" Mai bine vezi tu de carte că e mai uşoară! Să te faci doctoriţă, cum o vrut mamă-ta, eu te ţin la şcoală!

*****

Seara ne strângeam toţi copiii de pe stradă pe şanţul de la marginea drumului, eram foarte mulţi, de toate vârstele.

Cei mai mici ne jucam ,,paşi de furnică, paşi de uriaşi" sau cu mingea pe casă ,,formele" Loveam mingea cu palmele, cu pumnul sau cu degetul pentru fiecare număr de catâtea ori, într-un mod anume. Ne mai jucam şi ,,ţară, ţară vrem ostaşi",,podul de piatră" sau ,,de-a oalele".

Fiecare venea cu câte o oală. Unul rămânea fără oală şi întreaba pe fiecare:

- Cu cât dai oala, Miuţa?
- C-o lingură de salcă,
să fugi pân te calcă.
- Cu cât dai oala Nuţa?
- C-o lingură de os,
să rămâi pe jos!
- Cum dai oala Mili?
- C-o lingură de tei
să iau banii tăi!
- Dar tu Neli?
- C-o lingură de plop,

fugi de nu eşti şchiop!

- Iau oala asta! zice şi fuge după ea.

Fetele şi băieţii mai mari strânşi grămadă într-un cerc unde nu aveau acces cei mai mici, spuneau bancuri şi glume, sau jucau ,,telefonul fără fir", motiv să se sărute, când îşi şopteau cuvinte nedesluşite la ureche.

Asta aveam să aflu mai târziu când am avut şi eu vârsta potrivită să mă primească în cercul lor şi Victor îmi săruta lobul urechii în timp ce îmi spunea cuvinte frumoase care nu aveau nimic de a face cu transmisiunile de la capătul firului şi mă încurcau. Motiv de a întrerupe jocul şi a trece la coada lui.

Erau de vină stelele, licuricii, noaptea sau sângele nostru tânăr care pulsa în vene accelerat la fiecare atingere?

.- Am ajuns cu destăinuirile la vârsta critică. Aş vrea să-mi povesteşti despre prima ta dragoste.

- Despre Victor?

- Dacă a fost prima iubire...

- Da.

Tot timpul am vrut să vorbesc despre el. Iar acum nu ştiam cum să încep. Am stat câteva minute răscolind în amintiri. Găseam doar secvenţe.

- Astăzi nu mă pot concentra să povestesc în mod cursiv despre dragostea noastră. Cred că de ani de zile nu fac decât să rememorez toate întâmplările pe care le-am trăit împreună şi le-am distorsionat, încât mi-e greu să le recompun într-o ordine firească.

- Spune-mi când ţi-ai dat seama că îl iubeşti sau cum a început dragostea voastră, mi-a sugerat medicul.

- Eram colegi de clasă. Victor a fost cel care mi-a făcut prima declaraţie de dragoste. Două cuvinte, scrise cu litere mici sub îndoitura unui colţ de pagină. Eram în clasa a VI-a.

În pauză mi-a cerut să îi împrumut manualul de limba rusă, nu-şi trecuse cuvintele în vocabular. Victor stătea în banca din spatele meu. În oră, am deschis cartea puţin supărată că mi-a îndoit colţul paginii la lecţie într-o ,,ureche de măgar" şi am vrut să-i fac un reproş. Cu litere mici, cu pix roşu Victor îmi scrisese un mesaj: ,,te iubesc". Mi s-a tăiat respiraţia şi o săgeată mi-a trecut prin inimă. A fost declaraţia cea mai frumoasă, neaşteptată,... toată ora am tremurat de emoţie... Victor, Victor... era prima oară când cineva avea pentru mine acest sentiment şi mi-l destăinuia. În obraji mi se aprindeau flăcări şi neliniştea mă transpunea într-o stare afectivă intensă. Nu mai aveam curaj să mă întorc spre banca din spate şi să întâlnesc privirea colegului meu.

Din ziua în care Victor îmi scrisese mesajul cu pix roşu sub colţul îndoit al paginii au trecut multe luni şi în purtarea lui de fiecare zi încercam să descopăr dovezi care să-mi confirme că cele două cuvinte sunt încă valabile.

Mă privea uneori, pe sub genele negre, atunci când se credea neobservat, avea un gest şăgalnic de a închide ochii, se prefăcea absent, dar ştiam că pe mine mă fixează.

Cel mai adesea însă îl evitam, mi-era teamă, pentru că nu ştiam ce să-i răspund dacă mi-ar adresa vre-un cuvânt sau, Doamne fereşte! m-ar fi întrebat dacă am şi eu aceleaşi sentimente faţă de el.

În ultima zi de şcoală când s-au întocmit tabelele cu elevii de serviciu în perioada vacanţei am fost surprinsă plăcut aflând că Victor s-a trecut în aceeaşi grupă cu mine. Motivase că e singura perioadă din vacanţă când stă în sat.

Trebuia să mergem la cules de plante medicinale, muşeţel, albăstrele şi sunătoare sau să ne preocupăm de viermii de mătase pe care îi îngrijeam în fiecare clasă, de la stadiul de larvă până intrau în cocon.

Când ne-a venit rândul să adunăm frunze de dud, am

aşteptat în curtea şcolii aproape o oră să vină şi ceilalţi doi colegi, Cristea Valer şi Surdu Ion.

- Eu mă gândesc să mergem, să nu ne prindă căldura, mi-a zis Victor fără să mă privească, în timp ce secera cu o nuia urzicile de lângă gard.

Până atunci nu-mi vorbise deşi stăteam aproape de el pe o bancă şi citeam dintr-o carte de lecturi suplimentare.

- Mergem, dar ne va fi greu să umplem singuri doi saci de frunze.

Am închis cartea cu părere de rău şi mi-am strecurat-o în trăistuţa cu mâncare.

- Cred că s-au dus la baie la râu. Poate ne ajung şi ei din urmă, mi-a mai spus şi a pornit la drum, cu sacii subsioară.

Am ajuns la frăgarii lui Duvlea, un pâlc mare de copaci ce se înşirau înspre Cacova şi ne-am dat seama că va fi destul de dificil să culegem frunze. Grupele care trecuseră pe acolo în zilele dinaintea noastră jumuliseră bine pomii.

Victor a găsit soluţia. S-a urcat în frăgari şi a rupt mai multe crengi pe care le-a aruncat jos.

Era în iunie, căldura devenise sufocantă. Tot el a fost cu ideea să facem o colibă din crengi şi la umbra ei să culegem frunzele de pe ramuri şi să le punem în saci.

Acolo, în umbrarul improvizat, feriţi de razele fierbinţi, pe o creangă cu dude mari, albe, dulci şi zemoase, pe sub frunzele ce se aplecau lipsite de sevă, mâinile noastre s-au întâlnit. Atingerea uşoară, ne trezea fiori. Degetele se depărtau, alergând speriate să lase frunzele în sac şi se căutau câteva clipe mai târziu flămânde să regăsească fiorul. Fiecare atingere sub răceala lucioasă a foilor verzi era un pas spre cunoaştere... Zâmbeam neştiutori descoperind începutul...

Spre amiază au venit cei doi colegi şi eu am plecat singură spre casă. Mâncasem prea multe dude şi mă durea

burta.

*****

...Privită de sus, din coasta dealului, casa lui Androne părea desprinsă dintr-o carte de poveşti, o clădire din piatră şi lemn, bine proporţionată, cu ferestre mici. Căsuţa alăturată, un fel de bucătărie şi cameră de zi, joasă şi călduroasă, văruită în albastru spălăcit se prindea de odăile mari printr-o poartă înaltă, cenuşie, din scânduri.

Îmi plăcea să privesc de pe deal în curţile oamenilor, să-i văd cum se agită, ca nişte păpuşele. Cel mai mult mă amuza toamna, când în piaţa de lângă râu toată suflarea satului se strângea la Târgul Cepei. Veneau atunci oameni din satele învecinate era târg mare şi toată valea mi se părea un furnicar. Stăteam cu Victor pe marginea Coastei şi priveam ore întregi, povestind. Nu ştiu ce povesteam, probabil nimicuri, râdeam fericiţi şi prezenţa ne era de ajuns...

În colţul străzii pe care locuiam, lângă cişmea era un tei bătrân şi ne-am oprit sub el să mai schimbăm câteva vorbe. Era o seară de iunie, coroana copacului deschisese mii de bobiţe minuscule cu parfumul inconfundabil ce răspândea până departe mirosul plăcut, pătrunzător şi puternic al florilor.

Victor s-a întins spre o creangă ce atârna mai jos şi a cules florile gălbui, uşoare, friabile pe care le-a strâns într-un bucheţel. Mi le-a prins în păr deasupra urechii, sub cordeluţă.

Ne-am sărutat.

Mireasma florilor de tei şi-a imprimat adânc undeva în subconştientul meu gustul primului sărut.

Victor avea un aparat de radio cu tranzistori şi s-a oprit sub fereastra căsuţei, ştiind că sunt singură acasă, să îmi facă

o serenadă.

Povesteam cu Miuţa pe întuneric în camera de la stradă, în casa mare şi nu îndrăzneam să deschidem fereastra, să-i spunem lui Victor să plece, că moşu s-a întors mai devreme acasă şi e supărat foc că i-a mers prost la târg.

Se luase curentul în tot satul, doar străzile erau luminate. Întreruperea curentului îl prinsese pe moşu doar spumat pe faţă şi încercase să facă o improvizaţie, să îşi radă barba în oglinda pe care o atârnase într-un cui în fereastra căsuţei. Lumina becului de la stâlpul de peste drum se oglindea în ochiul lui de oglindă şi el spera să nu rămână neras pentru că cei de la uzină vor să facă economie.

Dacă o nemulţumire naşte invariabil o altă nemulţumire, supărarea moşului era acompaniată la maxim de orăcăitul muzical al brotacilor fraţilor Trio Grigoriu de la aparatul de radio al lui Victor:

„... broscuţa Oac, cea mai bună cântăreaţă-n lac...

Oala, cum, oaac, tatu oac, oacccc... tatu oac, oacccc....

... a aflat brotacul că şi el o iubea... oala cum, oac, oac, tatu oac, oaccc..."

... mie-mi place mult broscuţa Oac...oala cum, oac, oaaac, tatu oac, oaccc..."

Faţa moşului, plină de clăbuci din spumă de ras ieşi furioasă în ochiul rabatabil de geam şi glasul lui puternic acoperi orăcăitul din tranzistor:

- Tune naiba în măgăoaia ta, la mine sub fereastră ţi-ai găsit să-ţi pui broscoiul să orăcăie?...

Liceul, Victor l-a făcut la Sibiu, eu la Sebeş. Ne scriam în fiecare săptămână, mai mult el îmi scria. Era mai departe de casă şi poate îi era urât. Când am terminat douăsprezece clase eu am reuşit la facultate, Victor nu. Eşecul l-a afectat foarte mult şi chiar dacă l-am asigurat că lucrurile vor rămâne

neschimbate între noi, că dragostea mea e aceeaşi, Victor n-a vrut să mă mai vadă.

- Nu mi se pare un motiv verosimil. Pierderea unui examen poate fi o decepţie, dar nu e sfârşitul lumii, nici al iubirii.

- La noi a fost. Am suferit mult, credeam că viaţa mea fără el nu mai are nici o valoare. Mi-am căutat consolarea în alte iubiri, dar îmi făcusem din el un ideal şi nici unul din bărbaţii care m-au iubit nu-i semănau. Poate nici Victor nu semăna cu cel pe care mi-l imaginam, însă eu continuam să sper, să cred că într-o zi Victor se va reîntoarce la mine. Dacă aş fi făcut datinile obişnuite pentru aflarea ursitului poate aş fi aflat dacă mă mărit cu el, dacă are rost să îl aştept sau nu, dar nu le-am făcut niciodată. Când am fost prieteni în timpul liceului nu se punea problema că ne vom căsători, amândoi doream să urmăm o facultate. Iar apoi, după ce m-a părăsit am fost prea furioasă şi n-am vrut să mai ştiu.

- Vrei să spui că se făceau vrăji de dragoste?

- În noaptea de Sfântul Gheorghe nu se făceau vrăji de dragoste ci se ,,proba, ca să vadă fata dacă se va mărita şi cu cine". Întâi trebuia să aduc în casă un braţ de lemne tăiate, pentru foc. După ce le puneam sub sobă, le număram. Dacă erau cu soţ însemna că mă mărit în anul acela, dacă erau fără soţ trebuia să mai aştept un an. Tot în acea noapte făceam nişte găluşte din aluat şi puneam în fiecare un bileţel cu câte un nume de băiat. Când începea să fiarbă apa, care găluşcă se ridica prima, se scotea şi se desfăcea să se vadă ursitul.

- Ai cunoscut vreun caz în care ,,găluşca" a prezis ursitul? m-a întrebat zâmbind.

Medicul nu mi se mai părea atât de nesuferit.

- Da, dar apoi am aflat că pe toate bileţelele scrisese un singur nume. Şi eu aş fi făcut la fel, numai cu Victor voiam să mă mărit.

Medicul a deschis o agendă şi a răsfoit mai multe pagini. Credeam că întâlnirea noastră a luat sfârşit. Am vrut să mă ridic să plec, dar mi-a făcut semn să rămân.

- Aţi avut extrem de multă răbdare cu mine, măcar aţi aflat ceea ce căutaţi?

- Mai am multe întrebări.

- Da? Nu ştiu ce aş putea să mai spun... Cu alte cuvinte nu în copilăria mea se află cheia.

- Nu cred că ai avut o copilărie nefericită, cu excepţia celor două episoade: moartea mamei şi atacul unchiului, care nu s-a finalizat.

- Moartea mamei a fost o traumă. O rană sufletească adâncă. De multe ori mi-am imaginat cum ar fi fost viaţa mea dacă ar fi trăit. Complet alta. Cred că aş fi urmat Liceul de coregrafie la Cluj şi aş fi devenit balerină.

- Da, o traumă este o emoţie violentă care modifică personalitatea unui individ. Dar aşa cum ai recunoscut ai simţit-o mai mult ca un disconfort, ca o întoarcere la o viaţă săracă. Mai ales că mama ta a fost bolnavă şi nu se putea ocupa prea mult de tine. Nu vorbeşti despre ea.

- Sunteţi nedrept. Mama s-a ocupat mult de mine, era atât de blândă şi de bună, dar evit să-mi amintesc lucruri legate de ea pentru că mă doare prea mult dispariţia ei. Mi-a rămas în suflet ca o lumină. Odată cu ea mi-am pierdut copilăria. Îmi amintesc atunci când eram bolnavă, copii se îmbolnăveau primăvara şi toamna de ,,tusă măgărească”...

- Tusă convulsivă.

- Da, noi aşa-i ziceam, mama mă ţinea în braţe când tuşeam şi îmi spunea: ,,mă doare sufletul când te aud cum tuşeşti”. Nimeni nu mi-a mai spus aşa de atunci. Pe nici o persoană n-a mai durut-o sufletul pentru durerea mea. Pierderea unui singur părinte e o tragedie. Dar eu n-o aveam decât pe ea, pe tata nici nu l-am cunoscut, accidentul lui

s-a întâmplat când aveam un an. Poate mulţi copii trăiau fără afecţiunea părinţilor, la ţară nimeni nu spune copiilor că îi iubeşte sau drăgălăşenii. Dimpotrivă sunt solicitaţi la muncă şi se apreciază la ei un comportament matur. Au însă amândoi părinţii şi asta le dă o siguranţă ce mie mi-a lipsit.

- Care a fost atitudinea bunicului tău? Nu s-a apropiat sufleteşte de tine?

- Moşu s-a străduit să îmi ofere atât cât fiecare familie dădea copiilor. Mâncare, ce se găsea, un minim de atenţie, câteva haine, mai multe şi mai frumoase când am devenit domnişoară. Uneori observa că am crescut şi rochiile îmi deveniseră prea strâmte şi prea scurte. Atunci o chema pe liţa Maria din vecini şi îi cerea să le facă ,,cuviincioase". Doar că moda devenise şi ea mai libertină după război iar liţa Maria era o croitoreasă ce îşi făcuse ucenicia la oraş în casa renumitei doamne Nedelescu, cea care cosea numai după jurnale de modă primite de la Paris... câteodată joia, liţa trimitea o ulcică de smântână pe căte un consătean ce mergea la târg şi primea în schimb de la profesoara ei pagini mai vechi desprinse din albumele de modă din anii precedenţi, mai rar şi tipare după care croia. Aşa că am avut rochii foarte frumoase... moşu îmi aducea de la oraş metraje cu impimeuri, cu flori, cumpărate din prăvălii, nu din târg. Avea un deosebit simţ al culorii pe care i l-am moştenit.

- Sufleteşte nu ai fost apropiată de el?

- Moşu era un om cinstit, era credincios şi foarte preocupat să mă înveţe lucruri bune. Îmi dădea multe sfaturi. Vorbea mereu în pilde. Să vă spun una? Poate vă e de folos. Parcă îl aud pe moşu:

,,Un om avea un copil, care tot făcea prosti. Când făcea ceva rău, tată-so bătea un cui în uşă. După o vreme o umplut uşa de cuie.

- Mă tată, ăstea ce-s? l-o întrebat copilul.

- Faptele tale!

- Mă tată, mă, acum mă pun pe treabă, gata, vreau să fiu şi eu om!

De câte ori făcea o faptă bună, tată-so scotea un cui din uşă. Or rămas urmele.

- Vezi mă copile? Cât vei fi în viaţă oamenii se vor feri de tine. Urmele or rămas..."

Mai era câte un consătean pe care îl aducea de la târg cu căruţa şi care se minuna de câte ştia moşu:

- ,,Ce cap ai mata, bade Androne!

- Ca şi al dumitale; stă pe umeri, zâmbea moşu, şugubăţ."

Medicul zâmbi şi el.

- Astăzi aş vrea să vorbim despre altceva.

- Sunt şi mai obosită ca ieri, ca alaltăieri, sunt tot mai grea şi mă cufund într-o nemişcare tăcută cu fiecare zi ce trece. Am răscolit amintirile şi în loc să mă mobilizez mi-au provocat lentoare.

.- Trăieşti prea mult în trecut! Trecutul nu există, doar prezentul! Trecutul e o povară la care nu vrei să renunţi pentru că mai ai o datorie de împlinit! mi-a spus doctorul căutându-mi privirea.

- Mereu rămâne ceva în urma noastră pe care vrem să-l îndreptăm, un regret că n-am făcut gestul potrivit atunci când nu era prea târziu să oprim timpul în loc. Că am răspuns ,,nu" deşi inima spunea ,,da". Că n-am fost în locul şi momentul potrivit.

- Te întorci la anii adolescenţei!

- Mă întorc la întrebările care au rămas fără răspuns!

- Spune-mi noaptea dormi bine?

- Noaptea alerg. Aşa a fost de când mă ştiu, noaptea alergam ca o ,,apucată de streche", ar fi spus bunicul zâmbind pe sub mustaţa stufoasă. Aşa alergam în copilărie

şi genunchii mei erau mereu pătaţi de rănile ce nu aveau răgaz să îşi vindece pojghiţa de deasupra. O altă căzătură, adăuga jelituri mai mari.

„Norocul tău că s-au schimbat vremurile şi nu se mai ţin hore în sat. Nici un flăcău nu te-ar mai fi invitat la joc, cu genunchii tăi de copil”, surâdea moşu.

- Care a fost coşmarul tău? insistă medicul.

- Coşmarul meu a fost că alerg. Alergam pe strada pe care locuia Victor, deşi atunci încă nu îl cunoşteam. Era strada pe care mă întorceam în fiecare zi de la şcoală în drumul meu spre casă, acolo unde mă aştepta mama. Şi dincolo de capătul străzii era un nor negru imens, iar eu trebuia să trec în fiecare zi prin pâcla deasă şi să ajung pe strada mea. Dar cu cât mă apropiam de capătul străzii, acolo pe unde era târgul de fân, iar astăzi e o biserică, ceaţa devenea mai densă, eu mă rătăceam prin ea... Niciodată nu am ajuns la capătul visului, strada se lungea, se tot lungea iar eu alergam fără să ştiu dacă voi ajunge acasă înainte de declanşarea furtunii. Visul acesta revenea obsesiv, ori de câte ori mă încurcam în alegerile mele şi nu mai găseam calea. Drumul meu spre casă. Drumul spre ceva. Spre un liman. Speriată şi tulburată la gândul unui viitor incert.

Caut undeva în gândurile mele, caut să înţeleg ce-mi inspira teamă în copilărie? Din ce venea acel sentiment de nelinişte şi tulburare, faţă de un pericol care mă ameninţa, de panică, de unde senzaţia de îngrijorare care m-a urmărit obsesiv până la a deveni coşmar?

Cel mai mult cred că era o teamă colectivă, de nişte realităţi pe care le descopeream făcând parte dintr-o lume mai înspăimântătoare decât negurile şi animalele fantastice din lumea basmelor. Era pericolul bombei atomice care plutea de undeva de la răsărit sau şi de la apus, într-un război, cel de al III-lea mondial, ce s-ar fi dat doar cu arme chimice.

Cele două mari puteri ale lumii se înarmau şi pe rând făceau experienţe în câte un atol din ocean, experienţe a căror ciupercă atomică monstruoasă ne proiecta un viitor incert teribil.

Femeile nu-şi mai doreau să nască copii pe care să-i vadă pulverizaţi ca în tragedia de la Hiroşima şi Nagasaki. Puneam zadarnic în fiecare seară, zahăr într-un castronel, în fereastra de la stradă. Nici berzele nu mai doreau să aducă copii.

Celălalt coşmar venea dinspre miază-zi, sub forma unui puhoi de ape imens, scăpat din zăgazurile ce îl ţineau în frău, în cele câteva baraje ce începuseră să se construiască pe valea râului Sebeş.

Se spunea că atunci când barajele ar fi cedat, rând pe rând, ar fi măturat totul în cale, toate satele de pe vale şi le-ar fi târât învălmăşite în noroaie, oameni, case şi vieţuitoare, torent nemaivăzut, pînă în vale, acoperind oraşul cu un val uriaş de 12 metri.

Încercam să găsesc în oraş o clădire atât de înaltă care să-mi sugereze cât de mari puteau fi acele valuri şi nu găseam. Nici măcar blocul cu două etaje ce se construise pe strada Călăraşi, în care locuia prietena mea Petruţa, nu era atât de înalt. Poate doar turlele celor trei-patru biserici. Cum să ajung pe turlă?

Ni se preda la şcoală ce măsuri să luăm într-un asemenea caz. Ce minte bolnavă imagina groteştile ore de „autoapărare”? Nu-mi amintesc ce măsuri puteam lua noi copiii sau ce-am fi putut face altceva decăt să ne înecăm ca şoarecii, când cel mai apropiat deal era la cel puţin 3 km de oraş?

Se presupunea că ar fi tras sirenele fabricilor, ca să anunţe dezastrul, dar dacă nu ar fi tras ca să nu creeze panică?

Dacă s-ar fi întâmplat nenorocirea noaptea? Doar tot

cei rău se întâmplă la adăpostul întunericului şi sigur acei ,,duşmani ai poporului “ care provocau dezastrul nu o făceau la lumina soarelui, ci în întunecimea neagră şi în taina cea mai adâncă. Sau poate nici nu uneltea vreo minte nebună, doar furia apelor se putea dezlănţui ca un pahar prea plin ce se revarsă...

Spaimele mă împresurau uneori şi mă trezeam transpirată, plângând. Încercam să-mi continui visul, să-mi imaginez o cale de salvare, altfel secvenţe din vis mă urmăreau toată ziua, poate şi în zilele următoare şi nu-mi găseam liniştea...

.Telefonul sună de trei ori înainte ca medicul să-l ridice. Din receptor se auzea o voce stridentă de femeie şi doctorul îl acoperi cu palma să nu aud cum ţipă. Îmi făcu semn că pot pleca, discuţia noastră luase sfârşit. Pe când închideam uşa m-am uitat înspre el şi l-am auzit răspunzând cu un ton blând:

- Te-am rugat să nu mă mai deranjezi la cabinet...

,,O fi având şi el spaimele lui de zi sau de noapte, ca fiecare om” mi-am zis.

4

- Mai avem de lămurit un lucru, mi-a spus medicul.

- Ce anume?

- Aş vrea să-mi povesteşti cum te-ai integrat în muncă, ce s-a întâmplat după ce ai terminat facultatea.

- Trecuseră şase ani, aveam o repartiţie în mână, absolvisem secţia de ceramică a Institutului „Ion Andreescu" din Cluj. Aş fi putut lua un post şi la „Porţelanul" în Alba-Iulia, ar fi fost mai aproape de casă, dar am ales Clujul pe alte criterii. Era oraş mare, universitar, avea o viaţă culturală bogată; spectacole de teatru, filme, expoziţii.

O surpriză mi-a fost rezervată în secţia unde am fost îndrumată. Cu zâmbet larg de cunoscător am fost întâmpinată de inginerul secţiei. Îmi imaginasem că având o diplomă voi fi trimisă să desenez modele pentru noile produse, cum se întâmplase în practică. Probabil între vorbe şi fapte era o etapă pe care mă făceam că nu o înţeleg. De relaţii sau de favoruri.

Când i-am povestit moşului că lucrez în secţie, a zâmbit:

- Fii atentă în jurul tău şi prinde tot. Meseria se fură. Nu ştii când îţi va fi de folos.

- Nu pentru asta m-am pregătit eu atâţia ani. Vreau să fiu creatoare, să inventez.

- Creator e cel ce cunoaşte tot, nu doar o părticică. Lucrul trebuie dus la bun sfârşit, ca în ,,pilda olarului"...

- Ştiu povestea, îi replicam grăbită, mi-ai spus-o de multe ori când eram copil

- Pesemne n-ai fost destul de atentă.

Treptat am ajuns şi la Creaţie, dar după mulţi ani mi s-au recunoscut şi meritele profesionale.

Cererea de locuinţe era foarte mare, iar lista de aşteptare pentru obţinerea unei garsoniere se lungise la câţiva ani. Se dovedise că moşu avusese dreptate să fie cumpătat. Strânsese pensia mea până la majorat şi o pusese pe carnete CEC de 5000 lei, cu câştiguri în maşini. N-am câştigat, dar banii strânşi au fost suficienţi să îmi cumpăr în rate un apartament cu două camere în cartierul Mănăştur.

Am subînchiriat o cameră prietenei mele Doina, care terminase şi ea secţia de creaţie vestimentară la Institut. Chiria pe care o primeam de la ea îmi ajungea pentru cheltuielile de întreţinere. Salariul de stagiar în fabrică nu era mare, însă puteam pune ceva deoparte.

Eram într-un anumit stadiu al existenţei în care dragostea nu mai însemna nimic, dar nu puteam spune că nu-mi lipsea. Mai multe prietenii se stinseseră înainte de o apropiere fizică pentru că mă temeam de posibilitatea unei sarcini. Nu existau pastile contracepţionale nici alte metode de prevenire, iar avortul cu atât mai mult era imposibil într-un spital. Experienţa cu moaşa, bătrâna care îmi provocase pierderea sarcinii mă marcase atât de mult, încât nu mai aveam curajul unei aventuri.

Cel mai mult îmi lipsea o familie, un soţ, un copil. Mă gândeam adeseori cu durere la sarcina pe care am fost nevoită să o întrerup. Dacă aş fi avut curajul să fac acel copil, sigur viaţa mea ar fi fost alta. Poate şi Victor s-ar fi întors la

mine, chinuit de remuşcări (expresia asta îmi plăcea cel mai mult: ,,chinuit de remuşcări") sau cel puţin mândru că are un băiat. Dar dacă aş fi avut o fată? Aşa ca mine... mama nu m-a abandonat când l-a pierdut pe tata, nici nu şi-a căutat alt bărbat. Sigur nu seamăn cu ea, poate doar cu buna Sina, acea zburdalnică femeie...

Aveam tabieturile mele, micile plăceri care îmi făceau viaţa frumoasă: abonament la operă, unde nu ratam nici un spectacol; nu pierdeam nici un vernisaj la vreo expoziţie a foştilor colegi de facultate de la secţiile de pictură sau sculptură; ieşeam des cu prietenele la o cafea şi dezbăteam ore întregi viaţa artistică a Clujului.

Am fost chiar în câteva excursii în străinătate, în ţări socialiste, din doi în doi ani aşa cum ni se permitea. Din Odesa şi Chişinău mi-am cumpărat albume cu picturi, iar din Germania de Est, o pungă mare cu bomboane şi ciocolată pe care mi le-a confiscat la vama noastră, un vameş dornic să se dedulcească şi el.

Excursia din Germania mi-a lăsat un gust amar pentru că m-a lipsit de dulciurile cumpărate pe puţine mărci, ce însemnau la noi mulţi bani, (un împrumut la CAR, ce trebuia să-l returnez un an de zile) şi pentru că la intrarea în R D G. am fost reţinută 2 ore la vamă. Descoperiseră asupra mea şase păhărele mici, de ţuică şi o scrumieră din sticlă rubinie, obiecte ce reprezentau ,,traficul" ce aş fi intenţionat să îl fac în ţara vecină şi prietenă, pentru câteva mărci în plus.

Obiectele mi-au fost înapoiate la întoarcere, dar cele două ore pierdute ne-au privat de un tur al Berlinului. Neamţul respectă punctualitatea şi ce e pierdut, pierdut rămâne. Numai vameşii sunt toţi la fel, indiferent de naţionalitate par făcuţi de aceeaşi mamă.

Cred că aveam viaţa pe care mi-o dorisem. Nimic ieşit din comun nu se întâmpla, zilele treceau anonime, toate

activităţile erau programate, chiar şi o vizită la dentist sau la cosmetică. Îmi notam în agendă, şi-mi încărcam programul impus, să fiu cât mai ocupată, ca să nu recunosc că viaţa încă mai clocotea în mine, că aveam zile proaste în care mă simţeam surescitată, agitată.

Însă minuscule falii ale caracterului meu mă ţineau deoparte de respectarea acestui program, bine întocmit, ce mi-ar fi asigurat liniştea. Bunăoară chiar întâlnirea cu Sandu nu s-ar fi produs dacă eu nu eram în întârziere.

Când să plec la serviciu am constatat că mi se dusese un fir la ciorap şi a trebuit să-l schimb. Apoi am remarcat că am oja sărită de pe o unghie, am şters-o şi mi le-am lăcuit din nou.

Dacă toate astea nu le-aş fi observat şi n-aş fi încercat să le remediez ignorând faptul că nu mai am timpul necesar, aş fi prins autobuzul şi Sandu ar fi trecut pe lângă mine fără să se oprească.

De când am venit în Cluj, între mine şi autobuze s-a declanşat o antipatie mocnită. Nu reuşesc să ajung în staţie la timp şi dacă ajung, ele vin mai repede cu câteva minute. Aşa, parcă să-mi facă în necaz mă depăşesc şi trec pe lângă mine când mai am 20-30 de metri până în staţie. Să alerg e prea mult, uneori dacă mă grăbesc foarte tare fac şi asta şi urc în ultima clipă prin uşa ce se pregăteşte să se închidă.

Mi-am privit ceasul, era deja ora 7,35. Am decis rapid că trebuie să alerg.

Aerul vibra de zgomotul traficului şi căldura se ridica fierbinte de pe asfalt. Am simţit cum piciorul îmi alunecă şi m-am sprijinit în mâini ca să nu mă întind pe trotuar.

Poşeta şi tot conţinutul ei mi s-a împrăştiat pe jos, obiectele rostogolindu-se printre picioarele trecătorilor. Autobuzul repurtase din nou o victorie asupra mea şi se îndepărta duhnind pe ţeava de eşapament.

Două braţe m-au cuprins şi m-au ajutat să mă ridic şi să mă aşez pe marginea trotuarului.

„Ce trebuie să se întâmple se va întâmpla”: ciorapul meu ursit să circule rupt astăzi, avea o gaură cât un ban de 5 lei în genunchi şi ţesătura lui destrămată se amesteca cu o şuviţă de sânge, oprind-o să se prelingă pe picior.

Bărbatul se aplecase şi îmi aduna toate mărunţişurile de pe asfalt. Cred că se mira în sinea lui câte prosti pot să cuprindă poşeta unei femei şi câte lucruri inutile purtăm cu noi.

- N-ai prins iepurele! mi-a spus râzând.

- A fost mai iute de picior ca mine! am răspuns şi parcă nu mai eram aşa încordată.

- Sandu Filip! s-a recomandat.

- Melania...

Am întins mâna, mi-a sărutat-o. „E demodat!” mi-am spus „prefer o strângere fermă!”

Un taxi s-a apropiat şi Sandu Filip l-a oprit.

- La Iris, vă rog! a comandat.

Mi-a lămurit în clipa următoare surprinderea:

- Şi eu merg acolo!

Sandu Filip lucra şi el la Iris, la secţia nouă, doar de câteva luni se transferase de la Bucureşti. Era un bărbat plăcut, fără să fie frumos, unul din acei oameni deosebiţi care au însă toate şansele să devină rataţi, pentru că timiditatea sau lipsa de curaj în a-şi afişa calităţile lasă loc liber oportuniştilor.

Când Doina s-a căsătorit şi camera a rămas liberă, Sandu care tocmai trecea printr-un divorţ m-a rugat să îl primesc în chirie. Nu mi-a povestit niciodată motivele şi nici eu nu l-am întrebat, nu din pudoare ci din indiferenţă. Era foarte discret şi chiar locul pe care îl ocupa în casă mi se părea nesemnificativ.

Acum mă simt puţin vinovată, dar când l-am cunoscut

cred că treceam printr-o perioadă de indiferenţă şi nu mi-am dorit deloc ca el să facă parte din viaţa mea. Prin instalarea în apartamentul meu n-am avut nici o clipă impresia că îmi asum vreun risc, nici că trec într-o nouă etapă a vieţii mele.

A fost alegerea lui, nu mi-a spus niciodată că mă iubeşte, nu mi-a adus vreo floare sau alte nimicuri care fac să se lumineze privirea femeii. Îmi pregătea dimineaţa micul dejun şi o cafea, iar seara, uneori cina. Am ajuns să locuim ca o familie domestică, ca doi bătrânei ce se cunoşteau de o viaţă şi nu au nimic nou să-şi mai spună.

Am fost corectă faţă de el, cel puţin asta nu mi se poate reproşa. Când în viaţa mea a reapărut dragostea i-am mărturisit. Sandu şi-a făcut bagajele şi s-a retras la fel de discret cum s-a instalat.

Iar ceea ce îmi lipseşte mai mult acum ar fi să-mi mai fac procese de conştiinţă, de parcă viaţa mea nu ar fi destul de complicată şi fără el.

*****

Voiam să-mi deschid o afacere. M-am gândit să plec de la ,,Iris" şi să-mi pornesc propriul meu ,,bisnis".

Porţelanul se vindea foarte bine, avea mare căutare.

Deschiderea graniţelor spre vest începuse cu un comerţ înfloritor în târgurile din Ungaria, din Iugoslavia, pieţe de desfacere pentru marfa românească. Micii întreprinzători moldovenii de la graniţa cu Prutul veneau cu autocarele, se aprovizionau şi vindeau mai departe ucrainienilor.

Era o efervescenţă şi un tumult, o furie de cumpărare, de revânzare pentru un câştig în valută, ce te antrena inconştient. Te gândeai că trebuie să faci ceva, ca să nu rămâi în urmă. Mergeai cu şuvoiul.

M-am gândit zile şi nopţi ce să fac, care ar fi drumul potrivit pentru mine. Cel mai bine mă pricepeam la ceea ce

aveam deja în sânge şi purtam de generaţii. Lutul. Modelarea lutului. Doar că acum se numea caolin şi venea gata ambalat în saci de naylon din import sau era lichid, ca o smântână groasă şi venea tot de dincolo, din Germania şi se numea barbotină. Din el se făcea porţelanul.

M-am hotărât să vând grădina din Săsciori şi două fâneţe ca loc de casă, ce le aveam moştenire lângă şoseaua principală. Am cumpărat la marginea Clujului, dincolo de gară, o clădire cu trei camere, destul de dărăpănată ca să mi-o pot permite şi să-mi mai rămână nişte bani.

Mă aflam pe holul Judecătoriei, venisem la un notar să-mi întăbulez casa şi era mare aglomeraţia. Trebuia să aştept redactarea actelor şi priveam plictisită lumea ce se perinda pe hol, fiecare preocupat de propriile-i probleme, ignorând până la anulare prezenţa celorlalţi.

Deodată l-am văzut, era el, Victor, nu încăpea îndoială!

- Victor! l-am strigat când încerca să-şi facă loc prin mulţime.

S-a întors surprins, căutându-mă din priviri. I-am făcut un semn cu mâna să mă localizeze.

- Mela!... Tu?... Mă bucur să te văd!

- Ce mai faci?

Mi-a prins braţul şi ne-am retras în nişa unei ferestre.

- Am un proces în Cluj, la Judecătorie. Tu ce faci aici? m-a întrebat aplecându-se asupra mea, atât cât mirosul lui de bărbat tânăr să-mi răscolească trecute amintiri.

- La notar, pentru un contract.

Am convenit să ne întâlnim pe la ora 14, la cofetăria Opera, în apropiere, să mai schimbăm câteva cuvinte.

Când am intrat, Victor, instalat deja la o masă mă aştepta. Avea pe masă un buchet din flori de grădină: gălbenele, margarete şi scânteioare. S-a gândit probabil că

revederea florilor pe care le creşteam în grădiniţa din faţa casei moşului va avea efect asupra mea. Ne readucea în trecut, pregătea o punte peste anii pierduţi.

Chelnerul s-a apropiat de noi şi ne-a întrebat ce am dori să servim, întinzându-mi o listă. Fără să o consulte, ca un obişnuit al localului, Victor a comandat două îngheţate profiterol şi două cafele.

„Profiterol" îngheţata adolescenţei! Nici vorbă, Victor ştia să declanşeze emoţii!

În vacanţe mergeam cu grupul nostru de prieteni să vizionăm câte un film la cinematograf în Sebeş, dădeam o tură pe centru şi prin parc, apoi ne opream la cofetărie.

Victor nu uitase nimic sau poate doar un amănunt insignifiant: despărţirea.

Încercam să-mi ascund tulburarea, aveam emoţii şi mă simţeam vulnerabilă.

S-a întors spre mine, evaluându-mă din priviri. Chipul lui iradia de bucuria reîntâlnirii.

- Mela! Ce surpriză să te întâlnesc!
- Şi pentru mine!
- Cât a trecut de când nu ne-am văzut?
- Şaptesprezece ani! am răspuns repede.
- Şaptesprezece? Nu se poate! Cum zboară timpul...
- Se poate...

„Aş fi vrut să-i spun că numărasem întâi fiecare clipă, apoi, minutele, orele, zilele, lunile, iar mai târziu, anii de când ne-am despărţit. Pentru mine timpul trecuse înnebunitor de încet. Seara, înainte să adorm mă gândeam la el, la mângâierile lui, la sărutul care îmi producea fiori. La visele ce mi-au rămas neîmplinite. Cei mai frumoşi ani ai mei îi petrecusem fiind nefericită.

Prea multă vreme am fost supărată pe mine. Pierderea mi se părea ireparabilă. Experienţa suferinţei pe care trebuie

să o trăieşti la un moment dat mi se părea nejustificată şi momentul ales de soartă nepotrivit. Aveam optspezece ani şi mi se părea că nu se va epuiza niciodată capitalul meu de durere sufletească.

Victor nu intrase în prima sesiune la facultate. Ca să nu îl ia în armată şi să mai poată da examen o dată în toamnă s-a hotărât să plece pe un şantier de construcţii. I-am trimis câteva scrisori, n-am primit nici un răspuns. În acelaşi an a murit bunica lui, părinţii au vândut casa din sat şi s-au mutat în Alba-Iulia. Am auzit că în anul următor a reuşit la Facultatea de drept în Bucureşti.

Sufeream din cauza despărţirii noastre, dar ştiam că trebuie să mă obişnuiesc cu acest lucru, nu aveam unde să îl găsesc. Dacă mi-ar fi venit ideea să-l caut la facultate în Bucureşti, bani de drum n-aş fi avut.

Şi chiar dacă m-aş fi dus la el, ar fi reînodat asta firul unei prietenii? Dacă el mă alungase din viaţa lui trebuia să am demnitate. Umilinţa, mai ales în dragoste e degradantă..."

- După ce îţi termini îngheţata, am putea ieşi să ne plimbăm puţin prin parc. Eşti foarte tăcută, nu mi-ai spus nimic despre tine, m-ai lăsat să vorbesc doar eu...

Da, vorbise doar el, despre procesele lui, schimbări la vârf în politică, nimic din ce aş fi vrut să aud, adică despre noi, despre mine şi el.

Aş fi vrut să-mi spună că nu a primit scrisorile mele, că m-a căutat în Cluj de mai multe ori şi tocmai plecasem acasă, iar colegele invidioase când m-am întors au omis să-mi relateze; că viaţa i s-a părut pustie fără mine, că a fost disperat când m-a pierdut, că m-a căutat şi fireşte nu m-a găsit în nici o femeie...

Când a sorbit din ceaşca de cafea privirea mi s-a oprit pe inelarul mâinii stângi, unde o verighetă masivă din aur îi marca starea civilă şi îi lua libertatea. Libertatea de a mai fii

cu mine.

- Te-ai căsătorit!

- Da, chiar astăzi se împlinesc şaisprezece ani.

Stăteam în braţele lui Victor, în camera de hotel şi zâmbeam fericită. Repurtasem ceea ce mi se părea o mică victorie. Victor, la cea de a şaisprezecea aniversare a căsătoriei îşi petrecuse toată ziua cu mine.

Simţeam că iubirea îi încolţise din nou în suflet. Trupurile noastre depăşiseră orice barieră, s-au regăsit ca după o îndelungată penitenţă şi s-au aruncat în neant. Când am coborât pe pământ mi se părea că venim de undeva de departe, din largul oceanului ca o corabie naufragiată ce regăseşte ţărmul; niciodată despărţiţi şi în veşnicie împreună...

- La ce te gândeşti? mă întrebă în timp ce degetele lui îmi urmăreau conturul sânilor, coborând uşor pe abdomenul plat.

- Spune tu întâi!

- Mă gândeam ce corp frumos ai! Ştii, m-am gândit de multe ori la tine, atunci când ţineam o altă femeie în braţe. Oare cum o fii Melania? Mă bucur că nu te-ai schimbat.

- Au fost multe femei?

- Multe, puţine, nici una nu era ca tine.

- De ce te-ai însurat?

- N-ar trebui să întrebi asta. Tu ai fost cea care ai plecat...

- Da, dar n-a fost voia mea... eu te iubeam, aşa cum ţi-am scris...

Victor respira prelung, cu un uşor şuierat şi l-am simţit cum a adormit fără să aştepte răspunsul meu. Poate pentru el lucrurile deveniseră clare în momentul când pentru mine începuseră să se agite, să mă tulbure nesiguranţa în care mă

zbăteam.

Îmi aminteam de noaptea pe care am petrecut-o împreună, prima noastră noapte de dragoste, cu multă vreme în urmă, în luna septembrie din anul în care eu reuşisem la facultate. Victor era deprimat, îmi reproşa că o să-l uit dacă voi merge în Cluj, la facultate. Spunea că îşi doreşte să fiu a lui, să îi dovedesc astfel că îl iubesc cu adevărat şi nu mă păstrez pentru alt bărbat.

Era ultima seară înainte de despărţirea noastră, el urma să plece pe şantier, eu la facultate şi m-am decis să îi dau dovada supremă a iubirii mele, să stau cu el o noapte întreagă.

Lucrurile se aranjaseră cum nu se putea mai bine, moşu plecase la târg la Teiuş şi urma să se întoarcă dimineaţa. Când s-a înserat, am pus mai multe haine în pat, sub pătură, dacă ar fi venit mai repede şi s-ar fi uitat pe fereastră să creadă că dorm.

Victor a venit la mine pe la zece seara, era o noapte cu lună plină şi a trebuit să intre prin grădină, ca să nu-l vadă cineva pe drum.

Pregătisem o cană de vin şi plăcinte. Am urcat sus în fân, dar nu ne-am atins de ele, nu ne era foame, eram flămânzi de iubire, de îmbrăţişări.

Niciunul din noi nu mai făcuse dragoste. Ne-am sărutat cu tandreţe, cu furie, prelungind la nesfârşit momentul în care aveam să fiu a lui, amândoi eram emoţionaţi şi neîndemânatici.

Imediat după ce s-a întâmplat şi Victor s-a desprins din îmbrăţişarea mea, gâfâind obosit, mi-am spus că de fapt nu a fost mare lucru şi nici nu era o experienţă pe care să îmi doresc curând să o repet.

Citisem că bărbaţii şi femeile erau diferiţi din punctul acesta de vedere, că simt fiecare în alt fel. Probabil că Victor

a fost foarte mulţumit, pentru că a adormit imediat. M-am cuibărit la pieptul lui, îmi era cald, îmi era bine şi am stat mult timp aşa, fără gânduri, doar cuprinsă într-o plăcută somnolenţă. Somnul m-a învăluit într-un târziu.

Dimineaţa, lumina zilei curioasă să ne găsească pe amândoi în fân şi-a strecurat razele de soare prin câteva ţigle sparte. Ne-am deşteptat amândoi speriaţi, cum se întâmplă când ai făcut o grozăvie de care nu vrei să se afle.

Căruţa era în şură, moşu venise şi îl auzeam cum scotea apa din fântână să adape calul.

Victor s-a ridicat din fân şi a vrut să coboare. Scara nu era nicăieri. S-a prins cu braţele de marginea podului, s-a lăsat în jos, a sărit şi a fugit pe unde venise seara trecută.

Eu am rămas cocoţată sus, nu aveam forţă să mă susţin în braţe şi îmi era frică să fac o săritură spectaculoasă în praful şurii fără să mă accidentez.

M-am învârtit o vreme căutând soluţii, n-am găsit nici una. Am stat şi am plâns, ghemuită în culcuşul care acum mi se părea străin.

Eram sigură că moşu ne văzuse, poate s-a urcat să ia o furcă de fân pentru animale şi a dat de noi dormind înlănţuiţi. Dacă aş fi putut coborî din pod, mi-aş fi făcut bagajul şi a doua zi plecam la Cluj fără să mai dau ochii cu el şi până aş fi venit în vacanţă poate ar fi uitat sau măcar s-ar fi obişnuit cu ideea şi m-ar fi iertat.

Afară se înnorase şi o ploaie măruntă cernea. Era frig şi rochia subţire de mătase pe care o îmbrăcasem ca să îl impresionez pe Victor, se lipea electrizată de corpul meu transmiţându-mi o senzaţie de piele de şarpe.

Oooo! Gândul că poate prin pod vor fi cuibăriţi şi pui de şerpi care împreună cu fânul au fost aduşi din luncă, mă înspăimântă şi îmi strecură fiori reci în lungul şirei spinării.

Când foamea, frica şi frigul s-au legat ca un laţ în jurul

meu şi l-am văzut printre ţigle pe moşu încuind poarta de la uliţă, semn că se pregătea de culcare l-am strigat să aducă scara. Moşu a venit, a sprijinit-o de pod şi a aşteptat. Am coborât ruşinată, vinovată. Când am ajuns jos, mi-a ars o palmă, cu toată puterea lui, de am simţit toate stelele din noapte plesnind ca un foc de artificii în capul meu.

Mai mult m-au durut însă vorbele lui, care mi s-au înfipt ca un cuţit în inimă:

- Tune naiba în neamul vost de muieri, eşti ca bună-ta, ca mamă-ta! Toate sunteţi nişte...

S-a urcat sus căutându-l pe Victor. Bineînţeles că nu l-a găsit şi toată furia lui a căzut din nou asupra mea.

- Să nu mai aud că ai de-a face cu el! Dacă era om de omenie stătea aci şi dădea piept cu mine să te apere. Nu-i om, care nu-şi apără femeia la greu şi tu eşti acum femeia lui! Am dreptate sau ba?

Lecţia pe care mi-a dat-o moşu, ar fi trebuit să-mi fie învăţătură de minte şi să mă prevină, doar că venise într-un fel prea târziu. Pentru că Victor a fost primul bărbat din viaţa mea, eu m-am considerat întotdeauna „femeia" lui.

În seara aceea mi-am făcut geamantanul şi noaptea am fugit de acasă. Am plecat cu Victor la verişoara lui în Reşiţa, cu gândul de a-mi găsi un serviciu din care să trăim amândoi. Ne făceam multe planuri, pentru viitorul apropiat: Victor urma să dea examen la facultate în primăvara următoare, până atunci vom închiria o garsonieră şi ne vom muta împreună. Nu conta că eu voi renunţa la studii, ideea că voi fi zi şi noapte alături de omul iubit mă făcea să exult de bucurie.

După o săptămână, cum, necum, moşu a aflat unde mă ascund şi a venit după mine. Victor era plecat la muncă, nici nu ne-am luat rămas bun, dar n-am îndrăznit să mă împotrivesc voinţei celui care mă crescuse şi m-am dus

spăşită acasă.

Cursurile la facultate începuseră de câteva zile şi am plecat la Cluj. I-am scris câteva scrisori explicative la Reşiţa, dar mi-au fost returnate cu menţiunea ,,necunoscut la adresă". Probabil plecase de pe şantier.

*****

Venisem acasă în vacanţa de iarnă deşi aş fi putut să merg într-o tabără studenţească. Gândul că poate Victor va veni în sat de sărbători, ştiind că eu sunt în vacanţă, mă făcea să sper într-o întâlnire, chiar dacă încălcam promisiunea ce o făcusem moşului de a nu-l mai vedea.

Mă simţeam foarte obosită, apatică. Îmi era dor de Victor, de îmbrăţişarea lui, zi şi noapte mă gândeam doar la el. Odată întoarsă acasă toate amintirile fierbinţi mi-au revenit cu intensitate şi focul lor îmi ardea inima.

- Te-ai îngrăşat, îmi spuse liţa Maria când îmi luă măsurile pentru o pereche de pantaloni, dintr-o stofă de lână cu ţesătură brăduţi, cum era la mare modă printre studente.

Mi-am cumpărat mai multe cupoane de materiale, trebuia să îmi reînoiesc garderoba, nu mă mai încăpea nici o haină, parcă intraseră toate la apă.

- Vă dă mâncare bună acolo! a afirmat liţa Maria cântărindu-mă din ochi.

- Da, am bursă şi nu mi-am vândut cartela, la cantină se găteşte foarte bine.

- Asta o fi explicaţia, murmură bătrâna.

- Vă gândiţi la altceva? am insinuat eu puţin neliniştită, pentru că aveam şi eu o idee care mi se înşurubase de ceva vreme în cap.

- Mă gândesc, dacă mă uit bine la tine!

Liţa Maria nu era străină de aventura mea cu Victor, desigur moşu o discutase cu ea.

- De când nu ţi-a mai venit ciclul? mă chestionă privindu-mă printre gene.

Ciclul era o problemă despre care nu se discuta în casă, mă feream cu toată pudoarea de moşu şi îmi ascundeam slăbiciunile femeieşti, lucrând mai mult în gospodărie pentru ca moşu să nu bănuiască zilele în care eram indispusă.

- De vreo lună, am minţit.

Mi se mai întâmplase şi altădată să nu-mi vină la termen, dar nu era nici un motiv de îngrijorare ca acum.

- Ai avut greţuri, te-ai simţit mai obosită în ultima vreme? insistă liţa.

- Da, mi-a fost tare rău dimineaţa, m-am gândit că poate din cauza mâncării. Şi mi-e somn, aş dormi toată ziua!

Liţa Maria tuşi încurcată. Se vedea că ajunsese la o concluzie ce nu îi convenea.

- Arăţi de parcă ai fii în trei luni! Exact aşa arăţi! Cum de nu mi-am dat seama? Mă uit la ochii tăi înconjuraţi de cearcăne maronii, la sânii umflaţi!

Mi-am acoperit instinctiv pieptul cu braţele.

- Nu se poate să fiu! Mi-am pus întotdeauna o aspirină, iar el a avut grijă!

Nu eram chiar atât de sigură că lucrurile se întâmplaseră întocmai, dar nu voiam să accept că aparenţele deveneau certitudini. Mă mai amăgeam.

Când eşti tânără te gândeşti că numai ţie nu ţi se poate întâmpla. Nu mă puteam baza pe calendarul care îl ţineau toate femeile din pricina ciclului neregulat şi-mi aminteam că uneori Victor fusese extrem de nerăbdător. Oricât aş fi cântărit lucrurile, problema unui copil nu se punea în ce ne priveşte. Dacă totuşi ar fi adevărat, ce s-ar întâmpla cu mine?

- Nu încape nici o îndoială, confirmă din nou liţa Maria, de parcă aveam eu nevoie de siguranţa ei.

M-am simţit dintr-odată mică şi extrem de vulnerabilă.

- Să nu-i spui moşului! Te rog să nu-i spui! am rugat-o ca pe vremea când eram copil şi făceam vreo prostioară. O să mă strâng cu un brâu şi nu o să-şi dea seama, nici tu nu ţi-ai dat!

- Vai de mine şi de mine! Cum să-i spui? O să vadă el când ,,face ochi". E un copil în tine şi vine o vreme, oricât te-ai strânge, când va vrea să iasă la lumină! Tot va trebui să afle!

Liţa mă privea, faţa i se umbrise de parcă o mare nenorocire se abătuse asupra noastră.

Mi-aş fi dorit mai degrabă să o văd furioasă, să mă certe. Aş fii început să plâng şi toată tensiunea acumulată în mine s-a fi revărsat, m-aş fi calmat. Toată nesiguranţa de două luni încoace, aşteptarea semnelor care să-mi aducă ciclul şi să pună capăt îndoielii, se spulbera, rămânea adevărul, gol-goluţ; sarcina devenea certitudine prin cuvintele liţei Maria.

- Eşti groasă!

- Nu ştiu ce să zic, am încercat eu să bat în retragere.

- Să nu mă minţi! Să nu zici că habar n-ai avut şi nu te-ai gândit că dacă ,,te joci cu focul s-ar putea să te arzi"!

Am tăcut, nu mai era nimic de spus.

- Victor ştie? mă întrebă privindu-mă în ochi să nu-i scape reacţia mea. Aş zice că nu!

- Nu ştie. Nu i-am scris, am minţit, acoperindu-l. I-am promis moşului că nu mai iau legătura cu el. Dar am sperat că de sărbători va veni în sat şi ,,întâmplător" ne vom întâlni atunci.

- Eu zic că în situaţia în care eşti poţi să îţi calci promisiunnea şi să îi spui. Să ştie şi el, doar nu l-ai făcut singură! Părinţii lui au vândut casa şi s-au mutat în Alba-Iulia, nu mai au neamuri în sat, nu văd ce treabă mai poate

avea pe aici!.

- Mai are prieteni, colegi de şcoală, poate totuşi vine. Poate mă caută el. Ştie că avem vacanţă.

- Şi dacă ar fi aşa, ce aştepţi de la el?

La întrebarea asta chiar nu mă gândisem. Niciodată nu am discutat cu Victor să îşi ia un serviciu şi să mă întreţină el pe mine. Nu avea încă armata făcută, nu cred că-i trecuse măcar prin minte că ar trebui să se căsătorească.

În clasa a VIII-a am jucat într-o piesă de teatru în care Victor interpretase rolul unui judecător, îmbrăcat în robă. Îşi jucase rolul cu foarte multă convingere, încât după reprezentaţie chiar l-am întrebat:

- Ţi-am descoperit o trăsătură de caracter pe care nu ţi-o cunoşteam. Eşti implacabil. Aşa o să mă judeci şi pe mine dacă aş greşi cu ceva faţă de tine?

Acela se pare că a fost momentul în care se hotărâse să dea examen la drept şi să intre în justiţie. Îşi descoperise visul şi dorea cu orice preţ să îl împlinească.

- Va trebui să renunţ la facultate ca să îmi cresc copilul, i-am răspuns liţei.

- Deci a avut dreptate Androne şi te-a avertizat: nu te poţi bizui pe Victor. De ce ai mai fugit cu el?

- Pentru că îl iubeam. Nu voiam să ne despărţim aşa cum s-a întâmplat când ne-a luat moşu scara. Victor mă iubea, de aceea mi-a şi cerut să fiu a lui, ca să aibă dovada.

- Şi la ce ţi-a folosit?

Avea dreptate. Cu sau fără dovadă Victor mă părăsise.

Lucrurile începeau să se complice şi să ia o turnură neaşteptată. Pentru mine, situaţia în care mă aflam era pur şi simplu halucinantă. Nu îmi doream să nasc un copil în câteva luni.

Viitorul ni-l stabilisem în cele mai mici detalii pe vremea când fugisem la Reşiţa. Eu urma să termin facultatea

peste şase ani, Victor dacă reuşea, va studia patru ani, ne vom căsători înainte de repartiţia lui ca să prindă un post bun poate chiar la Judecătoria din Cluj, pentru că eu voi mai fi un an studentă; vom primi o garsonieră de la Primărie, vom face rate la CAR ca să o mobilăm şi apoi îi voi spune lui Victor că vom avea un copil. Iar el va fi foarte fericit.

Doar că ,,socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg" de astă dată soarta aranjase ca lucrurile să se împlinească în sens invers. Începeam cu copilul, Victor nu mai era interesat de mine, iar eu mai aveam şase ani de studiu în faţă. Ba nu, mă aflam pur şi simplu în aer.

Liţa Maria, mă privea îngrijorată:

- Nu văd nici o ieşire din necazul ăsta. Androne nu va fi de acord să te măriţi cu Victor. Faptul că te-a necinstit în casa lui şi apoi a plecat salvându-şi pielea i se pare de neiertat. Dacă atunci ar fi rămas şi te-ar fi cerut de nevastă, poate îi dădea un pumn, doi, ca între bărbaţi, dar ar fi fost un om de onoare, v-aţi fi luat şi apoi treaba voastră.

- Eu zic să mai aştept câteva zile.

Eram convinsă că moşu m-ar alunga de acasă, iar el s-ar stinge de ruşinea pe care ar trebui să o suporte. Cum ar mai ieşi între oameni, cum ar mai merge pe stradă, la târguri, la biserică ştiind că toată lumea numai despre asta vorbeşte pe la spatele lui, confirmând zicala că ,,aşchia nu sare departe de butuc" cu trimitere desigur la buna Sina.

Mă gândeam să o rog pe Miuţa să se intereseze dacă nu l-a văzut cineva pe Victor prin sat.

Miuţa se angajase contabilă la CAP, avea foarte mult de lucru la birou, liţa Maria mi-a zis că o vede numai seara târziu întorcându-se de la muncă.

Eram acasă de două zile, nu ne întâlnisem, ceea ce mi se părea cu totul neobişnuit să nu vină pe la mine, mai ales

că nu ne-am văzut din vară.

A treia zi n-am mai avut răbdare şi m-am oferit să merg eu la magazin să cumpăr zahăr, cu gândul să o caut la serviciu. Am găsit-o tristă şi plânsă, nu mai era ,,căprioara" de altădată. Se afla singură în birou, mi-am tras un scaun alături şi chiar dacă ardeam de nerăbdare să mă sfătuiesc cu ea ce hotărâre să iau în privinţa sarcinii nu am putut să nu-i remarc schimbarea.

- Miuţa, spune-mi ce e cu tine?

- Dorin, fratele meu e foarte bolnav.

Se apropie de mine, deşi eram doar noi două în birou şi îmi şopti la ureche:

- Fratele meu e pe moarte!

- Nu se poate, tu Miuţa! Ce vorbeşti? Se va face bine! Nu are nici douăzeci de ani!

- Nu se mai face, vino să-l vezi!

N-am apucat să-i mai răspund, şeful ei a intrat în birou şi ne-a aruncat o privire nu tocmai prietenoasă.

- Trec deseară pe la tine, i-am mai spus şi am ieşit afară, bulversată.

Trebuia să mă lămuresc de ce era prietena mea atât de supărată şi când s-a înserat am sunat la soneria de pe stâlpul porţii lor. N-a venit nimeni, am apăsat clanţa şi poarta s-a deschis. Era descuiată.

Am intrat în curte şi m-am dus direct spre bucătăria din spatele casei. Lumina era aprinsă, mama ei stătea pe un scăunel în faţa sobei, cu coatele pe genunchi şi capul sprijinit în palme. Pe foc nu fierbea nici o oală cu mâncare, geamurile nu erau aburite.

Am bătut la uşă şi a tresărit. Când am intrat în cameră s-a înecat de plâns încercând să-mi spună ceva. Atunci m-a ajuns din urmă Miuţa şi m-a prins de braţ.

- Hai să mergem sus la mine.

Am urcat scările de la casă şi în holul îngust ce preceda cele două camere m-a izbit un miros puternic de boală, de medicamente.

- Vrei să-l vezi? m-a întrebat cu glas şoptit.

Am aprobat din cap. M-a condus în camera de la stradă. Între aşternuturi am zărit umbra lui Dorin, pe care-l ştiam ca un băiat frumos, înalt, bine făcut, şaten, varianta masculină a Miuţei, semănau ca doi fraţi gemeni.

- Îi fac morfină! mi-a spus.

- În vară l-am văzut, ne-am întâlnit pe stradă, se plimba cu o fată şi era sănătos, auzisem că pleacă în armată. Ce s-a întâmplat?

- S-a certat cu prietena lui şi n-a vrut să mai fie împreună. Mama crede că i-a făcut farmece. Zice că fata tare mult a insistat să se mai vadă o singură dată şi când s-au despărţit după ce au dat mâna, Dorin a simţit aşa o furnicătură în braţ şi mâna l-a durut tot mai tare în zilele următoare, apoi a început durearea de cap care l-a adus în starea asta.

- Nu se poate! Eu nu cred prostiile astea. Tu crezi?

- N-am crezut. Doctorii nu i-au găsit nimic şi el e tot mai bolnav pe zi ce trece. Nu mai ştiu ce să cred...

Ne-am dus în camera Miuţei şi toată seara am stat alături povestind numai despre Dorin, ca la un priveghi.

Când m-am ridicat să plec, Miuţa m-a întrebat:

- Ce-ai vrut să-mi spui? Era ceva important?

- Nu. Nu era important.

Mergeam pe stradă şi plângeam. Mi-am dat seama că în afară de pierderea definitivă a cuiva drag, nimic nu mai are importanţă. Pentru orice altceva mai există o speranţă.

Sărbătorile de iarnă, altădată cel mai important eveniment din vacanţă, mă găseau într-o febrilă aşteptare.

Eram tot încordată, ca o pisică la pândă, atentă la orice

mişcare pe stradă. Am împodobit bradul pe care mi-l adusese moşu de la munte şi am ajutat-o pe liţa Maria să pregătească cozonaci, prăjituri, dar când a fost vorba de sarmale, mirosul lor m-au făcut să-mi vină rău şi liţa le-a pregătit singură. Eu mi-am pus un scaun la fereastră şi urmăream trecătorii pe stradă cu speranţa că îl voi vedea pe Victor. Trebuia să-l văd când trece, mă gândeam că de teama de a da ochi cu moşu nu va îndrăzni să intre în curte, însă va da ture pe drum sperând că voi ieşi eu.

S-a înserat, becurile s-au aprins pe stâlpi, în lumina gălbuie primii fulgi de zăpadă dansau. Colindătorii au pornit pe la casele oamenilor să vestească bucuria naşterii lui Iisus.

Câţiva băieţi şi fete, foşti colegi de liceu din grupul nostru au venit cu colinda. Ne-am bucurat să ne regăsim, erau în aceeaşi formaţie, adică aceleaşi perechi: Maxim cu Ioana, Manu cu Lucica şi Cornel cu Neli. Doar Victor şi cu mine lipseam ca să fie grupul complet.

Nici unul din ei nu a făcut vreo aluzie că sunt singură. M-au chemat să mă alătur lor să colindăm mai departe. Dacă ar fi fost şi Victor cu cea mai mare bucurie m-aş fi dus, dar aşa inima mea era grea de tristeţea pe care mă străduiam să o ascund; cine ştie, poate mă mai pufnea şi plânsul amintindu-mi ceva şi le stricam tot cheful.

Când au plecat, Cornel a mai zăbovit în urma celorlalţi şi mi-a povestit că de dimineaţă s-a întâlnit cu Victor prin Alba, era cu un grup de băieţi şi fete, hotărau unde să facă revelionul.

- Nu te-a întrebat de mine? l-am descusut neliniştită.

- Nu, dar i-am spus eu că eşti acasă şi ar fi frumos să vină în sat, toţi am fi bucuroşi să ne întâlnim în seara asta de Ajun în vechea formulă, să mergem la colindat. Părea iritat când i-am pomenit numele tău. Poate greşesc, dar mi s-a

părut schimbat.

- În ce fel?

- Cred că nu era singur... era cu o fată.

- Şi ce răspuns ţi-a dat?

- Că e foarte ocupat şi nu are timp.

M-am întrebat adeseori cum am putut să mai zâmbesc, să nu las să se vadă nimic din durerea ce mă sfâşia.

Atunci a fost cu adevărat prima oară când am simţit că viaţa mea s-a terminat. Aveam optsprezece ani şi nu-mi doream să mai trăiesc. Cum să îi mărturisesc moşului că voi avea un copil din flori? Mai bine s-ar fi despicat pământul în faţa mea şi m-ar fi înghiţit pe loc! Copilul însemna înainte de toate ruşinea de a fi păcătuit. Dacă aş fi trecut peste asta, devenea o povară, o răspundere, pe care nu eram în stare să mi-o asum singură.

Credeam că trăiesc un coşmar din care speram să mă trezesc. Zilele treceau şi nu se întâmpla nimic neaşteptat să-mi rezolve situaţia. Mi-era tot mai greaţă dimineaţa. După-amiaza adormeam pe la ora patru. Noaptea mă trezeam, puneam un scaun la fereastră şi priveam pe strada pustie.

Era o iarnă uscată, Gerul Bobotezei legase cu lanţuri poalele norilor de zăpadă. Speram zadarnic să ningă, să se facă lunecuş, să mă dau pe gheaţă şi alunecând să cad, să-mi zdruncin toate măruntaiele inclusiv cele care ţineau ,,mormolocul" captiv în interiorul trupului meu.

Deocamdată îmi imaginam că nu e încă un copil, ci doar un ovul fecundat, pe care îl purtam urmând să se hrănească din trupul meu până când va veni sorocul ca să se nască un Victoraş. Urma să-i port singură de grijă ani şi ani sacrificându-mi viaţa spre binele lui până va fi suficient de matur şi de revoltat să-mi reproşeze că l-am crescut fără tată şi destul de indiferent cât să lase însărcinată o altă fată cerându-i dovada iubirii... şi fata va naşte un nou Victoraş

şi tot aşa... vorba aceea: ,,aşchia nu sare departe de butuc". Atunci mi-a trecut prin minte o idee de a salva lumea:

,,Acest neam de Victoraşi trebuia să îşi curme stirpea! Nici o femeie nu va mai fi nenorocită, nu, cât îmi stătea mie în putere să aleg!"

M-am dus hotărâtă la liţa Maria. Era în tinda casei, sprijinită cu coatele pe masa din faţa ferestrei şi citea dintr-o carte de rugăciuni.

- Liţă Maria, trebuie să mă ajuţi. Dacă nu scap de pacostea asta îmi pun capăt zilelor! Uite, acolo în şură mă atârn!

Liţa Maria s-a speriat. O asemenea ruşine ar fi fost dublă pentru Androne Medrea! Nepoata lui însărcinată să atârne în ştreang! Un blestem prea greu pentru ca mintea olarului să nu o ia razna. De negândit.

Bătrâna era lividă la faţă. M-a prins în braţe şi m-a strâns la pieptul ei:

- Alungă ceasul slab! Doamne fereşte! Doamne nu ne lăsa!

- Mă ajuţi? Dacă nu mă ajuţi găsesc eu pe cineva, nu-mi pasă ce o să-mi facă, nu-mi pasă dacă mor!

Liţa Maria tremura. Nu ştiu dacă se temea de moşu, de conştiinţa ei sau de grozăvia păcatului ce avea să o urmărească toată viaţa şi mai departe, în moarte. Ea iubea copii, îşi dorise să aibă unul al ei, dar nu se încumetase să păcătuiască, să-l facă fără cununie.

Trebuia să devină cu bună ştiinţă complice la o mârşăvie? Acum la bătrâneţe? Nu-i dădeam de ales.

- Vorbesc cu moaşa, da să nu spui la nimeni!

- Nu spun, nici la Miuţa nu i-am spus.

- După ce se întunecă afară să nu mă vadă careva, mă duc la ea şi îi bat în fereastră. Numai să vrea, că se teme, o fost cercetată de un procuror când o murit a lui Neaga

nevasta...

De data asta m-am albit eu la faţă. M-am spijinit de perete: „mie nu mi se poate întâmpla ce e mai rău”.

- Promite-i bani. Îmi vând cartela până la sfârşitul anului, îi trimit în fiecare lună 300 de lei, 1500, am oferit eu tot ce puteam.

- Numai să vrea... da tu din ce mai trăieşti?

- Predau ore de desen la câţiva elevi, o să iau de la o asociaţie de bloc scările să fac curăţenie.

- Vai de mine şi de mine! Să nu te cunoască cineva, să-l faci de ruşine pe Androne în sat! se sperie liţa Maria.

- Nu va afla, fii liniştită!

- Androne e tare mândru că tu eşti studentă, să audă că ai ajuns să speli pe jos pentru unul de-a lui Ordean? Sau să zică lumea că e aşa zgârcit de nu-ţi dă bani? Lasă că te împrumut eu şi o să mi-i dai când vei avea.

Mă întrebam dacă întotdeauna femeile trebuie să plătească singure pentru toate lucrurile făcute împreună cu bărbaţii. Răspunsul era afirmativ şi îmi amintea o întâmplare din clasa a VI-a când într-o iarnă Victor încercase să mă prindă şi să mă frece cu zăpadă, aşa cum făceau băieţii mai mari. Era un motiv de a ţine o fată în braţe, strâns, cât mai strâns şi cât mai multe clipe, până o freca bine pe faţă cu bulgărele rece de omăt. Am alergat în holul de la intrarea în clasă, am închis uşa şi m-am proptit în ea cu toată puterea să nu-l las să ajungă la mine. M-au mai ajutat câteva fete. Victor împingând să intre s-a apăsat cu cotul în unul din cele patru ochiuri de geam ale uşii, care a cedat, spărgându-se. Dirigintele după ce a ascultat întâmplarea a decis ca eu să plătesc geamul spart, 4,50 lei. Într-o lume condusă de bărbaţi numai femeile plătesc pagubele.

Moaşa s-a învoit pentru 2000 de lei, achitaţi pe loc. Nu aveam banii. Liţa Maria m-a împrumutat din economiile ei

pentru îngropăciune. Tot o înmormântare era şi asta, mai urgentă, a ei putea să mai aştepte, n-avea nici o grabă să moară!

- Ai întrebat-o ce o să-mi facă? am încercat să o descos pe liţa Maria. Va curge mult sânge? Mi-e frică de sânge!

A mai trecut o săptămână, până să fiu singură acasă şi să avem o oarecare siguranţă că vom putea înfăptui în linişte ce ne-am gândit, fără să afle moşu. Ocazia s-a ivit când nici nu mai speram pentru că era iarnă şi nici un motiv nu îl îndemna să plece de acasă, nici târguri nu erau. S-a întâmplat să moară un vecin şi s-a dus la priveghi. Obiceiul era ca patru bărbaţi să-l privegheze pe mort până se lumina de ziuă, în timp ce ai casei frânţi de oboseală se odihneau. Ca să le treacă timpul mai uşor jucau toată noaptea cărţi.

Profitând de întâmplare, Liţa Maria i-a bătut din nou moaşei în fereastră, semn că se poate furişa la noi, să ne punem planul în aplicare.

Moaşa a venit la noi prin grădină, tot noaptea ca şi Victor. Necazurile intră pe uşa din spate la adăpostul întunericului, să nu ştie nimeni că te pândesc...

Tremuram de frig şi de frica a ceea ce urma să mi se întâmple. Mă simţeam neliniştită, agitată, spaima intrase în sufletul meu şi se împrăştiase în toate ungherele trupului. Îmi aminteam cazurile unor fete sau femei din sat despre care se vorbea numai în şoaptă, care nesocotiseră ca şi mine pericolul unei întreruperi de sarcină şi plătiseră cu viaţa.

Încercam să mă ţin tare, să nu leşin, mai ales când am văzut că moaşa scoate din geanta ei ponosită o sârmă îndoită la capăt şi o băşică rotundă cu un furtun subţire, grea de lichidul ce îl avea în ea.

Moaşa mi-a spus să mă întind pe pat, mi-a ridicat cămaşa şi i-am simţit mâinile reci pe pulpe. Îmi încleştasem degetele în cearceaf, am închis ochii şi m-am încordat, ţinându-mi

respiraţia în aşteptarea durerii.

- Nu te încorda, nu te încorda! striga moaşa cu glas răguşit. Lasă burta moale!

Palma ei grea mă plesni fără milă peste abdomenul dezvelit.

- Respiră rar să te aud! Nu te doare!

Mi-am deschis pumnii şi am încercat să respir rar, să mă liniştesc. Am căutat-o cu privirea pe Liţa Maria, nu era nicăieri, ieşise din cameră; eram numai eu, dezvelită, cu moaşa hâdă la marginea patului, răscolind cu degetele îngălbenite de tutun cele mai intime părţi ale trupului meu înfricoşat.

Îmi muşcam buzele să nu strig de durere şi mă rugam să se sfârşească chinul. Simţeam obiectul metalic cum răzuie în mine şi aş fi vrut mai degrabă să mor decât să mai îndur. Nu ştiu dacă durerea era mai puternică sau spaima. Am scos un ţipăt şi Liţa Maria, care am înţeles că păzea pe dinafară, a deschis uşa să vadă ce s-a întâmplat. A venit lângă mine şi mi-a pus mâna pe frunte.

Moaşa îşi strângea ustensilele şi le împacheta într-un prosop vechi. Când a luat banii de la liţa Maria m-am întors spre ea şi am văzut că îi număra încet, cu un fel de satisfacţie. Avea mâinile mari, cu pielea crăpată în mici fisuri şi unghiile tivite cu o linie de negreală.

- Gata? am întrebat neîncrezătoare şi plină de speranţă.

Liţa Maria mă înveli cu plapuma şi o conduse pe moaşe afară. Când reveni lângă mine răsuflă uşurată.

- Bine că nu s-a întors Androne acasă, am stat cu inima cât un purice de teamă. Îmi clănţăneau dinţii în gură, nu ştiu dacă de frică sau de frig. Acum, după ce mai pun un lemn pe foc mă duc şi eu acasă la mine. Moaşa zice că numai mâine vei avea hemoragie.

Nu scoteam nici un sunet, stăteam sub plapumă, cu

ochii închişi şi îmi doream ca liţa Maria să plece mai repede, să rămân singură.

Poate de-a lungul vieţii am simţit de multe ori lipsa mamei, dar niciodată atât de acut ca în seara aceasta. Cele două femei, două străine, preocupate să rezolve mai repede ceea ce le afecta direct; una să încaseze mai repede banii şi să plece, cealaltă să o vadă plecată pe prima, n-au simţit nimic din zbuciumul şi durerea mea, n-au simţit primejdia în care mă aruncam cu inconştienţa tinereţii.

Mama! Sigur pe mama ar fi durut-o suferinţa mea şi nu m-ar fi lăsat să îmi risc astfel viaţa.

Pe moment nu mă durea nimic, dar simţeam o goliciune de parcă fusesem spălată pe dinăuntru cu o licoare greu mirositoare. Am adormit istovită, sperând că a doua zi, atunci când mă voi trezi totul să se fi terminat cu bine.

Aşa a şi început să-şi facă efectul, în vis.

M-am trezit săgetată de o durere puternică în pântece.

Transpiraţii reci îmi îmbroboneau fruntea şi mă scuturau frisoane. Mi-era când cald, când frig, mă dezveleam şi mă acopeream zbuciumată. Am simţit un val puternic, cum îmi umezeşte pulpele şi apoi m-am liniştit.

În scurt timp au început din nou frisoanele. M-am ridicat să-mi caut un alt prosop cu care să-mi stăpânesc hemoragia, să-mi schimb cămaşa pătată şi udă de transpiraţie.

Am privit afară pe fereastră şi în lumina becului uitat aprins în curte am văzut cum se zbenguiau fulgii de zăpadă. Mi-a trecut prin minte că cele mai multe dorinţe ni se împlinesc prea târziu, când nu mai sunt o binecuvântare ci o amară aducere aminte a unei bucurii pierdute.

Teracota era incinsă şi aerul tot mai fierbinte în camera mică. Fierbinte eram şi eu, simţeam că ochii îmi ard sub pleoapele obosite.

Mi-am luat capotul, m-am învelit în el, apoi cu paşi

nesiguri am ieşit în cerdac să-mi răcoresc în gerul nopţii arşiţa ce mă învăpăia. Respiram cu nesaţ răcoarea umedă a întunericului şi cristalele fulgilor se topeau pe pielea mea fierbinte înfiorându-mă cu răceala lor.

Am apucat să văd cum cerul se învârteşte deasupra mea şi fluturii albi se răsucesc într-un vârtej ameţitor, mă înveleau din toate părţile şi mă acopereau. Gândul că trebuie să mă ridic, să mă întorc în casă, se îndepărta de mine; mi-era prea bine, ca înt-un vis din care nu mai vrei să te trezeşti. Trupul meu îşi găsise liniştea şi sufletul împăcarea.

*****

Şoapte, mai multe şoapte am auzit înainte de a deschide ochii şi m-am gândit că nu sunt singură. M-am bucurat că mai este cineva cu mine, întotdeauna mi-a fost teamă de singurătate.

Apoi, ca într-un film derulat cu încetinitorul mi-a revenit în minte oroarea nopţii trecute, mâinile murdare ale moaşei şi grozăvia faptei mele. Am revăzut sângeriul păcatului meu acoperit de pătura albă de omăt, pe care aş fi vrut-o atât de deasă, încât să nu iasă niciodată la iveală. Eram din nou în pat, învelită cu plapuma şi purtam pe mine o pijama groasă de finet în locul cămăşii de noapte.

Am oftat adânc, simţind că port greaua povară şi m-am întors într-o lume unde va trebui să dau socoteală de ceea ce am săvârşit.

Deasupra, pe tavanul din bârne de lemn, becul lămpii fusese învelit în hârtie albastră şi lumina odihnitoare învăluia camera. M-am mişcat şi scârţâitul patului a atras atenţia asupra mea. Am auzit paşi şi am desluşit vocea răguşită a moşului străduindu-se să vorbească în şoaptă. Era uşor guturală şi neliniştită.

- Ninge, ninge de două zile întruna! Zăpada are aproape

un metru! spunea moşu, apropiindu-se de patul meu.

„Care două zile? Abia a început să ningă, mi-am zis."

Pe frunte mea, mâinile lui calde şi aspre s-au aşezat întrebătoare.

- Nu mai are febră! l-am auzit rostind uşurat.

Aş fi putut deschide ochii, să-i înlătur temerile, dar nu îndrăzneam. Mai mult ca sigur aflase şi-mi era atât de ruşine că aş fi vrut să se crape mai degrabă pământul şi să mă înghită, decât să-i întâlnesc privirea. Vorbea cu cineva aflat la masă.

- Noroc că m-am întors acasă pe la miezul nopţii, dacă stăteam la priveghi până se lumina de ziuă era de rău. Am avut toată seara aşa o nelinişte în mine, parcă mă impingea ceva să mă ridic de pe scaun şi să plec acasă. De la o vreme n-am mai putut răbda şi le-am zis: „Io mă duc că mă trage aţa acasă" - „Mai stai mă Androne, ziceau ei şi îmi turnau să beau!" Io, nu şi nu! Ş-am plecat. Îngerul bun o fost cu mine, de mai stăteam o găseam pe Mela dimineaţa îngheţată. În curte, când m-am apropiat de prispă, văd o movilă... nepoata mea... o acoperise zăpada şi era rece ca sloiul!

- Are pneumonie. Voi veni din şase în şase ore să îi fac penicilină.

Am recunoascut vocea. Era a doctoriţei de la dispensar. Mi-a făcut o injecţie, ce mi-a scos un ţipăt de durere. Doare a naibii de rău injecţia cu penicilină!

Moşu a ieşit să o conducă până în stradă.

A întârziat vreme îndelungată, iar când am auzit deschizându-se uşa, am simţit un miros plăcut de supă de pui. Mi-a pus farfuria pe scaunul de lângă pat şi m-a ajutat să mă ridic în şezut.

- Ţi-am făcut o supă cu tăiţei să prinzi puteri. Hai să mănânci.

Moşu ştia, dar nici urmă de reproş nu desluşeam în

glasul lui. Era bucuros că scăpasem cu viaţă.

Am prins mâna lui aspră cu palmele mele şi am ţinut-o aşa mult timp. Simţeam cum de la el îmi vine căldura şi puterea şi eram tot mai conştientă de faptul că viaţa mea tânără a crescut din el ca o mlădiţă din trunchiul bătrân al unui copac. Mi-am amintit de nucul din spatele şurii care tot aşa avea o crenguţă tânără răsărită dintr-o rădăcină de suprafaţă.

- E fără nici un rost. De ce nu tai mlădiţa asta tânără? îl întrebam uneori.

- Nucul ăsta l-a sădit tata când m-am născut eu şi are anii mei. E un soi bun cu nuci mari din cele cu coaja subţire. E bătrân... Ne vom usca împreună. Dar din el va rodi altul, de acelaşi soi bun...

- Cred că am aţipit! mi-a spus Victor, s-a aplecat şi m-a sărutat pe buze, trezindu-mi dorinţa de a-l strânge din nou în braţe. Despre ce vorbeam?

- Ţi-am scris şi ţi-am explicat. N-am primit nici un răspuns de la tine.

- Nu mai ştiu, e mult de atunci! Hai să ne îmbrăcăm acum, să nu răceşti. Nu mai contează!

Pentru mine conta. Victor purta pe mâna stângă un simbol care îmi reamintea mereu că nu eu sunt ,,femeia" lui. Verigheta masivă din aur ar fi trebuit să-l lege de mine. Atunci întradevăr n-ar fi contat.

- Săptămâna viitoare, tot marţi, am proces, după ora 11 te aştept în parcul din spatele Operei. Ne vedem atunci!

În mod normal ar fi trebuit să răspund cu una din acele fraze incolore ce nu spun nimic concret: ,,Nu ştiu dacă sunt liberă", ,,Ne mai auzim la telefon", Sper să nu intervină altceva important". Aş mai fi avut timp de gândire, să analizez situaţia mea şi mai ales să văd dacă eram conştientă

în ce mă băgam din nou.

Să fiu mai prudentă. Nu trebuia să mă reîndrăgostesc de el, să fac din nou aceeaşi greşală. Dacă măcar ar fi fost liber, aş fi crezut că destinul ne-a pregătit întâlnirea, că ne-a fost sortit să ne regăsim pentru a rămâne împreună.

Asta ar fi trebuit să fac, dar am simţit că ardeam de dorinţa de a fi din nou cu el.

N-a fost nevoie decât să mă strângă în braţe, să mă sărute şi avea toate circumstanţele atenuante pentru modul cum m-a părăsit. Mai mult, nici nu-mi puneam întrebarea de ce nu m-a căutat? Dacă nu ne-am fi întâlnit întâmplător putea să mai treacă şaptesprezece ani sau viaţa întreagă şi n-am mai fi ştiut nimic unul despre celălalt. El oricum, cred că n-ar fi avut nici un regret.

Viaţa mea, atât de meticulos organizată luase un curs nou într-o singură clipă; clipa când l-am văzut strecurându-se prin mulţime. Dacă nu mi-aş fi îndreptat atunci privirea spre uşă, acea fisură în falia existenţei mele nu ar fi avut loc.

Ştiam de acum că mă voi duce de câte ori mă va chema. Ştia şi el, fără îndoială. Voi începe din nou să număr zilele, orele, până voi fi din nou în braţele lui.

Întotdeauna am avut convingerea că dragostea nu reprezintă acelaşi lucru pentru un bărbat sau pentru o femeie. Dacă pentru o femeie e însăşi povestea vieţii ei, un roman ce are doar două personaje principale, două jumătăţi ale unui întreg ce se caută şi se găsesc pentru a rămâne veşnic împreună; pentru un bărbat dragostea e numai o aventură, un capitol.

Ar fi trebuit să-mi pun întrebarea câte capitole are povestea de iubire a lui Victor? Pentru că mi se pare nedrept ca un bărbat să retrăiască cu mai multe femei toate emoţiile pe care credeam că doar mie mi le datora. Ştiam că fusesem

prima lui iubire şi mă amăgeam cu ideea că voi fi şi ultima.

Uneori aş fi vrut atât de mult să renunţe la „scârba" de nevastă-sa (cum o eticheta), ca să rămână cu mine! Era nefericit, mă dorea, îmi spunea că mă iubeşte... Simţeam că nu l-am aşteptat atâţia ani degeaba, am fost răsplătită pentru răbdarea mea.

Toate reparaţiile la casă pentru amenajarea atelierului de porţelan nu au durat mai mult de trei luni, inclusiv construirea cuptorului de ardere; timp în care mi-am conceput şi realizat mai multe modele originale şi le-am dat unui muncitor pe care îl cunoşteam de la „Iris" să-mi facă formele din ipsos pentru turnare.

Găsisem la Liţa Maria mai multe bibelouri vechi, din porţelan, pe care le păstra de la bunica ei. Erau deosebit de frumoase şi de gingaşe, mă gândeam să remodelez figurine în acelaşi stil.

Nu mă gândisem să-mi protejez în vreun fel prototipurile şi dacă m-aş fi gândit, nu prea aveam cum, legislaţia la noi era destul de anagramată, greoaie, pentru înregistrarea dreptului de autor. Dura foarte mult timp şi mulţi bani, iar eu mă grăbeam să-mi pornesc afacerea.

M-am bazat pe buna credinţă a muncitorului, căruia îi plătisem o sumă mare, pentru unicate. Înainte ca modelele mele să iasă din procesul de fabricaţie, pe piaţă au apărut aceleaşi bibelouri executate de alte ateliere.

În loc să devin aşa cum îmi propusesem o firmă cu produse noi, ce se distingea net de firmuliţele ce apăruseră cu sutele în domeniu, m-am trezit făcând aceleaşi lucruri ca şi ele, singura diferenţă fiind calitatea.

Am angajat muncitori pentru toate operaţiunile procesului tehnologic: turnare, modelare, decor.

În ziua când mi-au ieşit primele produse, am fost

foarte mândră de parcă eu aş fi descoperit reţeta fabricării porţelanului.

Primul gând a fost să îi arăt moşului de ce sunt în stare. Am împachetat într-o cutie din fiecare produs nou câte o bucată, toate erau pictate manual. Cele cinci modelatoare se întrecuseră pe ele în execuţie, dar de departe Alexandra era cea mai talentată. Pe produsele ei apărea câte o insectă, o buburuză, o libelulă, un greier, un cosaş, atât de realist modelate încât păreau reale, oprite o clipă din zbor.

Când am ajuns în curtea casei l-am zărit prin geam pe moşu în bucătărie. Îşi pregătea pe sobă într-o cană de tablă nişte vin fiert cu piper.

S-a bucurat mult când m-a văzut că am venit. Mi-a turnat şi mie într-un pahar vin roşu, cald, înspumat să mă încălzesc. Apoi s-a aşezat pe scaunul cu trei picioare de lângă sobă şi m-a măsurat îndelung cu privirea aşa cum obişnuia.

- Chiar la tine mă gândeam, Mela! N-ai mai venit de mult pe acasă. Eşti tare slabă... Şti ce vorbesc oamenii în sat?... ăştia mai bătrâni aşa ca mine... că dacă mai rămâneau comuniştii la putere, mâncam toţi la ceaun, ne punea porţia în gamelă. O fi drept, n-o fi drept... Aş vrea numai să mai trăiesc să văd ce se alege de lumea asta... Să te văd şi pe tine la casa ta, nu te măriţi?

De felul lui îl ştiam tăcut şi mă surprinse cu atâtea întrebări. Împlinise nouăzeci şi cinci de ani şi nu voia să folosească bastonul nici când ieşea pe uliţă. Mergea cu mâinile la spate, în strădania de a se menţine cât mai drept, cu privirea ţintită în zare de parcă acolo, undeva departe putea să întrezărească răspunsul la toate întrebările lui.

Vederea îi slăbise, dar tot mai lucra la roată, din când în când, fără să mai strângă suficiente oale cât să facă o ardere mare în cuptor.

- Cum o mai duci cu sănătatea? l-am întrebat, doar ca să zic ceva, ştiam că nu mi se plânge de nimic.

- E, ce să zic, piciorul ăsta stâng mă doare, mă doare al naibii!

- Poate e normal să te doară, are şi el o vârstă, nouăzeci şi cinci de ani nu e puţin!

- Nu-i normal deloc să mă doară! mă repezi moşu. Ce, dreptul nu are şi el aceeaşi etate?

- Ai dreptate, mai bine să te doară doar unul, decât amândouă!

- Mai bine să nu mă doară deloc!

- Ei, cu matale nu ies la lumină, oricum o întorci!

- Ce vânt te aduce pe acasă? Că n-ai venit fără un scop! mă întrebă cercetându-mă atent. Sau vrei să mai vinzi ceva? Îţi trebuie bani?

- Nu, nici vorbă. Mă descurc. Mi-au ieşit primele produse şi m-am gândit că ai vrea să le vezi, i-am spus bucuroasă.

Am deschis cutia şi am scos pe masă, dezvelind unul câte unul toate obiectele din porţelan, lăsând deoparte un pachet mai mare.

Moşu s-a aşezat la masă şi-a pus ochelarii de vedere şi a luat fiecare bibelou în mână studiindu-l cu atenţie. Nu spunea nimic. S-a mai uitat încă o dată la ele, apoi m-a întrebat:

- Tu ai făcut toate astea?

Simţeam cum mă umflu de mândrie.

- Da! Vezi că am fost în stare ?

M-a privit peste ochelari şi apoi m-a ţintit cu o întrebare care m-a înţepat ca un ac în balonul umflat al mândriei mele.

- Şi la ce folosesc? Chiar, la ce folosesc?

- Aşa, de frumuseţe. Se pun pe mobile, bibelouri...

- Ştiu ce sânt. Dar mă gândesc că ai făcut atâta şcoală şi ai vândut grădinile ca să îţi faci un atelier unde faci lucruri

care nu-s de folos...

M-am dezumflat. Întâi m-am supărat. Apoi am înţeles că avea dreptate. Ar fi trebuit să fac lucruri utile şi frumoase, Se aşteptase de la mine la cu totul altceva şi eu i-am înşelat aşteptările din nou.

- Acolo ce ai? m-a întrebat văzând că nu mai despachetez ultimul colet, cu care aş fi vrut să ,,îl dau gata".

- Nu-i important, am răspuns ranchiunoasă.

- Dacă tot l-ai adus, desfă-l.

- Desfă-l matale, i-am zis aşezându-il în faţă.

L-a desfăcut, cu mâinile tremurând. Putea să-l spargă, nu-mi păsa.

Bibeloul, reprezenta statueta unui olar, la roata lui modelând un vas din lut. Era pictat, pe porţelan mat, o piesă unicat, deosebită, în care reuşisem să surprind expresia feţei, îmbrăcămintea, mişcarea.

- Câţi bani face? m-a întrebat luându-mă prin surprindere.

- Cinci mii de lei. Cam cât o căruţă de oale! i-am răspuns nu fără un pic de ironie.

- Ha! ,,O ajuns mai ocoş puiul decât cloca"! ,,Să nu te sui ca mâţa în pom"!

Moşu îmi răspundea cel mai adesea prin proverbe: ,,Cine nu are bătrâni să-şi cumpere", era preferatul lui.

Avea dreptate. Dar când eşti tânăr crezi că lumea începe cu tine, că vei fi strămoşul de care peste sute de ani toţi viitorii strănepoţi vor vorbi cu admiraţie, pentru că ai pus bazele unei familii prospere, vor simţi recunoştinţă şi-ţi vor pomeni pildele.

Îmi făcusem deja un plan pe care moşu îl intuise atunci când spusese să nu mă urc prea mult pentru că de acolo, de sus s-ar putea să cad. Să cad atât de jos încât cu greu să-mi mai revin.

Deja eram prea preocupată de activitatea mea profesională, aşa că am rămas acasă doar până la următorul autobuz. Nu m-am gândit atunci că era ultima oară când îl vedeam pe moşu. Mi-am propus să vin în duminica următoare, dar nu ştiu ce s-a ivit la atelier şi iar am amânat. Sâmbătă la prânz am primit un telefon de la liţa Maria că moşu s-a stins.

Singur, aşa cum a trăit.

5

Victor mi-a spus că dacă am avea bani, am putea să ne începem viaţa împreună. El nu făcuse avere, locuia cu chirie într-un apartament de două camere la etajul III al unui bloc de la marginea oraşului, din cartierul Mureşeni, în Tg. Mureş. Câştiga foarte bine, dar cum nu aveau copii se obişnuiseră să cheltuie toţi banii, aşa că nu avea nimic pus deoparte. Nu-şi cumpărase maşină şi nici carnet de şofer nu-şi luase pentru că avea la dispoziţie tot timpul maşina instituţiei.

În Cluj începuse furia Caritasului, a jocului de noroc piramidal care garanta înmulţirea câştigului de opt ori în şase luni de zile.

Eram foarte reticentă la câştigurile facile, obţinute din speculaţii. Moşu mă învăţase că numai ceea ce acumulezi din sudoarea frunţii e real şi durează. O casă se înalţă de la temelie aşezând cărămidă peste cărămidă, o pungă se umple punând în ea bănuţ lângă bănuţ.

Am stat deoparte de tentaţia unui câştig promis, la care aderau tot mai multi clujeni. Cozile pentru depuneri deveneau nesfârşite, se publicau în ziare pe fascicole programările pentru cei ce urmau să-şi încaseze câştigurile.

Fericiţii depunători, ţineau doar câteva minute în mâini calupurile mari de bani, formate din fişicuri legate la un loc cu sfoară. Vederea atâtor bani le întuneca raţiunea.

Majoritatea după ce plăteau impozitul aferent îi ,,întorceau" pentru o nouă creştere spectaculoasă.

Circulau zvonuri despre câştiguri fabuloase, despre oameni săraci care s-au îmbogăţit în câteva luni şi-au cumpărat apartamente şi maşini. Fiecare auzise câteva poveşti, avea vecini, prieteni sau cunoştinţe antrenate în joc. Şi se considera prost, pentru că a fost sceptic şi nu s-a înscris mai devreme, să fie în rând cu ceilalţi.

,,Banul te sminteşte de cap" ar fi zis moşu, dacă mai trăia şi-ar fi făcut cruce şi s-ar fi îndepărtat de ,,locul diavolului" fără să privească în urmă precum Lot: ,,Scapă-ţi viaţa, să nu te uiţi înapoi şi să nu te opreşti în vreun loc din Câmpie; scapă la munte ca să nu pieri"...

Caritasul funcţiona de un an şi funcţiona. Vremurile se schimbaseră...

Afacerea mea mergea destul de bine. O firmă de construcţii mi-a ridicat un corp de clădire în curte, voiam să mă extind, să cumpăr o linie de utilaje pentru porţelan menajer, să fac servicii de masă, de ceai, de cafea, obiecte utile.

Intenţionam să-mi construiesc un cuptor de ardere pe ga

16 08. 1992

Mă apropii de acest caiet ca de ceva sfânt. Mi-e teamă să scriu şi vreau să scriu. Îmi lipseşte acest caiet ca aerul, atunci când nu pot să scriu. Scriu cu creionul. Ştii de ce? Atunci când desenai o schiţă mi-ai spus: desenul în creion e ca o căutare. Câtă dreptate ai, o căutare a cuvintelor ce dau viaţă sentimentelor... Ideile şi gândurile mi se învârtesc ameţitor prin cap. Sunt ameţit de emoţie, de emoţia amintirii tale. Dacă m-ai suna acum la serviciu (este ora 10) cred că m-aş linişti şi aş putea să scriu. Am format eu numărul tău împins de o forţă căreia nu m-am putut opune... Dar nu s-a format. Iau asta ca pe un semn că nu trebuie să te sun acum... Dar nu pot altfel, indiferent cine îmi va răspunde o să sun. Poate după aceea mă voi linişti, îmi voi regăsi echilibrul. Nu pot să spun cum mă simt. Dacă aş fi liniştit aş putea interpreta lucrurile, aş putea face legături între ceea

ce se întâmplă şi ceea ce simt. Dar nu sunt liniştit. Nu pot.

Aş vrea să scriu despre zilele petrecute împreună. Despre impresiile acelor zile. Nu au fost doar impresii... a fost chiar viaţa noastră. Cum aş putea povesti despre viaţa noastră din acele zile? Nu, nu pot. Acum nu pot, poate mai târziu. Am impresia că zilele acelea nu au trecut. Îmi ajunge să închid ochii şi să fiu din nou ,,atunci", să fim din nou împreună.

Te-am sunat. Am format numărul, apoi câteva clipe (clipe? au părut că sunt ani, secole) am simţit cum gândul meu sfredeleşte spaţiul şi timpul. Apoi sunetul telefonului real. Mi-ai răspuns. ,,E greşit numărul" mi-ai spus. Erai ocupată, nu erai singură în birou, dar atât, mi-a fost de ajuns. Ştiam că mă vei suna mai târziu. Te-am simţit, eşti acolo. O imensă bucurie, mi-a luminat sufletul. Şi totuşi mi s-a părut că am desluşit ceva straniu, un timbru ciudat al vocii tale. S-a întâmplat ceva? De ce oare te mai întreb, când ştiu exact ce s-a întâmplat? Doar ca să-mi confirmi ceea ce ştiu?

Apoi ai sunat tu. M-am bucurat. Nu ştiam ce să-ţi spun. Mă simţeam vinovat pentru zilele în care am fost plecat şi nu am putut să te sun. Simţeam ca un gol pe care nu ştiam cum să îl completez. Dar ai fost cu mine la Sinaia. Ţi-am arătat şi munţii şi brazii. Mi-ai spus că ai văzut şi munţii şi brazii, că ai simţit toate gândurile mele, că ai fost alături de mine. Am dormit mult, mult. Am fost cu tine în vis şi în realitate, chiar dacă nu am avut de unde să te sun.

Mi-e dor de tine, OMUL MEU DRAG. Doamne, ce senzaţie ciudată, minunată trăire, să-ţi pot spune că te iubesc şi cât de dor mi-e de tine! De fapt am impresia că nu trăiesc real, este o stare ca o plutire. Este fantastic. Ireal. Ca atunci când privesc sculpturile tale. Formele modelate de tine. Sufletul tău.

Ştii că mi-a rămas în suflet, în ochi, în mâini, pe piele, mângâierile tale ca apa de munte. Lumina şi transparenţa apei, răcoarea cu care ne mângâia picioarele, fantasticile sclipiri ale pietrelor de râu ude, poleite de razele soarelui. Dacă aş putea decupa timpul, spaţiul, sunetul, culoarea, sufletul tău, din tot ansamblul de lucruri ale acelor zile, l-aş înrăma ca pe un tablou şi i-aş pune numele ,,FERICIRE". Pentru toate astea îţi spun acum: ,,Mulţumesc, Omul meu drag, pentru clipa bucuriei şi a înălţării sufleteşti, îţi mulţumesc pentru tot" Şi din nou am gândit ,,DRUMUL SPRE CER".

Vineri şi sâmbătă am fost neliniştit. Nu puteam realiza legătura cu tine, te ştiam tristă din acest motiv şi eram trist şi eu. Azi, duminică, am venit la serviciu numai să fiu cu tine. E fantastic să fiu cu tine. Scrisul în caiet este pentru mine ca un ritual, ca o rugăciune.

În viaţă ne e dat uneori să mergem pe căi diferite, nebănuite, pe care întâmplări tragice le-au marcat. De ce mi-a venit în minte o întâmplare la care am fost martor cu mulţi ani în urmă?

Coboram cu un grup de prieteni de la Predeal. Am urcat cu telecabina şi apoi am coborât pe jos.

Am ajuns într-un loc unde cândva fusese o cabană. Nu mai era. O mistuiseră flăcările, într-un incendiu cu ceva vreme în urmă. Resturi carbonizate, negre şi sfărâmicioase amestecate cu cenuşa gri pe care încă nu o spulberase vântul şi ploile, se strângeau într-o movilă de tăciuni întunecaţi.

Am vrut să văd mai îndeaproape şi am mai făcut câţiva paşi, când privirea mi-a fost atrasă de o mişcare abia perceptibilă. Pe un răzor în apropiere, o tânără cu rucsacul şi cortul în spate privea încremenită... Stătea cu ochii închişi, se retrăsese undeva în sufletul ei şi probabil

de acolo izvorau lacrimile ce îi brăzdau obrajii. N-a schiţat nici un gest că ne-ar fi auzit când am trecut pe lângă ea. Rămăsese acolo departe, poate în alt timp, într-o vreme în care cabana răsuna de strigătele vesele ale turiştilor, un timp al bucuriei. Viaţa este un miracol atunci când iubeşti. Viaţa e o cale nesfârşită pe care alergi cântând. Şi fiecare zi e un nou prilej de bucurie şi te trezeşti cu soarele în priviri.

Nu-mi puteam lua ochii de pe chipul transfigurat al femeii. M-am cutremurat ca scuturat de un curent ce mi-ar fi trecut prin inimă. Am simţit toată durerea acelei femei singure care-şi plângea o iubire pierdută. Cabana pentru ea era o amintire.

Lucrurile vieţuiesc mai mult decât oamenii, decât sentimentele. Uneori o iubire rămâne, mai trăieşte doar în sufletul nostru. Rămâne ca o rădăcină prinsă în el. O rădăcină vie, dar neştiută, nevăzută, nesimţită decât de noi. Când ne reamintim, când retrăim acea iubire mai avem nevoie de martori, de locurile unde iubirea a înflorit. De banca pe care am stat prima oară când ne-am sărutat, de parcul prin care ne-am plimbat atunci când ne ţineam de mână, de frunzele uscate răscolite de paşii noştrii însinguraţi, când iubirea s-a stins în realitate.

Adeseori prinşi în vârtejul vieţii de zi cu zi, tracasaţi de atâtea probleme, ne rătăcim prin gânduri iubirile trecute.

Le rătăcim dar nu le îngropăm. O frântură dintr-o melodie, un buchet de liliac înflorit, o întâmplare sau un obiect ne fac să tresărim şi să ne ,,amintim". Să retrăim o secvenţă atât de reală de parcă ne-am întors în alt timp.

În faţa cabanei, devenită un morman de tăciuni negrii am simţit că femeia aceea pierduse nu numai o iubire ci şi ,,martorul" iubirii ei, locul în care s-ar mai fi putut întoarce să o retrăiască. Pentru că lucrurile dăinuiesc mai mult decât oamenii, pentru că lucrurile ne păstrează amintirile.

Săptămâna viitoare vom fi câteva ore împreună.

Îţi mulţumesc.

Ai promis o cafea.

Vreau o clipă cu tine.

Vreau un echilibru de o clipă

Vreau cu tine o clipă cât un mileniu

Vreau o clipă de fericire cât o rază de culoare

Vreau mângâierea ta ca apa de munte, uşoară şi înfiorătoare.

Vreau să-ţi spun că fără tine clipele-mi par veşnicii...

Dau un mileniu pentru o clipă

.

6

Acasă!

Melania simţi întâi o lumină puternică cum îi mângâie faţa şi jocul razelor de soare prin frunzişul rar al cireşului.

Acasă, din nou acasă!

Cu ochii închişi adulmecă o undă de amintire, mirosul de busuioc şi scoase cu degetele tremurând de emoţie, dintre învelitoare şi pernă, un fir uscat ce se fărâmiţă în mâna ei. Era un fir de busuioc din mătăuzu popii; îl pusese sub pernă cu mulţi ani în urmă, după o zi în care nu mâncase nimic, ţinuse post negru. În noaptea aceea trebuia să-şi viseze norocul...

Amintirile veneau acum năvalnic şi o cuprindea emoţia. I se părea că aude paşii moşului în cerdac, clanţa uşii scârţâind metal pe metal şi glasul lui strigând-o:

- Scoală-te din pat Mela dragă, să nu te „spurce" cucul că vei rămâne tot singură-cuc şi nemăritată!

- Vai, moşule, de ce strigi aşa? Abia s-a luminat de ziuă!

- Îi drept, dar ziua bună se cunoaşte de dimineaţă!

Ieşea în cerdacul casei doar în cămaşa de in, împresurată de răcoarea umedă a dimineţii. De peste vale se ridica ceaţa iar pe iarbă şi pe frunzele pomilor luceau bobiţele de rouă, lacrimi transparente, în care scânteiau în minuscule puncte luminoase sclipiri ale razelor de soare.

- Dacă îl auzi cântând pe aproape să-l întrebi: „Cucule, voinicule / De îmi vei cânta de bine / Stai în deal cu mine / Iar de-mi vei cânta de rău, / Du-te, du-te la părău!”

- Dacă continuă să cânte?

- Dacă nu pleacă şi mai continuă să cânte, atunci pune-i întrebarea: „Cucule, voinicule, / Spune-mi câţi ani mai trăiesc / Până mă căsătoresc?”

- Şi cucul de unde ştie? îl întreba nedumerită că o pasăre atât de mică e răspunzătoare de soarta oamenilor din sat.

- Ştie, că aşa a fost lăsat! Aste două lucruri ştie, când se căsătoresc şi când mor oamenii. Că dacă un om e deja însurat atunci îl întreabă: „Cucule, voinicule, / Spune-mi câţi ani mai trăiesc / Pe pământ cât vieţuiesc?” Cucului îi poartă mulţi frica, să nu cumva să îi spurce. Când îl auzi pentru prima oară în an, trebuie să fie înainte de amiază, dacă îl auzi după-amiaza atunci vei muri. Dacă se aşază şi cântă pe o casă, de acolo va muri cineva curând. Dacă omori un cuc e mare păcat. De-l omoară cineva din greşală, trebuie să-i facă sicriu şi să-l îngroape ca pe om.

- De ce atâta onoare pentru el? Doar e un hoţ, cum îşi strecoară oul în alt cuib... dar spune-mi: când pleacă cucul? Să pot dormi şi eu liniştită până târziu...

- Cucul pleacă îndată ce aude sunet de coasă, dacă pleacă mai devreme în acel an va fi iarnă grea, dacă mai zăboveşte va fi iarnă uşoară. Tu du-te acum şi spală-ţi ochii şi mănâncă, apoi îi veni să mă ajuţi să faci decor la oale”.

Acum, din curte nu se mai auzea pasul greoi al lui Androne Medrea şi nici vorba lui cumpănită îndelung. Melania ştia că aşteaptă zadarnic.

„Nimic nu mai este cum a fost”, deşi privind în jurul ei toate păreau neschimbate. Liţa Maria venise şi dereticase ani la rând, păstrând pentru ea lucrurile aşa cum le lăsase

7

Joi dimineaţa ţineam în mână rezultatele analizelor şi nu-mi venea să-mi cred ochilor. S-ar fi spus că în cele din urmă mi se împlinea voia. Că în sfârşit nemulţumirile legate de persoana mea, de modul în care mi-am trăit anii, toate strădaniile de a-mi lua viaţa, de a găsi o cale prin care să trec în nefiinţă, au ajuns undeva acolo sus, unde pe un răboj ne este însemnat destinul, ne sunt socotite zilele. Privind la toată joaca mea cu sinuciderea, la încercările mele nereuşite, s-ar fi decis să mi se împlinească voia. Voia pe care eu nu o mai voiam.

Ameţelile din ultimile zile, slăbiciunile care mă cuprindeau adesea, ca o sfârşeală, le puneam pe seama fumatului de care nu reuşisem să mă las sau poate lipsei de calciu. În viaţa mea fusese o dezordine totală. Prea multe cafele, prea multe ţigări, prea multe nopţi nedormite. Căutare, căutare... dar ce căutam de fapt?

Moşu avea obiceiul să spună: „dacă n-ai făcut o casă, dacă n-ai sădit un pom şi n-ai avut un copil, degeaba ai făcut umbră pământului”. Nimic din toate astea eu nu împlinisem. Şi atunci ce rost avea să mai trăiesc? Nu mai era nici o altă cale prin care să pot fi şi eu folositoare, să simt că am avut un rost pe lume?

Nu las nimic în urma mea. Înseamnă că nu mi-am

împlinit destinul.

Am simţit că vreau ,,timp", că am nevoie de vreme ca să fac şi eu ceva. Să las ceva care să amintească de mine.

Şedeam pe pat cu foile pe care rezultatele analizelor repetate de mai multe ori arătau aceeaşi anemie gravă. Aveam biletul de internare în spital completat; luni dimineaţa trebuia să mă prezint pentru începerea unui tratament.

Mama mea murise mai tânără decât mine de aceeaşi boală, ,,se stinsese ca o lumânare" cum spusese Getuţa. Acum era rândul meu.

Am auzit uşa casei deschizându-se şi m-am surprins că ascund repede sub pernă foile cu rezultate. Nu avea rost să o supăr cu o veste proastă mai ales că urma să plec câteva zile. De spus, tot trebuia să-i spun, dar nu încă.

Liţa Maria intra fără să bată la uşă şi dacă aşa era obiceiul ei, nu mai încercam să i-l schimb, nu mai era o străină pentru mine.

Se duse la fereastră şi o deschise larg să primenească aerul din încăpere. Apoi se întoarse spre mine şi mă dojeni:

- Bună dimineaţa, draga mea! Am venit să te chem la mâncare. Cât am fost eu plecată cred că n-ai mâncat mai nimic. Numa tot cu ţâgara... ca Androne... el era bărbat, dar ţie frumos îţi şade?... N-ai tăiat un pui! Ce-ai mâncat?

- Eu nu tai puii. Mi-e milă să le iau viaţa.

- Apă-i să nu te superi că-ţi spun, bătu ea în retragere.

- Nu mă supăr! am zâmbit.

Chiar îmi făcea bine să simt grija cuiva. Liţa Maria se lipise întâi de moşu, iar acum se lipea de mine. Era şi ea un suflet singur.

- Liţă Maria, ziceai că ţi-au legat duşmancele, ,,cununiile" să nu te mai măriţi?

- Aşa-i. Doar eram frumoasă, harnică, aveam zestre...

- Dar cum le-au legat? În ce fel?

pensiune...

- Ai putea găsi pe cineva care să facă munca asta.

- Am deja 4 angajaţi. Ei fac curăţenie, hrănesc vitele, dar ceea ce trebuie să fac eu, nu poate face nimeni altcineva.

- Eu îmi doresc o familie.

- Şi eu cred că a venit vremea să am o casă a mea, cineva să mă aştepte cu drag acasă. Şi acea persoană să fii tu. Nu vreau o sclifosită de la oraş, vreau un om care să îndrăgească locurile ce-mi sunt şi mie dragi. Te vei mai gândi, îmi promiţi?

- Bine.

- Haide urcă în maşină să mergem.

- Parcă spuneai că e ceaţă?

- Mai ştiu un drum, nu degeaba sunt un copil al munţilor, în patru ore ajungem.

Se înoptase când am ajuns şi buna Sina ne aştepta cu cina gata. Am coborât. Florin a rămas în maşină.

- Nu vii? Ce faci?

- Mă voi întoarce mâine, mi-a şoptit Florin înainte de a porni motorul. Trebuie neapărat să cobor ca să rezolv nişte probleme, dar mâine seară voi fi aici.

Am privit cum se îndepărta maşina şi o lacrimă mi s-a prelins pe obraz. Despărţirea asta bruscă îmi lăsa un gust amar. Ştiam că nu o să-l mai văd, nu avea nici un sens să mă amăgesc.

M-am întors în căsuţa bunei şi deodată totul mi s-a părut trist şi lipsit de sens. Florin luase cu el toată bucuria mea.

Mi-am dat seama instantaneu de ce venisem acolo, ce aveam de lămurit şi că trebuia să plec.

M-am simţit slăbită şi epuizată. Mi-am amintit de ce sunt aşa. Nu prea aveam habar de anatomie, doar cât să realizez că globulele mele albe le mănâncă pe cele roşii

- Să stai dreaptă, îmi şopti, înainte ca Ghiţă să apese butonul.

8

Stăteam cu ochii închişi, încercând să-mi imaginez un alt loc decât cel în care mă aflam. Să mă văd pe Plai, într-o poiană înflorită, întinsă pe burtă în iarba necosită, ascultând ţărâitul prelung al greierilor.

Zadarnic.

Mirosul acidulat de clor dezinfectant, amestecat cu cel inconfundabil al unui salon de spital îmi tulbură gândurile şi mă fixează în realitatea neplăcută.

O asistentă deschide uşa şi mi se adresează:

- Doamna Melania, sunteţi chemată jos în hol!

- Eu sunt chemată?... Cine mă caută? Nu ştie nimeni că sunt aici!

- Nu ştiu, e un bărbat, nu şi-a spus numele!

Arunc într-o parte pătura şi caut cu vârfurile picioarelor papucii de casă de sub pat. Simt răceala pavimentului ud, spălat proaspăt cu mopul de către femeia de serviciu. Strănut.

Mă învelesc în capotul de atlas albastru şi îmi leg strâns cordonul în talie. Fac gesturile mecanic, nu uit însă de băsmăluţa cu picouri sub care ascund ce a mai rămas din podoaba mea capilară, părul meu atât de bogat altădată, acum rar, ca o pădure de mesteceni.

Fără să mă privesc în oglindă scot din borsetă un ruj şi îl trec uşor peste buzele palide. Oricine ar fi, nu vreau să mă vadă doborâtă.

Cobor încet, sunt ameţită şi am senzaţia că mă voi prăbuşi în orice clipă. Alunec mâna pe balustrada rece şi coborârea o fac parcă în interiorul meu.

În hol nu e nimeni, băncile lungi, cu spătar înalt se înşiruie goale. O uşă şi o fereastră opusă, intenţionat deschise, lasă un curent de aer să înfioare perdeaua.

. E nepieritoare.

Prolog

Nici o iubire nu seamănă cu o altă iubire. Fiecare e unică şi irepetabilă.

Iubirea este o trăire profundă în care adesea îţi pierzi raţiunea.

Pentru totdeauna.

Sibiu, 7 octombrie 2010